

Yang Isinulat Ni MARCOS Natetenged Tung Ni Jesu-Cristo

Patkaw Ang Pasanag Tung Kumpurming Magbasa

Yang nagsulat yang librung atia, ti Marcos ang ana ni Mariang atiang may balay ang dakulu duun tung Jerusalem (Mga Binuat-buatan 12:12). Ti Marcos pinsan ka ni Bernabe ig pinanunut nira ni Pablo atiang primirung pagliluwutun nira namagparakawutun yang Matinlung Balita (Mga Binuat-buatan 13:5). Nagaskean ta ka ang ti Marcos nagaruman ka tung ni Pedrong sasa kang apustul ni Jesu-Cristo (1 Pedro 5:13). Purisu tung pagintindi yang kadaklan ang mga sagad tung kasulatan, ti Pedro yay nagparaintindien tung ni Marcos natetenged tung nagkarabuat ni Jesus pati tung nagkaratulduk na.

Yang mga taung nagaisipan ni Marcos ang nagaparumbuan, ya ra yang mga taga dumarumang nasyun ang belagan mga masigka Judio na. Yang mga taga Roma ya engaged ay gustu nang paintindien.

Kung tagaman tang pabilugan yang pinakaisi yang isinulat na, ya ra yang sasang inaning ni Jesus tung 10:45: "Ay ya pa agari, ta yeen ang paganingen ang Maninga Tau, yang katuyuanu, belagan ang maganing ang para yuuy magpanuwul tung mga taung magpasikasu, kung

indi, ang para yuuy maging turuwulun nirang magarasikasuen tung nira, ang yang inangayu enged, ay magpatumbasaw yang linawaw ang para durung mga taung mapaluasu tung pagpakirepen nira tung pagburuaten nira ta mga kasalanan.”

Gustu ni Marcos ang maintindian enged yang magbasa ang ti Jesus pirling nagpakaayen tung mga tau ang katulad tung pagparamaayenen na tung may mga laru pati yang pagparalayasen na tung mga dimunyang pagkengkem da rin tung дума. Purisu duun da enged nga papruibaay ang ti Jesus talagang may kagaeman nang durug puiisa ig tanya ka man yang paganingen ang Ana Yang Dios bilang Mananapnay ang pinangakuan nang yay maggaraemen ang asta tung sampa.

Yang Kamtangan Yang Sulat Ang Binulus-bulus

1:1-13 Natetenged Tung Bitalang Ipinagpakawut Ni Juan Ang Manigbenyag Ig Tung Pagbenyag Na Tung Ni Jesus Ig Tung Pagtagam Ni Satanas Ta Tuksu Tung Ni Jesus

1:14-9:50 Natetenged Tung Nagkarabuat Ni Jesus May Yang Ipinagtulduk Na Duun Tung Parti Galilea

Kapitulu 10 Natetenged Tung Pagurubraen Ni Jesus Duun Tung Parti Judea May Duun Tung Duwali Yang Subang Pagguguuyan Ang Jordan

Kapitulu 11-15 Natetenged Tung Nagkarinabu Duun Tung Jerusalem Tung Seled San Linggu Ang Asta Nagpakugmatay Ra Ti Jesus

16:1-8 Natetenged Tung Pagkabui Si Kang

Uman Ni Jesus
 16:9-20 Natetenged Tung Pagpailala Ni Jesus
 Tung Mga Tauan Nang Asta Nagpaabwat Da
 Duun Tung Langit

*Natetenged Tung Pagparakawutun Ni Juan
 Ang Manigbenyag (1:1-8)*

Mateo 3:1-12; Lucas 1-18; Juan 1:19-28

¹ Yang nagibalitang naang durug tinlu natetenged tung ni Jesu-Cristong yay paganingen ang Ana Yang Dios, maning taa yang pinangapunglan na.

² Atiing tukaw, may sasang isinulat ni Isaias ang sasang manigpalatay yang bitala yang Dios. Duun napabtang yang inaning yang Dios tung sasang tuwulun na ang maganing,

“May taung tuwulunung magpalatay yang bitalaw ang yay ipatkawu tung nuyu ugud yay magliway tung mga kinaisipan yang mga tau ang para mampauyun da tung nuyu*.

³ Duun tung banwang kapas magparakawutun tung mga tau ta maning taa: ‘Katulad ka tung pagsirimpanen tung sasang dalan ang panawan ta sasang Adi ang yag tadlengay, kaministiran kang simpanen mi ra ka ta mupiang tadlengen yang mga kinaisipan mi ang para magpauyunamu ra tung ni Ginuu tang magkakawut,’ ” maganing†.

⁴ Kapurisu, kumus maning tia yang naula, duun da nagkamatuud tung paglua ni Juan ang

* 1:2 1:2 Malakias 3:1 † 1:3 1:3 Isaias 40:3

manigbenyag duun tung banwang kapas. Nag-parakawutun da tung mga tau ang maganing, “Manlignaamu ra tung mga kasalanan ming magbalik tung Dios ang pagkatapus ya ra kay papruibaan ming magpabenyag ugud patawarenamu ra anya,” agaaning.

⁵ Duru-durung mga taung taga Judea may taga Jerusalem ang namagarangay-angayan duun tung ni Juan. Numanyan kumpurming tinu pay nangamin yang mga kasalanan na tung Dios, ya ra kay binenyagan na duun tung subang atiang paganingen ang Jordan.

⁶ Ti Juan ang naa, yang awel na balaywu ta paganingen ang kamilyu ang inubra tung tiral‡. Yang akes na ulit ta sasang ayep. Yang pamangan na apan ang maglutukun na may lanaw.

⁷ Numanyan may nagipagpakawut na tung mga tau ang maning taa: “May sasang taung nagauri pa tung yeen ang ya pay mas abwat ta katengdanan tung yeen. Indiaung pisan magkabagay tung anya basin nganing tung paguwad da ilem yang lakgeng yang sandalyas na§.

⁸ Kung tung bagay, sigun tung katengdananu ka man, pagpamenyagaw tung numyu taa tung

‡ **1:6 1:6** Yang pagarawelen ni Juan ta maning tia nagkapariu tung pagarawelen ni Elias ang sasang manigpalatay yang bitala yang Dios atiang tukaw. Bilang naginatuay tanirang durua, ay ti Juan ya ray nanubli tung katengdanan ni Elias. Duun da nga basaay ta tung Mateo 17:10-13. § **1:7 1:7** Atii kanay duun tung banwa nira, yang panguat ta sandalyas yay ubligasyun ta sasang kirepen ang pinakaaranek ang klasi ta ubra. Matapus na ra nganing ta panguat, ugasan na ra ka dayun yang kakay yang agalen na.

waing naa ugud simpanamu rang magrisibi tung anya. Piru yang anyang katengdanan, maning pa tung magberenyagen ka tung numyu ekel tung pagpatinir na tung numyu yang Espiritu Santo,” maganing.

Yang Pagpabenyang Ni Jesus Tung Ni Juan (1:9-11)

Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22

⁹ Taa numanyan, tung mga uras ang atii, ti Jesus nagliit da duun tung lansangan ang Nazaret ang lugud tung sinakepan yang Galilea ugud mangay ra ka duun tung ni Juan. Pagkawut na duun, dayun dang nagpabenyang tung anya tung subang atiang paganingen ang Jordan.

¹⁰ Tamang tamang magpatakas da ti Jesus, ya ray natingara na yang langit ang gulpi ra ilem ang nagabri tung tagbu na ang pagkatapus ya ray naita na yang Espiritu Santong napapariu ra tung kuari kalapati ang paparanek da ang asta nangapun da tung anya.

¹¹ Atii may busis da ang liit tung langit ang maganing, “Yaway paganingenung anaw ang nagapabuyukanu ta gegmaw ay yawa ra kang lagi ay nagauyunanu ta mupia,” maganing.

Ti Jesus Pagatagaman Ta Tuksu Ni Satanas (1:12-13)

Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13

¹² Pagkatapus tia, yang Espiritu Santo ya ray nagmangulu tung anyang nagpapanaw duun tung banwang kapas.

¹³ Tinagaman da ni Satanas ta tuksu tung seled epat ang puluk ang kaldaw duun tung banwang

atii, ang yang mga ugpu ni Jesus duun pulus ilem mga dayamdang. Pagkatapus tia may mga angil ang namagarasikasuen da tung anya.

Nagaimpisaan Da Ni Jesus Yang Pagurubraen Na Duun Tung Galilea (1:14-15)

Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15

¹⁴ Taa numanyan, atiang nakalabus da ti Juan ang manigbenyang, ti Jesus tanya, nagbalik da duun tung sinakepan yang Galilea. Duun da nagparakawutun tung mga tau yang Matinlung Balita ang ya ra ka man ay itinalig yang Dios tung anyang ipagpakawut.

¹⁵ Maning taa yang ipinagpakawut na tung nira: “Kinawut da yang uras ang atiang ipinaula yang Dios atiang tukaw ang ya ray ipagpundar na yang paggaraemen nang baklu tung numyu. Purisu manlignaamu ra tung mga kasalahan ming magbalik tung anya ig manangeramu ra ka tung balitang naang nagipagpakawutu tung numyu,” maganing.

Yang Pagimbitar Ni Jesus Tung Epat Ang Mga Manigian Ang Mamagpaugyat Da Tung Anya (1:16-20)

Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11

¹⁶ Taa numanyan, atiang pagbakay ni Jesus tung awuyuk ang atiang lugud tung sinakepan yang Galilea, naita na ti Simon duruang magari ni Andres ang pamanlaman ta ian ay tanira mga manigian.

¹⁷ Maganing ti Jesus tung nirang nagbugnu, “Magpakignunutamu ra tung yeen ang magpaugyat. Dati-rati yang mageklan mi ian. Piru

numanyan ugyatanamu ra yeen kung ya pa agaring maeklan mi yang mga isip yang mga tau ang basi pa ra ilem ang magsuku ka tung yeen ugud basi pa ra ilem magpaugyat da ka tung yeen," agaaning.

¹⁸ Numanyan lagi-laging binutwanan da nira yang mga laman nirang namagpakignunut da tung ni Jesus.

¹⁹ Numanyan matukaw-tukaw tanira na Jesus ta gesye, naita na ti Santiago duruang magari ni Juan ang yay mga ana ni Zebedeo. Asan tanira tung balangay nirang pamageet yang mga laman nira. Numanyan pagkaita ni Jesus tung nira, dayun na rang binteng ang mamagpakignunut da ka tung anyang para maging mga tauan na ka.

²⁰ Numanyan lagi-laging binutwanan da nira ti Zebedeo ang tatay nira asan tung balangay, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na. Ay tanirang durua namagpakignunut da ka tung ni Jesus.

Pagpalayas Ti Jesus Ta Dimunyu Tung Sasang Tau (1:21-28)

Lucas 4:31-37

²¹ Taa numanyan, diritsyu rang nansian-gay tanira duun tung lansangan ang Capernaum. Numanyan pagkawut yang kaldaw ang nagipamaenay, nagpakled da ti Jesus tung balay ang pagsaragpun-sagpunan yamen ang mga Judio ang para magturuldukanen tung mga taung pamagintindi tung Dios asan.

²² Numanyan tung pagpamati nira tung anya, nangabereng da ta mupia tung pasais nang

nagturuldukun tung nira. Ay ya pa agari, yang pagturuldukun na, may builu nang maktel ang yay pagpailala ang may katengdanan na ka man ang ipinakdul yang Dios tung anya. Belagan pariu tung pasais yang mga sagad ang pagturuldukun tung nira.

²³⁻²⁴ Numanyan duun tung pagsaragpunan ang atii, may taung pagaekel-ekelan ta dimunyu ang ya ray naglelpaken ang maganing, “Ay Jesus ang taga Nazaret, aywa agapasilabtanami pa nuyu? Aywa, yaming mga dimunyu, yami ray katuyuan mu ang para diaduenami ra nuyu? Sampa india mailalaw. Yawa yang pinilik yang Dios ang magpundar yang paggaraemen nang baklu.”

²⁵ Atii, dayun dang sinambeng ni Jesus ang inaning, “Ipes! maglayasa ra ilem asan!” maganing.

²⁶ Atii, yang dimunyu dayun na rang linuwag yang tinanguni yang taung atia, ang pagkatapus tung paglayas na tung anya, ya ra kay paglelpaken na ta maknul.

²⁷ Pagkaita yang mga tau, nangabereng da ta mupia tanirang tanan. Namagaraning-aningan da ang, “Unu pa wasu? Baklu ilem ngagngelay ta yang maning tiang nagipagpakawut! Yang taung naa may katengdanan nang magkalalangan tung mga dimunyu ang pagkatapus atiang lagi pananged da!” maganing.

²⁸ Kapurisu yang balita natetenged tung binuat ni Jesus ang atia, makali ilem ang nanlakted-lakted tung intirung sinakepan yang Galilea.

Duru-durung

Mga

Tau

Ang

*Nagapampamaayen Ni Jesus (1:29-34)**Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41*

²⁹ Taa numanyan, dayun dang nansilua na Jesus tung pagsaragpunan ang atia ang nansian-gay duun tung balay ni Simon durua ni Andres, kasiraan da ka tanira ni Santiago durua ni Juan.

³⁰ Kawutan nira, naa pala, yang punyangan ni Simon ang baway yag lulwug ay agkiniten. Purisu ti Jesus, ya ray inugtulan nira.

³¹ Purisu dayun dang pinalengtan ni Jesus ang pinggesan tung kalima nang binangun. Lagi-laging naumpawan da yang maepet ang pagkatapus dayun dang nagsimpan ta mapapaan na tung mga bisita na.

³² Taa numanyan, atiang pagsantek da yang kaldaw, duru-durung mga taung may mga laru pati yang duma ang agdimunyuen ang ya ray ipinampadangep yang mga aruman nira tung ni Jesus.

³³ Pagkatapus alus pa ilem yang tanan ang mga tau tung lansangan ang atia namagsaragpun da duun tung talungaan yang balay.

³⁴ Tung uras ang atii, dakele yang namaglaru ta sari-sari ang pinampamaayen ni Jesus, pati mga dimunyu dakele ka yang pinampalayas na. Gustu ra rin yang mga dimunyung atia ang mamagbawalitaen da natetenged tung anya ay natetenged nagailala ra nira kung tinu pa. Piru

indi na ra tinugtan*.

*Pagliliwutun Da Ti Jesus Ang Pagparakawutun
Tung Intirung Sinakepan Yang Galilea (1:35-39)*

Lucas 4:42-44

³⁵ Taa numanyan, atiang sam parti pang man-gayag, nagbangun da ti Jesus ang nagpaages duun tung sasang lugar ang anday tatau na ig duun da nagintra pagarampuen tung Dios.

³⁶ Numanyan, pagkapuaw na Simon, dayun da nirang sinagyap.

³⁷ Pagkaita nira, dayun da nirang inaning ang, “Abee, panduua ra taa? Nagadarawala ra ta durung tau!”

³⁸ Maganing ti Jesus ang nagtimaless, “Amus ta ra. Magpalaluyita ra tung dumang mga lansangan ang alelengeten ugud duunaw ra ka magparakawutun, ay ya ra kang lagi ay katuyuanu taa,” agaaning.

³⁹ Kapurisu numanyan nagliliwutun da ka man ti Jesus tung intirung sinakepan yang Galilea ang nagparakawutun tung mga tau ang kada mamagsaragpun tung nira-nirang mga pagsaragpunan. Dispuis nagparalayasen da ka tung mga dimunyang namagsuut tung mga tau.

* **1:34 1:34** Nagaskean ni Jesus ang kung lugtan nang magbalita ang tanya yang paganingen ang Cristo, sumubra ra yang bantug na ang asta indi na ra matalus yang ipinaubra yang Dios anya. Dispuis pa, indi enged magkabagay ang yang mga dimunyang pamagpakigkuntra tung anya ya pay mamagbawalitaen tung mga tau natetenged tung anya. Yang gustu na tanya ilem ay magpailala tung mga tau unu pay palaksu yang pagka Cristo na ang belagan ka man pariu tung nagalaum yang mga tau.

Yang Pagpamaayen Ni Jesus Tung Sasang Taung May Dispirinsia Tung Ulit Nang Makamamansa (1:40-45)

Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16

⁴⁰ Taa numanyan, may sasang taung nagpalenget da tung anya ang may dispirinsia tung ulit nang makamamansa. Dayun dang nagluud tung pinagtalungaan nirang durua ang nagpakiildaw tung anyang maganing, “Ameey, kung malelyaga ilem, nagaskeanung sarangan mung kuaten tung yeen yang dispirinsiaung naa ang yay pagpamansa tung pagkatauu,” agaaning tanya.

⁴¹ Pagkagngel ni Jesus tia, ya ra ngaildaw. Dayun na rang dineenan ang inaning, “Agalelyagaw ka, kuatana ra yeen,” agaaning.

⁴² Lagi-laging nakuatan da ka man yang dispirinsia nang atia.

⁴³⁻⁴⁴ Numanyan, atiang lagi, pinaliit da ni Jesus ang pinapanaw. Baklu paliitay na, pinagpaa-manan na ta malebat-lebat ang bitala ang inaning, “Kuidaw, india ra engaged magbawalitaen, maskin tung ninu pa natetenged tung binuatung atia tung nuyu. Anday dumang buaten mu, magangaya ra kanay duun tung sasang pari ang magpateleng ang yawa limpiu ra. Pagkatapus magpadasaga ra ka dayun tung anya ta sasang ayep ang iprisintar na tung Dios ang katulad ka tung urdinansang ibinutwan ni Moises ang tukaw[†] ugud asan da nga kumpurmiay yang mga tau ang anda ray dapat ang likayan nira tung nuyu,” maganing.

[†] **1:43-44 1:43-44** Levitico 14:1-32

⁴⁵ Pagkatapus numanyan, pagliit yang taung atia, belag ya mananged tung ipinaaman ni Jesus tung anya, ya magintra bawalitaen tung maskin tinu pang tauay. Kapurisu kumus sarambung da yang balita, anday dumang pinakawut na, indi puiding magpanayang-nayang ti Jesus ang magpakled tung mga lansangan, kung indi, duun da ilem tung lua ang anday mga balay. Piru maskin maning tia, sigi ilem yang pagarangayen yang mga tau tung anya ang maskin taga ay pang lugaray.

2

Nagapapruibaan Da Ni Jesus Ang Tanya May Katengdanan Na Ka Man Ang Magpatawad Tung Mga Kasalanan Yang Mga Tau (2:1-12)

Mateo 9:2-8; Lucas 5:17-26

¹ Taa numanyan, tung pira pang kaldaw, atiang pagbalik da ni Jesus duun tung lansangan ang Capernaum, nagsarambung da yang balita ang tanya unu duun da tung balay.

² Durug dakel yang mga taung namagsaragpun asan ang asta naggetek da ilem. Maskin pa tung talunga yang purta, anda ray masaleetan. Numanyan ti Jesus nagparakawutun da tung nira natetenged tung paggaraemen yang Dios ang naang baklung pagatukud na.

³ Numanyan may epat nga tauan ang baklung namansikawut ang may ekel nirang sasang taung pamamilay ra yang mga tinanguni na. Ya rag tuang-tuangay nirang nagidangep tung ni Jesus.

⁴ Numanyan, atiang indi mapalenget nira tung anya natetenged tung mga taung atiang getek dang pisan, anday dumang rimidyung binuat nira, kung indi, itinakwal da ilem nira duun tung aldan ang panganing tung sagpaw yang balay*. Pagkatapus tung tagbu ni Jesus, ya ray pinangukab nirang inabrian ang pagkatapus duun da ipapanaway nirang ituntunay yang papag ang nagaluwugan yang aruman nira.

⁵ Numanyan, pagkasiman ni Jesus ang tanira may pagtalig nira tung anya, dayun na rang binugnu yang aruman nirang atiang pamamila yang mga tinanguni nang inaning, “Duduy, nagapatawara ra yeen tung mga kasalanan mu,” maganing.

⁶ Numanyan may mga sagad ang kumarungan asan. Pagkagngel nira yang inaning ni Jesus tung taung atia ang maning tii, ya ray ipinagkesen-kesen nira tung mga isip nira ta maning taa:

⁷ “Abaa, yang tau kang naa ka, aywat maning da takaa yang nagianing na? Talagang ya ra pagtiwakaway na yang pagkadios yang Dios! Aywa, tinu pa pay sarang ang magpatawad tung mga tau tung mga kasalanan nira kung belagan ultimu ilem yang Dios?”

⁸ Kumus nagadeep dang lagi ni Jesus ang maning da tia yang laksu yang pagparainu-inuen nira, dayun na rang binugnung inaning, “Aywa maning da tia yang nagipagkesen-kesen mi tung

* **2:4 2:4** Yang pagbaralayen duun tung nira pinaya, anday sabungan na ig tung sagpaw na ya ray pagpalimasmasan nira ubin pagkeresenan nirang mga lawii.

mga isip mi?

⁹ Kanisip mi ang sungaw ilem yang inaningung atia tung taung naang pamamilay yang mga tinanguni na ang pinatawaru ra tung mga kasalanan na? Piru kung aningenu si ang magbangun dang magekel yang papag nang magpanaw, asan da ngaskey mi kung yang bitalaw sungaw ilem u kung may kamatuuran na.

¹⁰⁻¹¹ Purisu papruibaanu ra numanyan tung numyu ang yuung paganingen ang Maninga Tau, may katengdananu ka man taa tung katanekan ang magpatawad tung mga tau tung mga kasalanan nira,” maganing. Pagkatapus, diritsyu rang pinaganing na yang taung atiang pamamilay yang mga tinanguni na, “Ala, magbanguna ra. Eklan mu ra atiang papag mung mulik,” maganing.

¹² Atii, diritsyu rang nagbangun yang taung atia ang pagkatapus ingkelan na ra yang papag nang luminua tung katalungaan nirang tanan. Purisu nangabereng da ta mupia tanira ang nunut da ka ta pagdarayawen nira tung Dios. Namagaraning-aningan dang, “Bakluita ilem naita ta maning tia!” maganing.

Natetenged Tung Inangay Ni Jesus Tung Kaliwatan Ang Naa (2:13-17)

Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32

¹³ Taa numanyan, dayun dang naglampud ti Jesus tung balay ang nagpabakayan si. Numanyan may mga taung buntun ang namagarangay-angayan da tung anya ang ya ra kay pinanuldukan na natetenged tung bitala yang Dios.

14 Numanyan tung pagbakay na, naita na yang sasang taung nagaranan tung ni Levi ang yay ana ni Alfeo. Yag kakarung tung upisina nang pagpanukut tung mga tau yang mga balayaran nira tung gubirnu. Maganing ti Jesus ang nagbugnu tung anya, “Amus, magpakignunuta ra tung yeen ang magpaugyat,” maganing. Atii, dayun dang kumindeng ti Levi ang nagpakignunut tung ni Jesus.

15 Taa numanyan, nagkamaning da ang ti Jesus pagpakigsaru ra duun tung balay ni Levi, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan nang dati. Dispuis duru kang mga manigpanukut ta balayaran tung gubirnu ang pamagpakisaru ka tung na Jesus, kasiraan da ka tanira yang duma ang parariung nagalamku ka ta duma ang durug kakinasalanen, Namagpakisaru ra ka ngani tanira tung ni Jesus ay durung mga taung mga maning tiang klasi ang kadagmitan ang pamagnunut-nunut da kang lagi tung anya.

16 Taa numanyan may mga sagad tung mga urdinansa asan ang pamagpaniid. Tanira mga pamagmangulung mga kinasakpan yang sasang grupung nagaranan tung mga Pariseo. Numanyan, pagkaita nira tung ni Jesus ang pagpakigsaru ra ka man tung mga manigpanukut pati mga ugpu nirang parariung pagatelengan nirang makinasalanen, dayun dang inistinggir nira yang mga tauan ni Jesus ang dati ang inaning, “Ba tia, aywa asan dag pagpakigsaru yang agalen mi tung mga manigpanukut ang atia may tung mga ugpu nirang duru kag kaki-

nasalananen†?” agaaning.

¹⁷ Numanyan, pagkadngel ni Jesus tia, ya ray nagtuwal ang asan da ipapanaway na tung sasang pananglit ang maganing, “Yang mga taung makektel anday kaministiran nira yang manigbulung, kung indi, ya ra ilem yang may mga laru. Katulad ka tung yeen, ay yang inangayung magimbitaren ang para maging mga tauanu, belagan yang mga taung pagtalig tung mga sadili nira ang tanira matadleng da tung pagterelengen yang Dios, kung indi, ya ra ilem yang kumpurming tinu pay mangamin ang tanya talagang makinasalananen ka man,” maganing.

Yang Dating Nagapgesan Ta Mga Tau May Yang Nagipatuman Ni Jesus Ang Baklu Indi Enged Magkatunuan (2:18-22)

Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39

¹⁸ Taa numanyan, tung mga uras ang atii, may mga taung nagapangugyatan ni Juan ang manigbenyag pati mga taung nagapangugyatan yang mga Pariseo ang parariung pamamlek tung pagparanganen nira ang para tung ikabilug yang mga isip nirang pamagampu tung Dios sigun tung sasang urdinansa. Numanyan may mga taung duma ang namagpalenget tung ni Jesus ang namagkiga tung anyang maganing, “Yang mga taung nagapangugyatan ni Juan ang manigbenyag may yang mga nagapangugyatan

† **2:16 2:16** Yang nagapapaktelan nira ay kung tinu pa unu ay magpakisadu tung mga taung mga maning tiang makinasalananen, asan da unu nga saliray yang kasalanan nira ang asta indi ra unu sapten yang Dios.

yang mga Pariseo, parariung pamamlek tung pagparanganen nira. Aywa kaya yang mga taung nagapangugyatan mu indi pala pamagusuy?”

¹⁹ Tung tuwal ni Jesus tung nira, yang sadili na ipinananglit na tung sasang laliing pangasawa. Agaaning tung nira, “Aywa, kung may kumbira, magkabagay wasu ang yang mga laliing pamagkumpanya tung pangasawa, mamamlek da tung pagparanganen nira mintras asan pa tung tepad nira yang aruman nira? Simpri mintras asan pa tung nira, indi puiding mamamlek tung pagparanganen nira, kung indi, mamagpakigsaru ka enged tung anya.

²⁰ Piru may uras ang kawutun ang yang aruman nirang atia lagunutun dang eklan tung tepad nira. Kung kawutun da nganing yang uras ang atia, ya ray uras ang ipamlek nira tung pagparanganen nira natetenged tung kapupungawen da nirang duru.

²¹ Aywa, tinu pay nagaintindian ming tau ang yang awel nang lagi-lagi ra ya pa kay tambelan na ta awel ang baklu ang indi pa nagabunakan? Kipurki kung maning tia ya pay buaten na, anday dumang mainabu, kung bunakan na ra nganing yang awel nang atiang tinambelan na, bekngen da ka ilem yang baklung itinambel nang nagkere ang asta mas dang magdakul yang lasik na kay tung primiru.

²² Dispuis, tinu pay nagaintindian ming tau ang yang binung baklung ingkelan tung saralugan, asan da ilem papagbaalay na tung parabtangan ang lagi-lagi ra? Kipurki kung maning tia ya pay buaten na, kung mabaal da nganing yang

binu, belaken na ra ka ilem yang parabtangan. Anday duma, mailas da ka ilem yang binu, pati yang parabtangan, diadu ra ka. Yang pisan ay kaalimbawaan yang nagituldukung naang baklu. Indi magkatunu tung dating nagusuyun mi ang katulad ka tung pamlek mi tung pagparanganen mi. Kung indi, mas maayen pa ang yang binung baklu, asan da ibukbukay tung parabtangan ang baklu ka," maganing.

Pagkuruntraan Da Ti Jesus May Yang Mga Pariseo Natetenged Tung Pagturumanen Yang Katuwulan Sigun Tung Kaldaw Ang Nagipamaenay (2:23-28)

Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5

²³ Taa numanyan, may mininsa ang ti Jesus napanaw ra tung dalan ang naknga tung ka-triguan tung kaldaw ang nagipamaenay tung mga pagurubraen, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na. Numanyan yang pagparanawen nira asan, ya kay aplut-aplut nira yang mga kaluay yang trigu ang para mangapagsengat-sengat da.

²⁴ Numanyan may mga Pariseo asan ang ya ray namagistinggir tung ni Jesus ang maganing, "Ba tia, aywat pamaglampas da yang mga taung atiang nagapangugyatan mu tung urdinansa ta ang anday magurubraen ta maning tia tung kaldaw ang nagipamaenay?"

²⁵⁻²⁶ Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, "Aywa, indi mi pa ka enged nagamaresmesan yang sasang napabtang tung kasulatan natetenged tung sasang binuat ni David atiang

alang-alang da yang pagkabetang nang duru rang atiang suwuk na pati mga aruman na? Indi wa, nagpakled duun tung balay-walay ang atiang pinagtuuan pa rin nira tung Dios atiang ti Abiatar yang paring pinakalandaw? Pagkatapus pinangan na yang tinapay ang atiang sagradu ang ya agipabtangay tung katalungaan yang Dios ang ya pa ka man ay bawal ang panganen ta duma ang belagan mga pari. Piru maskin bawal, ya pay pinangan na ig ipinapaan na pa ka nganing tung mga aruman na, ang pagkatapus indi ka ipinakusalak yang Dios tung nira‡.

²⁷ Nani pa yang dapat ang demdemen ta. Ang sigun tung kaldaw ang nagipamaenay, binuat nganing yang Dios ang para tung ikaayen yang mga tau. Belagan ang maganing ang yang mga tau inimu na ang para tung ikaayen yang kaldaw ang atia.

²⁸ Purisu yuung paganingen ang Maninga Tau, yuu ray pamala tung mga tauanu kung ya pa agari yang pagurusuyun nira tung katuwulan yang Dios natetenged tung kaldaw ang nagipamaenay," maganing.

3

Ti Jesus Nagapakusalak Yang Mga Pariseo Sigun Tung Kaldaw Ang Nagipamaenay (3:1-6)

Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11

¹ Taa numanyan, nagpakled si ti Jesus tung pagsaragpunan nira. Duun ka may taung napilayan da yang kalima nang sam belak.

‡ 2:25-26 2:25-26 1 Samuel 21:1-6

² May duun kang mga Pariseo ang pamagmalung ta maayen tung ni Jesus kung magpamaayen tung napilayan tung kaldaw ang atiang nagipamaenay ugud yang pagurubraen nang atia ya ray ipagpakusalak nira tung anyang ipagdimanda tung ustisia.

³ Numanyan, dayun dang binugnu ni Jesus yang taung atiang napilayan ang inaning, “Ala, kemdenga ra kanay ang mangay tani tung parada,” maganing.

⁴ Pagkatapus dayun dang nagpaisip tung mga taung atiang pamagmalung tung anya ang maganing, “Ay pa wasu ay magkatamang buaten tung kaldaw ang nagipamaenay ang ita magbuat ta ikaayen ta sasang masigkatau tang ilibri tung malain u ang ita magbuat ta ikalain ta sasang masigkatau ta ang yay magakdan na yang kamatayen na?” maganing. Piru indi ra namagiwek-iwek tanira.

⁵ Numanyan tung paneleng-teleng na tung nira, ya ra ngaerepay ang inampayan da ka dayun ta kapupungawen nang duru natetenged tung katetegasen yang mga isip nirang imbitaren tung matinlu. Numanyan dayun na rang inaning yang napilayan ang, “Ala, iunat mu ra tiang kalima mu,” agaaning. Tamang-tamang agiunat na, naulikan dang pisan yang kalima na.

⁶ Atii, dayun dang namaglua yang mga Pariseong namagpakiksen dang lagi tung mga partidu ni Adi Herodes ang дума. Yang pinagunta-untaan nira, kung ya pa agaring mapimatay nira ti Jesus.

*Durung Taung Pamagdagumuk Tung Ni Jesus
Duun Tung Bakayan (3:7-12)*

Mateo 12:15-21; Lucas 6:17-19

⁷⁻⁸ Taa numanyan nagpalikay ra ti Jesus ang minangay duun tung bakayan yang awuyuk, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na. Buntun ang pisan yang mga taung namagpakignunut tung anya. May mga taga Galilea, may mga taga Judea, may mga taga Jerusalem, may mga taga Idumea, may mga taga duwali yang subang atiang paganingen ang Jordan, may mga taung duun mamansiliit tung kakunayungan yang siudad yang Tiro may Sidon. Yang inangay yang mga taung atiang durug damel tung anya, nagkarabalitaan da natetenged tung nagkarabuat na.

⁹ Kumus namanlagem da ilem asan yang mga taung atia, nanuwul da ti Jesus tung mga taung atiang nagapangugyatan na ang tanya simpanan da kanay nira ta balangay ang kung may kamin-istiran na, ya ray saayan nang magpadistansia ta gesye ang para indi makipit yang mga taung atiang buntun ang pamagdaragumukan da tung anya.

¹⁰ Ay ya pa agari, kumus dakele ra yang pinampamaayen na, yang kadaklan ang may mga laru, sigi ra ilem yang pagsaragesegan nira tung anya ang basta madeen da ilem tung anya.

¹¹ Pati yang mga dimunyang pagkemmung tung duma, kada maita nira ti Jesus, ya rag papadagpa tung katalungaan nang paglelpaken da ang maganing, “Talagang yawa ka man yang paganingen ang Ana Yang Dios,” maganing.

¹² Kada magilala tung anya ta maning tia, dayun na rang linalangan ang indi ra engaged magpaske natetenged tung anya kung tinu pa.

Yang Pagpilik Ni Jesus Tung Sam Puluk May Durua NGa Tauan Ang Para Maging Mga Taraligan Na Bilang Mga Apustul Na (3:13-19)

Mateo 10:2-4; Lucas 6:12-16

¹³ Taa numanyan, nanungul da ti Jesus duun tung napabukatud. Baklu nanungul, kumpurm-ing tinu pay nalelyagan na, ya ray inimbitar nang mamagnunut tung anya. Pagkatapus namagpakignunut da ka man tung anyang nama-nungul.

¹⁴⁻¹⁵ Pagkawut nira duun, dayun dang tin-ulduk nang maging mga apustul na ang para ya ray mamagpakiugpu rang pirmi tung anya kag yadwa pa ang para panuwulun nang mamagparakawutun yang bitala na tung mga tau. Ya ra kay pamakdulan na ta kagaeman nirang mamagpalayas tung mga dimunyang namagsuut tung mga tau.

¹⁶ Sam puluk may durua nga tauan ang pinamilik na ang ya ra taa yang mga aran nira. Ti Simon ang ya ray pinapuangaan na tung ni Pedro.

¹⁷ Yang magdasun, ya ra ti Santiago durua tanirang magari ni Juan ang yay mga ana ni Zebedeo. Tanirang magari ya ray pinapuangaan ni Jesus tung "Boanerges" ang yang gustu nang ianing mainerepen ang pagkatau ang maning pa tung duldul ang ya ra agerepay ang magbitala*.

* **3:17 3:17** Ikumpalar tung Lucas 9:54.

18 Yang magdarasun, ya ra ti Andres, ti Felipe, ti Bartolome, ti Mateo, ti Tomas, ti Santiagong atiang sam bilug ang yay ana ni Alfeo, ti Tadeo, may ti Simon ang atiang sam bilug ang kinasakpan da rin yang sasang partidung durug iseg yang pagbaratukun nira tung gubirnu yang mga taga Roma.

19 Yang magdasun pa, ya ra ti Judas Iscariote ang tung uri, ya ra ka man ay nagtraidur tung ni Jesus.

Ti Jesus Nagalauman Yang Pamilya Na Ang Nagabariadu-bariadu Ra (3:20-21)

20 Taa numanyan, ti Jesus, nagbalik da duun tung balay ang pagatiniran na, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na. Numanyan dinagumukan si ta mga taung buntun ang asta anda ray lugar na Jesus ang mamamangan.

21 Numanyan pagkabalita ni nanay na may yang mga putul na duun tung Nazaret ang maning da tii yang pagkabetang na, ya ra aganingay nirang nagabariadu-bariadu ra. Purisu ya ray ipinanuldak nira tung lansangan ang para eklan nirang ipaulik.

Yang Nagituwal Ni Jesus Tung Nagibangdan Tung Anya Ang Ti Satanas Unu Yay Pagpaktel Tung Anya (3:22-30)

Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10

22 Taa numanyan, may mga sagad ang nangakawut da ang duun mamanliit tung siudad ang Jerusalem. Pamagbangdan kang lagi tung

ni Jesus ang maganing “Nagaekel-ekelan ni Satanast† yang taung atia! Bilang yang pagpaman-gulu tung mga dimunyu yay pagpakdul tung anya ta kagaeman nang pagpalayas tung nira,” maganing.

²³ Kapurisu pinaguuyan da ni Jesus yang mga sagad ang atiang pinagngelan ta mga pananglit ang maganing, “Aywa, magkatama wasu ang yang sasang taung nagapaktel ni Satanast, tung anya pa ipampalayasay na yang mga dimunyang yay mga kinasakpan na?”

²⁴ Dispuis kung may sasang inadian ang mam-agkuruntraan dang mamagbaratukan yang mga kinasakpan na, indi ra ka ilem magdayun yang inadian ang atia.

²⁵ Maskin tung sam pamilya, kung magdarapig-dapigan da tanirang magsuruay-suayan, diadu ra ka yang pagsarasaan nira.

²⁶ Pariu ka tung ni Satanast. Kung ya pag batukay na yang mga dimunyang atiang nagamanguluan na ang asta magsuruag-suagan da tanira, ig disir, indi ra rin magdayun yang paggaraemen na, kung indi, ya ra nga tapus da rin.

²⁷ Kung indi, yang pagkinuntraay yamen ni Satanast, ay maning taa tung pananglit ang naa. Kung may sasang mupi-ang lalii, anday makled tung balay na ang para magakwat da rin tung mga ekel-ekel na, kung indi, dapat ang gapusun na ra kanay yang may balay. Atia, pagustu ra

† 3:22 3:22 ‘Satanast’ tung bitalang Giniriego, ‘Beelzeboul’ ang yay sasang pangguuy nira atii kanay tung ni ‘Satanast’.

pagakwat na tung mga ekel-ekel na.

²⁸ Tandaan mi ta maayen yang bitalaw. Kung tung bagay, maskin unu pang kasalananay ang pagabuat yang mga tau, maskin magduminar pa tung Dios, maimung mapatawad da.

²⁹ Piru kung tinu pay magduminar tung Espiritu Santo ang yang pagurubraen na ya ray sawayen na, indi ra ka enged mapatawad yang Dios ang asta tung sampa," maganing.

³⁰ Pinagpaamanan da ni Jesus ta maning tia ay natetenged namansianing da yang mga sagad ang atia ang yang pagerekelen unu tung ni Jesus ang pagpaktel ya ra unu ti Satanas.

Pagpailala Ti Jesus Kung Tinu Pa Enged Ay Kawigen Nang May Kaampiran Tung Anya (3:31-35)

Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21

³¹ Taa numanyan, asan da namansikawut ti nanay ni Jesus may yang mga putul na. Asan da ilem kemdengan tung lua yang balay ang namagpaguuy tung anya.

³² Numanyan duun tung kakleran, durung taung kumarungan tung paliwut ni Jesus ang ya ray namagpakdek tung anyang maganing, "Ameey, nakaa ra pala tung lua ti nanay mu may yang mga putul mu. Nagipaguuya ra nira."

³³ Maganing ti Jesus ang nagtimalas, "Aywa, tung numyung pagintindi, tinu pa wasu ay nanayu? Tinu pa wasu ay mga putulu?"

³⁴ Pagkatapus dayun dang naneleng-teleng tung mga taung atiang kumarungan tung paliwut na ang nunut da ka ta pasanag na tung

nirang maganing, “Naa ra yang nanayu may yang mga putulu.

³⁵ Ay kipurki kumpurming tinu pay pagtuman yang kalelyagan yang Dios, yay magkawigenung putulung lalii ubin putulung baway ubin nanayu,” maganing duun ti Jesus.

4

Yang Nagipagngel Ni Jesus Tung Mga Tau, Asan Da Nagipapanaway Na Tung Pulus Pananglit (4:1-2)

Mateo 13:1-3; Lucas 8:4

¹ Taa numanyan may uras ang ti Jesus nagintra si pasanag tung mga tau duun tung bakayan. Kumus durug damel yang mga taung namagtaripukpuk da tung anya, purisu naparugal-rugal dang suminaay tung balangay ang napaabwat-abwat ta gesye. Duun da ilem ngarung ang ya kag tatalunga tung mga tau asan tung bakayan.

² Durung mga bagay ang ipinagtulduk na tung nira ang asan da nagipapanaway na tung mga pananglit. Tung pagturuldukun na tung nira, maning taa yang palaksu yang pananglit nang sam bilug.

Nagipananglit Ni Jesus Yang Mga Tau Tung Mga Tanek Ang Tarakbulan Ta Binik (4:3-9)

Mateo 13:3-9; Lucas 8:5-8

³ Maganing ti Jesus tung nira, “Pamasian mi ra kanay ta maayen yang bitalaw. Numanyan may sasang taung minangay ra duun tung pinagbangteran na, ay magtarakbulun da ta binik ang trigu.

⁴ Numanyan tung pagtarakbulun na, yang dumang binik nalagsik da tung dalan ang palanawan ta mga tau tung kakngaan ang pagkatapus kinawutan da ta mga lamlam ang pinagsumpit.

⁵ Yang дума kang binik, duun ka nepa tung tanek ang manipis ang may batung tapik ang unayen ang alenget dang lumput tung ulit yang tanek. Purisu indi ilem nabuay, buminukngil da ay malwaw kang lagi yang tanek.

⁶ Numanyan, pagkapangayag da ang atiang abwat da yang kaldaw, nangaleey ra ang asta namanlumpayeng dang pisan, ay indi ra nanga-panlamut ta adalem.

⁷ Yang дума kang binik duun ka nepa tung tanek ang may mga laskaw yang sapinit ang indi nadeegan ta kapwa yang aradu. Purisu tung pagtubu yang mga sapinit, pinanawed-saweran da nira yang mga trigu ang pinagpiges. Purisu indi ra nangapamurak.

⁸ Yang dumang binik duun da tung lunsan ang tanek nepa ang asta nangapagtubu rang nanga-pamurak. Yang pangaluay yang дума inisen, yang дума kasarangan, yang дума arabubwat da ang tung kategkaan na ra ka enged.”

⁹ Numanyan tung pagtapus na tung pananglit nang atia, dayun da sinugpatan na yang bitala na tung mga tau ang maganing, “Ta, yang nagngel ta mga talinga mi, ya ra kay painu-inuan mi ta mupia,” maganing.

Yang Katuyuan Yang Pagparanangliten Ni Jesus (4:10-12)

Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10

¹⁰ Taa numanyan, atiang namagparanawan da yang mga taung atiang buntun, ti Jesus pinaalengtan da yang mga taung nagapangugyatan na kang lagi kasiraan da ka tanira yang sam puluk may durua. Ay namanalimaan da tung anya kung unu pay mga linegdangan yang ipinampananglit na.

¹¹ Maganing ti Jesus ang nagtuwal, “Ta yamung pagpaugyat da tung yeen, linugtanamu ra yang Dios ang makdekan mi yang mga bagay ang nagaegteman na pa rin ang tukaw natetenged tung paggaraemen nang baklu tung mga tau kung ya pa agari yang palaksu na simanyan. Piru tung mga taung atiang indi pa pagpagaem tung anya, asan da nagipapanawayu yang mga bagay ang atia tung pulus pananglit.

¹² Yang nagipagpananglitu tung nira ay ugud magkamaningan da ang katulad ka tung bitala yang Dios ang napabtang tung kasulatan ang maganing,

‘Maskin sam puluk ang magteleng, anday sakpen ta mga isip nira, basin sam puluk ang mamati, anda kay mamesmesan nira. Ay ya pa agari, may sasang pangamanan enged nira asan ang kung disgrasia maintindian ilem nira tia, nusias mangapagsugat dang mamagbalik tung Dios ang pagkatapus patawaren na ra ka dayun,’ maganing*.”

* **4:12 4:12** Isaias 6:9-10

*Nagipagpasanag Da Ni Jesus Kung Unu Pay
Linegdangan Yang Ipinananglit Na (4:13-20)*

Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15

¹³ Taa numanyan, dayun dang sinugpatan ni Jesus yang nagituwal nang maganing, “Naa pala, indi mi nagaintindian yang ipinananglitung atia? Ay kung indi mi maintindian tia, ya pa agaring maintindian mi yang kadaklan?”

¹⁴ Yang linegdangan atiang nagpanakbul ta binik ya ra yang sasang pagparakawutun yang bitala yang Dios.

¹⁵ Kung natetenged tung dalan ang atiang nalagsikan ta dumang binik, yang linegdangan na ya ra yang dumang pamamati tung bitala yang Dios, ang kung magngel da nganing nira, nagapaalengtan dang lagi ni Satanas ang agludasen tung mga isip nira yang bitalang nagngel nira.

¹⁶ Yang linegdangan yang tanek ang atiang manipis ang may batung natampek, ya ra yang duma ang kung mapamatian da nganing nira yang bitala yang Dios, atiang lagi magpauyun da ang duru rag sadya yang mga isip nira.

¹⁷ Piru kumus indi nalamut ta ustung tung mga kinaisipan nira, indi ilem mabuay yang pagparanangeren nira. Ay kung mapasaran da nganing ta kaliwagan ubin pandeeg-deeg natetenged tung bitalang atiang nagapananged da rin nira, atiang lagi, mansipalpas da ka ilem.

¹⁸⁻¹⁹ Yang linegdangan yang tanek ang atiang may mga laskaw ang masapiniten, ya ra yang duma ang maskin pamati tung bitala yang Dios, piru kumus masyadung pagpakabegbeg nira

tung pagpangabui nira taa tung kaliwutan ang naa ubin may intris nirang magmanggad ubin may duma pang nagapagamenan ta mga isip nirang eklan, maning pa tung asan da ilem nga pigesay yang bitalang nagagngel nira ang asta anda ray pinakawut na.

²⁰ Piru yang linegdangan yang tanek ang atiang lunsan ya ra yang dumang pamati tung bitala yang Dios ang yang nagagngel nira ya ray nagapananged nira ang asta may pakawutun nang nagauyunan yang Dios. Tung duma may pakawutun nang gegesye ka ilem, tung duma may pakawutun nang kasarangan, tung duma kategkaan na ra enged yang pakawutun na," maganing.

Baklu Ra Ngaipabunayagay Ni Jesus Tung Mga Tau Yang Linegdangan Yang Nagipananglit Na, Kung Eyangan Da Ta Gustu Nirang Magpasadsad (4:21-25)

Lucas 8:16-18

²¹ Maganing si ti Jesus ang nagsugpat, "Aywa, tinu pay nagaintindian ming tau ang magsindi ta kingki ang pagkatapus ya ra sukluway na ubin ya ra ipasirungay na tung katri? Simpri asan da ipabtangay na tung tapi-tapi.

²² Pariu ka tung yeen, anday itinaluku tung nagipananglitu sigun tung palaksu yang paggaraemen yang Dios ang indi ipabunayagayu, anda kay tinipiganu asan ang indi ipalwawayu.

²³ Pademdeman mi ra kanay yang inaningu tung numyu nungayna ang kung unu pay nagngel ta mga talinga mi, kaministiran ang ya ra kay painu-inuan mi ta mupiayang pasadsaran."

²⁴ Maganing ka ti Jesus ang nagsugpat yang bitala na, “Intindien mi ta mupia yang nagipanggelu tung numyu. Kung unu pag kaderep yang pagpasadsad mi tung nagipananglitu, ya ra kay paatuan yang Dios ang magbuskad tung mga painu-inu mi ig dulangan na pa ka ngani.

²⁵ Ay ya pa agari, kung tinu pay may nagaintindian na, dulangan pa ngani yang Dios. Ig kung tinu pay mapinawaya-wayaeen tung pagirintindien na, maskin yang nagaintindian nang gesye, bawien da ka enged yang Dios tung anya,” maganing.

Yang Matinlung Balita Natetenged Tung Pag-garaemen Yang Dios Ang Baklu May Sadiling Puirsa Nang Magpalua Ta Pruduktu Ang Katulad Ka Tung Mga Binik Ang Nagipanakbul (4:26-29)

²⁶ Maganing ka ti Jesus ang nagpadayun yang bitala na, “Yang kaalimbawaan yang palaksu yang paggaraemen yang Dios ang naang baklu, maning pa tung taung pagpanakbul ta binik tung pinagbangteran na.

²⁷ Pagkatapus ta pagtarakbulun na, magpadayun da tung dumang pagurubraen na tung pangaldaw-kaldaw mintras pamansipalpak dang pamamansilawlaw yang binik ang ipinanakbul na. Piru anday malai na kung ya pa agari yang palaksu yang binik ang paglepak.

²⁸ Ay ya ra kang lagi yang natural na. Yang tanek ang pinanakbulan mismu, ya ray magpalpak. Lempak da nganing, yang tukaw ang maita ya ra yang tingway na. Tung kabuayan

da gatasan da yang burak na. Tung kauri-urian da, lutuk dang pisan.

²⁹ Pagkalutuk da nganing, mangawang da yang may anya tung mga manigayeg ay tiligayeg da,” maganing.

Yang Palaksu Yang Paggaraemen Yang Dios Nagipananglit Na Tung Sasang Gesyeng Gesye Ang Dakulung Bagay Yang Pakawutun Na (4:30-32)

Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19

³⁰ Maganing ti Jesus ang nagsugpat tung bitala na, “Tung unu pa wasu ipapariuay ta yang palaksu yang paggaraemenu yang Dios ang baklu ang naang pagatukuru? Tung unu pa wasu ipananglitay ta ang yay magatu ta maayen?

³¹⁻³² Yang kaalimbawaan na, maning pa tung lisu ta mustasa†. Maskin pinakagetey tung tanan ang mga lisu tung kaliwutan, piru kung ipanakbul da nganing tung tanek, dayun dang tumubu ang asta ya ray magyaring pinakaabwat tung tanan ang kapariu nang luak ang atiang gurulayen. Mananga-sanga ra ta darakulu ang puiding mabayayan ta mga lamlam ang pagpa-landungan,” maganing.

Natetenged Tung Pasais Ni Jesus Ang Pagparanangliten (4:33-34)

Mateo 13:34-35

† **4:31-32 4:31-32** Yang mustasa duun tung banwang Israel aparti tung mustasang nagiluak taa tung Pilipinas. Yang kaabwat yang ayu na ang asta tung limang depa ang magkapariu tung kaabwat yang malunggay.

³³ Duru pang mga pananglit ang mga maning ka tii yang ipinagngel ni Jesus ang nagparakawutun tung mga tau natetenged tung paggaraemen yang Dios ang baklu ang naang pagatukud na. Kumpurmi ra ilem yang maintindian nira, ya ray ipinagngel na tung nira.

³⁴ Indi nagparakawutun tung nira kung indi na ipinapanaw tung mga pananglit. Piru kung tanira tanira ra ilem yang mga taung nagapangugyatan na, ya ra kay pagpasanag na tung nira kung unu pay linegdangan yang tanan ang atiang ipinananglit na.

Yang Pagpalinaw Ni Jesus Tung Tampung Durug Ketel (4:35-41)

Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25

³⁵ Taa numanyan, atiang panlikarem da tung kaldaw ang atii, maganing ti Jesus tung mga tauan na, “Ala, magpatindakita ra kanay,” maganing.

³⁶ Purisu dayun da nirang binutwanan yang mga taung atiang buntun duun tung bakayan ang namansisaay tung balangay ang atiang pagakarungan kang lagi ni Jesus ang pagkatapus namagpaabwat da. May dumang mga balangay ang namagpaaway ka tung pagasaayan nira na Jesus.

³⁷ Numanyan tung pagpalaksu nira tung awuyuk, nainalian dang binungsaran ta tampung durug ketel. Ya rag sasawuy agsasawuy yang lakun ang magsasaay tung balangay. Gesye ra ilem mapnukan.

³⁸ Ti Jesus duun tung buli agelken da ang yang kulu na ya kag kukulun tung kukulunan. Atii, dayun da nirang pinuaw ang inaning, “Ameey, anda tung kulu mu yang pagkabetang tang magkaralesita ra taa?” agaaning.

³⁹ Pagkapuaw ni Jesus, dayun na rang pinagsambeng yang palet ang magelteng, pati yang awuyuk, pinaglalaman na ra kang maglinaw. Atii, yang palet nagelteng dang lagi, pati yang awuyuk naglinaw ra ka ang anda rang pisan ay giup-giupun na.

⁴⁰ Numanyan maganing ti Jesus tung mga aruman na, “Aywat nagpatalawamu ra? Aywa, anda pa ka enged ay pagtalig mi tung yeen?” maganing.

⁴¹ Numanyan nangaimakluan da tanira ta mpiang namagteleng tung anya. Namagaraning-aningan da ilem ang maganing, “Abaa, unu ra kayang klasiay ta tau taa? Maskin palet, maskin lakun pa, parariu ra ilem ang pamananged tung anya,” maganing.

5

*Yang Pagpalayas Ni Jesus Tung Mga Dimun-
yung Buntun (5:1-20)*

Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39

¹ Kapurisu numanyan nangatindak da tanirang nangakawut duun tung bawanwaan yang mga Geraseno.

²⁻³ Pagkalampud ni Jesus tung balangay, may sasang taung pagaekel-ekelan ta dimunyu ang ya ray nagpakigbagas tung anya. Baklu ilem

nanliit tung may mga leyang ang pinanluguran ta mga patay ang ya ra kay pagpalaug-laugan na. Yang taung atia, anda ray masarang tung anyang begkesen pa ta kadina.

⁴ Ay muya-muyang tinagaman nira ta begkes ang pagkatapus yang kadina tung kalima na ya ra ilem agbuntuk-buntukay na ig yang tung kakay na ya ra ilem agitanguay na tung batung asta magkaratemek. Purisu anda ray masarang ang magsambeng tung anya.

⁵ Kaldaw lawii, paglaug da ilem duun tung may mga leyang may tung kabukiran. Yang bida na pirming paglelpaken. Ang kaisan manga ya nga pisik ta mga batung matatarem ang ya ra ilem agigeret-geretay na tung tinanguni na ang asta magkaralukanan.

⁶ Naa pala, atiiing alawid-lawid pa ti Jesus, nabandaw rang lagi yang taung atia ang pagkatapus dayun dang nagpataladtad ang nagpakig-bagas tung anya. Tung pagkawut na tung anya, ya ra nga luud tung pinagtalungaan nirang durua.

⁷⁻⁸ Atii, dayun dang binugnu ni Jesus yang dimunyang linalangan, “Yawang dimunyua, maglayasa ra ilem asan tung taung atia!” Pagkagngel yang dimunyu tia, ya ra ngalpak ang maganing, “Ay Jesus, yawang paganingen ang Ana Yang Dios ang makagagaem, aywa nagapasilabtanaw pa nuyu? Pasumpaena ra yeen tung Dios ang indiaw ra parusaan mu.”

⁹ Dayun dang tinalimaan ni Jesus ang, “Tinu pay aran mu?” Maganing yang dimunyang nagtuwal, “Ti Buntun yang aranu, ay duruamig

dakel," maganing.

¹⁰ Pagkatapus, dayun dang nangamu-amu ta mupia tung ni Jesus ang basta indi na ra ilem paliiten tung banwang atii.

¹¹ Numanyan, may sasang kaayepan yang mga bawuy ang gawung ang pamanulyad-tulyad tung napabukatud ang alenget ka ilem duun.

¹² Purisu yang mga dimunyang atia, namagpakiluuy ra ilem tung ni Jesus ang maganing, "Maayen pa, duunami ra ilem ipasuutay mu tung mga bawuy ang atii," maganing.

¹³ Numanyan tinugtan da ka man ni Jesus. Purisu paglayas nira tung taung atia, insigidang nanuut-suut da tung mga bawuy. Pagkasuut nira tung mga bawuy, dayun dang namansikurbut ang namampataladtad ang diritsyu ra ilem tung awuyuk ang namampakpa ang asta nagkar-ales da ilem tanirang tanan. Alenget duruang liwu yang mga bawuy ang atii.

¹⁴ Taa numanyan, yang mga manigasikasu tung mga bawuy ang atii, dayun dang namagralaksuan ang namagbawalitaen tung mga taung kumpurming nagapanawan nira tung lua ang asta duun tung lansangan. Purisu numanyan yang mga taung atiang nagkarabalitaan da, diritsyu rang namansiayang duun tung bakayan ang para mamanginsapu tung nainabung atii.

¹⁵ Numanyan kawutan nira ti Jesus, unu pay maita nira, kung indi, ya ra yang taung atiang dinimunyu ra rin. Yag lalaptik asan ang durug kalimeng yang pagkabetang na. Dispuis, belag dang luas, kung indi, napagawel da ay naulikan

da atiang isip na. Tung pagpaniid nira tung anya, ya ra pandelaay.

¹⁶ Taa numanyan, yang mga manigasikasu ang atiang nangaita tung nainabung atii, binalitaan si nira yang mga taung atiang baklung naman-sikawut kung ya pa agaring nagkamaningan da yang taung atiang dinimunyu rin pati natetenged tung kaayepan ang mga bawuy.

¹⁷ Purisu pagkabalita nira tia, dayun dang namagindra amu-amu tung ni Jesus ang basta magliit da ilem duun tung banwa nira.

¹⁸ Numanyan tung pagsaay ni Jesus tung balangay, yang taung atiang dinimunyu ra rin, ya si ay nagpakiildaw tung anya kung puiding magpakignunut da tung anya ang para maging sasang tauan na.

¹⁹ Piru indi ra tinugtan na, kung indi, ya ra aganingay nang, "Maayen pa, unguay, mulika ra ilem tung mga kaarumanan mu. Magbawalitaena ra tung nira kung unu pay binuat ni Ginuu mu tung nuyuu, kung ya pa agaring inildawana ra anya," maganing.

²⁰ Kapurisu dayun dang nagpanaw ang nagindra ra bawalitaen tung mga tau tung intirung banwang atiang sinakepan yang paganingen ang Sam Puluk NGA Lansanganan kung unu pay binuat ni Jesus tung anyang durug tinlu. Yang tanan ang nagkarabalitaan, nangabereng da ta mupia.

Yang Pagpamaayen Ni Jesus Tung Sasang Baway May Yang Pagpabui Na Si Kang Uman

Tung Sasang Mulang Baway (5:21-43)

Mateo 9:18-34; Lucas 8:40-56

²¹ Taa numanyan, nagpatindak si ti Jesus ang nagbalik ang ampir tung pinanliitan na, kasiraan da ka yang mga tauan na Pagparuong nira, buntun da yang mga taung namagpakigbagas dang namagtaripukpuk tung anya duun tung bakayan.

²²⁻²³ Numanyan may nagpalenget da tung anyang sasang may katengdanan tung pagsaragpunan ta mga Judio ang yay nagaranan tung ni Jairo. Pagkaita na tung ni Jesus, dayun da ilem ang nagpadagpa tung pinagtalungaan nirang durua ang nagpakiildaw ta mupia tung anyang maganing, “Yang anaung baway tagumatayen da! Kung maimu ilem tung nuyu, angayen mu ra kanay ang deenan ugud indi madayunan, kung indi, magmaayen da,” maganing.

²⁴ Pagkatapus, ti Jesus dayun dang nagpakignunut tung anya.

Taa numanyan, kadakel da yang mga tau ang namagpakigduman tung anya. Tung pagparanawen nira, ti Jesus ya ray nagasagese nira ta mupia.

²⁵ Taa numanyan may sasang baway asan ang tung seled sam puluk may duruang takun muyamuya ra ilem ang nagaawasan.

²⁶ Durung nagkarapasaran nang pinitinsia tung pagparabulungun na tung dakeleng mga manigbulung ang linakted-lakteran na, ang pagkatapus yang tanan ang kuarta na iginastus na ra ilem ang luwus ta pagsuul tung nira. Piru

belag ya magmaayen yang laru na, kung indi, ya mageseg.

27 Kumus nabalitaan da natetenged tung ni Jesus, nagpakilaket da ilem tung mga taung atiang buntun ang pagkatapus sinikup nang dineenan tung awel na.

28 Ay yang nagipagkesen-kesen na tung isip na ay maning taa: "Maskin awel na ra ilem yang madeenanu, atiang lagi, magmaayenaw ra," agaaning.

29 Numanyan tung pagkadeen na tung awel na, insigidang pinedkanan dang lagi yang dugu na. Panimanan na yang tinanguni na, tanya maayen da.

30 Atiang lagi nasintian da ni Jesus tung sadili na ang may taung nagmaayen da ekel tung kagaeman na. Purisu dayun dang nagbirang nagtalimaan tung mga taung atiang buntun ang maganing, "Eey, tinu pay nagdeen tung awelu?"

31 Numanyan yang mga taung nagapangugyatan na, ya ray namagtuwal ang maganing, "Yawa ra kag teteleng! Yang mga taung atia tung tepad mung pamagsagese tung nuyu duru! Magtalimaana pa ka engaged ang tinu pay nagdeen tung nuyu?" maganing.

32 Piru ti Jesus, sigi ilem yang pagsiman-siman na tung mga ityura yang mga tau ang basi pa ra ilem masiplatan na kung tinu pa tung nira ay nagbuat ta maning tia.

33 Numanyan yang baway, pagkamalamad na yang nainabu tung anya, dinlaan dang nag-

pangerel*. Piru maski pang maning da tia, nagpalenget da ka enged tung ni Jesus ang nagpadagpa ra ilem asan tung pinagtalungaan nirang durua ang pagkatapus nagubligar da tung anya ang anda ray inegteman na.

³⁴ Pagkatapus tia, dayun dang nagtimaless ti Jesus ang maganing, “Ipag, nagmaayena ra nganing tung linaru mung atia ay natetenged itinalig mu ra kang lagi tung yeen. Malimeng da yang isip mung mulik tung balay mu ay india ra ka umbalingan yang masiit ang atia,” maganing.

³⁵ Numanyan, indi pa nganing nagatapus ti Jesus ta pagbitala, may namansikawut da ang duun mamaniit tung balay ni Jairo. Maganing tanira tung may ana, “Napatay ra yang ana mu. Maskin indi mu ra awalaen ti Ameey,” agaaning.

³⁶ Numanyan indi ra ilem binalut ni Jesus yang ibinalita nirang atia, kung indi, pinaktel na rang lagi yang isip yang may ana ang inaning, “Ungkuy, india ra ilem magpadla, kung indi, magtaliga ra ilem tung yeen ta ustus,” maganing.

³⁷ Numanyan yang ingkelan nang pinanunun, ya ra ilem ti Pedro may ti Santiagong duruang magari ni Juan.

³⁸ Taa numanyan mamansikawut da tanira duun tung balay yang may ana, naita ra ni Jesus yang mga taung pamaggirinla ta mupia ay pamagtarangiten dang pamagurulimengmengen.

* **5:33 5:33** Dinlaan da ay nagademdem na yang pagkamansadu nang linuaan ta dugu ang tung ugali nira atii kanay, bawal ang magpalenget tung aruman nang tau. Yadwa pa muya ginlaan pa ni Jesus natetenged tung pagpalangaas nang atia tung anya.

³⁹ Numanyan pagpakled ni Jesus tung balay, dayun na rang pinaganing yang mga tau asan tung kakleran ang, “Aywa nagatarantaamu ra ta maning tiang pagtarangiten? Belagan patay yang mula, kung indi, agelken ilem,” agaaning.

⁴⁰ Pagkagngel nira yang bitala ni Jesus, ya ra ilem agtalongkabay nira. Piru tanya, anday dumang binuat na, dayun na rang ipinampaluang luwus tung balay. Pagkatapus yang ingkelan na duun tung kakleran ang pagalubgan yang mula, ya ra ilem yang amaen may yang inaen may yang mga tauan nang atiang tulu.

⁴¹ Numanyan pagpeges na tung kalima yang mula, dayun na rang inaning tung bitalang natauan nira ang, “Talita kumi” ang yang gustu nang ianing, “Nini, magbungkarasa ra!”

⁴² Atii, lagi-laging nagbungkaras da yang mulang nagpanaw-panaw asan. Yang idad na sam puluk may duruang takun. Numanyan pagkaita yang mga ugpu ni Jesus ang lima, nangabereng da ta dakulung pagkabereng.

⁴³ Pagkatapus numanyan, nagkalalangan da ti Jesus tung nira ang indi ra engaged ang pisan mamagbawalitaen tung duma may ruma. Pagkatapus, dayun na kang inaning yang may mga ana ang maayen pang papaanen da kanay nira yang ana nira.

6

Ti Jesus Nagapangindian Da Yang Mga Masigkabanwa Nang Taga Nazaret (6:1-6a)

Mateo 13:54-58; Lucas 4:16-24

¹ Taa numanyan, ti Jesus, nagliit da tung lugar ang atii ang naglekat da duun tung lansangan ang pinagdakulan na, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na.

² Numanyan pagkawut yang kaldaw ang nagipamaenay, nagintra ra pasanag duun tung pagsaragpunan nira. Kadakel dang namamati tung anya ang pagkatapus nangabereng da ka ta mupia tung anyang namagaraning-aningan dang maganing, “Abaa, yang tau kang naa ka, ay pa ngaeklay na yang kataku nang atia ang ya pay magtulduk tung yaten? Pati yang mga pruibang atiang maktel ang nagabalitaan tang nagapagpalapus na ay pa ngaeklay na?”

³ Belag bang atia karpintiru ka ilem ang pinalpawan ni Maria? Belag ba ang yang putul nang mga lalii ya ra taa ti Santiago, ti Jose, ti Judas, may ti Simon? Belag ba ang pati yang mga putul nang mga baway taa ka tung banwa ta agpamagistar?” maganing. Purisu duun da namagmalagana yang mga isip nirang namagdiskumpiar tung anya.

⁴ Purisu dayun dang nanuwal ti Jesus tung nira ang maganing, “Talagang matuud ka man yang bitala yang mga mamaepet ang yang sasang manigpalatay yang bitala yang Dios, maskin ay pang banwaay nga teyeb, nagagalang ta mga tau, puira pa tung banwang natauan na may tung may mga kaampiran tung anya maskin pa tung seled yang sadiling pamalay-walay na,” agaaning.

⁵ Numanyan anda ray mga pruibang maktel ang napalapus na duun, puira pa tung pira pa

ilem nga tauan ang may mga laru nira ang ya ray pinandeenan nang pinampamaayen.

⁶ Purisu nabereng da ta mupia ti Jesus natetenged tung pagkadiskumpiadu nirang atia tung anya.

Nagapiaran Ni Jesus Yang Mga Tauan Nang Sam Puluk May Durua Ta Kagaeman Nira (6:6b-13)

Mateo 9:35-10:15; Lucas 9:1-6

Taa numanyan, ti Jesus, nagliliwutun da tung mga baryung nagturuldukun tung mga tau, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na.

⁷ Tung pagliliwutun nirang atii, may uras ang ti Jesus nagguuy tung mga tauan nang atiang sam puluk may durua ang para mamagsarag-pun da. Pagkatapus pinanuwul na tanirang mamagliliwutun ta taludua taludua nga tauan. Pinamiaran na ra ka dayun ta katengdanan nirang mamagpalayas ta mga dimunyang nam-agsuut tung mga tau.

⁸ Dispuis nagkalalangan da ka tung nirang maganing, “Kung magpanawamu ra nganing, paktaw ilem yang pagparanawen mi, pui ra pa tung bastun mi. Indiamu ka magbalun ta pamangan may kuarta, indiamu ka magekel-ekel ta puyu-puyu ang pariu ka tung pagaekel-ekelan ta mga manigpalimus.

⁹ Maskin magsuutamu ta mga sandalyas mi, indiamu magekel ta lambung ang imaraan mi,” maganing.

¹⁰ Numanyan dayun dang sinugpatan na yang bitala na tung nirang maganing, “Dispuis kung patakwalenamu ra nganing tung sasang balay,

duunamu ilem magdayun ang asta magliitamu ra ilem tung banwang atia.

¹¹ Dispuis kung ariamu pang lugaray nga distinu ang pagkatapus indiamu ra risibien yang mga taung pamatian, magliitamu ra ilem asan. Ugaring tung pagliit mi, pakdulan mi ta sasang sinyalis. Yang apuk tung banwa nira ang namandepet tung mga kakay mi, ya ray itagbengtagbengay mi ugud asan da nga paamanay mi ang yang pagpakuindi nirang atia tung numyu ya ray panuwalan nira tung Dios,” maganing.

¹² Kapurisu numanyan namagparanawan da ka man tanirang namagparakawutun tung mga tau ang tanira dapat ang manligna ra tung mga kasalanan nirang magbalik tung Dios.

¹³ Dispuis namagpalayas ka tung dakelelang mga dimunyung namagsuut tung mga tau ig namagpamaayen ka tung dakele kang mga taung may mga laru nira ekel tung pagaplas nira ta lana.

Natetenged Tung Kamatayan Ni Juan Ang Manigbenyag Kung Unu Pay Natengeran Na (6:14-29)

Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9

¹⁴ Taa numanyan, yang mga buat-buat ang atiang makabewereng, nabalitaan da ni Adi Herodes, ay maknul yang aran ni Jesus maskin ay pa. Maganing yang дума ang namagbawalitaen, “Siguru ya ra ti Juan ang manigbenyag ang ya ray pinabungkaras yang Dios ang binui si kang uman. Purisu ya ray natengeran na ang tanya may kagaeman nang magpalapus ta mga pruibang maning tiang maktel,” maganing.

¹⁵ Piru maganing ka yang duma, “Ya ti Elias,” agaaning. Maganing ka yang duma, “Ya ra yang sasang manigpalatay yang bitala yang Dios ang katulad ka tung namaglua tung namagtukaw ang mga panimpu,” maganing.

¹⁶ Numanyan pagkabalita yang Adi, ya ra aganingay nang, “Anday duma tia, kung indi, ti Juan dang atiang pinapugusanu ta dikel na. Ya si kay binuing uman yang Dios,” maganing.

¹⁷ Ibalik ta ra kanay yang isturia tung napasaran ni Juan ang atiang manigbenyag. Atii kanay ipinadeep ni Adi Herodes ang pagkatapus pinapusasan nang ipinakalabus. Ya ray binuat yang Adi natetenged ilem tung ni Herodias ang kasawa ra rin ni Felipe ang putul na ang ya ray kinalaw nang pinangasawa.

¹⁸ Ay yang ipinagpadeep yang Adi tung ni Juan ay natetenged ang pirmi ilem ang paganingen ni Juan ang lampas da unu tung katuwulan yang Dios ang mangasawa tung kasawa yang putul na.

¹⁹ Purisu ti Juan dinemtan da ta mupia ni Herodias. Gustu na ra rin ang ipaimatay na piru indi na mabuat natetenged tung ni Adi Herodes ang anday kalelyag na.

²⁰ Ay durung panggalang na tung ni Juan ay naskean nang yay sasang taung matinumanen tung nagauyunan yang Dios ig bilug yang isip na tung anya. Purisu ya ray dinipindiran na ang para indi ra maunu pa. Dispuis pa, kada mamati tung anya, duun dag paglinget ta maayen yang isip na. Piru maskin dang maning tii, agtinluan pa ka enged ang pamati tung anya.

²¹ Taa numanyan, tung pira pang kaldaw

kinawut da yang uras ang may lugar da ni Herodias ang magtuman yang kalelyagan na. Natuun tung uras ang ipagsilibra yang Adi tung kakaldawan yang pagkapangana tung anya ang ya ra kay uras ang ipinagpundar na ta punsiun ang dakulu. Yang mga taung pinangimbitar nang mamagpasakep, ya ra yang mga upisial tung gubirnu may yang may mga katengdanan tung mga sundalung atiang mga taga Roma asta yang dumang darakulu kang mga tau.

²² Taa numanyan, yang ana ni Herodias ang darala, ya ray nagpakled tung pagpunsiunan ang pagkatapus dayun dang nagtalek. Tung pagpaniid ni Herodes may yang mga bisita na tung daralang pagtalek, pinanadyaan da ta durung pinangganaan. Purisu yang Adi ya ray nabnga ang maganing tung darala, “Nini, maskin unu pay nagalelyagan mu, ingalukun mu ra ilem tung yeen. Siguradung ipapakdulu tung nuyu,” maganing.

²³ Pagkatapus sinumpaan na pa yang bitala nang maganing, “Tung Dios may tung tau, maskin unu pay ingalukun mu tung yeen, nini, siguradung ipapakdulu tung nuyu, maskin tengaen ta pa yang pagagaemanu,” maganing.

²⁴ Numanyan dayun dang luminua yang daralang nagtalimaan tung ni nanay nang maganing, “Nanay, unu pay ingalukunu tung Adi?” Maganing ti nanay nang nagtuwal, “Yang kulu ni Juan ang manigbenyag, ya ray ingalukun mu,” maganing.

²⁵ Atii, kali-kaling nagbalik tung Ading nagingaluk tung anyang maganing, “Maginuung

Adi, gustuu rin ang ipakdul mu rang lagi tung yeen numaan yang kulu ni Juan ang manigbenyag. Ipabtang da ilem tung basyada," maganing.

²⁶ Numanyan pagkagngel yang Adi tia, pinungaw ra ta mupia yang isip na. Piru kumus pinanumpaang na yang pangaku na tung katalungaan yang mga imbitasiun na, anday gustu nang isulan na pa yang nabitalaan na tung darala.

²⁷ Purisu anday dumang binuat na, tinuwul na ra ilem yang sasang sundalung manigpamugus ang yang kulu ni Juan eklan da. Purisu dayun da ka man ang minangay duun tung kalabus ang namugus tung dikel ni Juan.

²⁸ Pagkapugus na yang kulu na, dayun na rang ingkelan duun tung daralang ipinakdul ang yang bebtang tung basyada. Pagkatapus dayun dang ingkelan yang daralang inintriga tung ni nanay na.

²⁹ Taa numanyan, pagkabalita yang mga taung namagpaugyat da rin tung ni Juan, dayun dang namansiangay tung kalabus ang ingkelan yang tinanguni nang ipinalgud tung sasang leyang.

*Yang Pagpapaan Ni Jesus Tung Limang Liwu
NGa Tauan (6:30-44)*

Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

³⁰ Taa numanyan, yang mga taraligan ni Jesus ang atiing pinanuwul nang mamagliluwutun, namagbalik da tung anyang namagbawalitaen natetenged tung tanan ang nagkarabuat nira pati yang kumpurming ipinagpakawut nira tung mga tau inulit ka nira tung anya.

³¹ Numanyan, durug dakel yang mga taung namanlagud-lagud da asan tung nira. May magkakawut, may magliliit, may magsusubli, ang asta anda ray uras nira na Jesus ang ipamangan. Purisu numanyan maganing ti Jesus tung mga aruman na, “Mga putulu, amus ta ra. Magpaagesita ra kanay duun tung anday tatau na ugud duunita ra kanay mamaenay ta gesyeng uras,” maganing.

³² Purisu dayun dang namansisaay tung balangay ang namampaages duun tung anday tatau na ang tanira tanira ra ilem.

³³ Ugaring tung pagsaay nira, durung mga taung nangaita tung nirang nangailala. Purisu anday dumang binuat nira, dayun dang namaglilitan tung mga lansangan nirang namagralaksuan ang namagbakay ang asta natkawan da nira na Jesus.

³⁴ Purisu tung paglampud ni Jesus tung balangay, ya ray naita na yang mga taung atiang buntun. Pagkaita na tung nira, ya ra ngampayay ta kakaildawen nang duru tung nira ay natetenged yang pagterelengen na tung nira, maning pa tung kaayepan ang mga karniru ang anda ray manigpastur nira. Purisu dayun dang pinasanagan na ta mupia natetenged tung kabagay-bagayan yang paggaraemen yang Dios.

³⁵ Taa numanyan, atiing apun da, dayun dang namagpalenget tung ni Jesus yang mga taung nagapangugyatan nang maganing tung anya, “Ameey, yawa rag teteleng. Naawita ra tung banwang naang kapas. Alang-alang da yang uras.

³⁶ Maayen pa, pampapanawen mu ra ilem yang mga taung atia ugud mamansiayang ra tung mga baryung alelengeten ubin mga lansangan ang para mamangalang da ta mapangan nira.”

³⁷ Maganing ti Jesus ang nagtimalas, “Yamu ray magpapaan tung nira.” Maganing ka tanirang namagtimalas, “Abee, Ameey, yang gustu mung ianing basu, papanawenami pa nuyung papangalangen ta tinapay ang magbaluran ta duruang gatus ang para ya ray ipapaan yamen tung nira?”

³⁸ Maganing si ti Jesus ang minles, “Aywa, pira pang bilug ang tinapay ang nagadiparami? Insapuen mi ra kanay asan.” Numanyan pagkainsapu nira, dayun dang namagbalik tung ni Jesus ang namagpaske ang maganing, “May limang bilug ang tinapay ang geregesye may duruang bilug ang ian,” maganing.

³⁹ Numanyan nagkalalangan da ti Jesus ang yang mga taung atiang buntun mamaggrupugrupu ra kanay ang mamansikarung asan tung kailamununan ang atiang madalumu.

⁴⁰ Kapurisu kumarung-karungan da ka man tanirang tanan, grupu may grupu. Yang dumang grupu nira may salegsang gatus nga tauan, yang duma taglilimang puluk.

⁴¹ Pagkatapus numanyan, pagkadawat ni Jesus yang mga tinapay ang atiang limang bilug may yang ian ang atiang duruang bilug, dayun dang tumingarang nagpasalamat tung Dios natetenged tung pamangan ang atia. Pagkatapus ta pagpasalamat na, dayun na rang pinagpingaspingas yang mga tinapay ang atia ang ya

ray ipinamakdul-pakdul na tung mga taung nagapangugyatan nang para ipanagtag-tagtag nira tung mga tau. Pati yang mga ian ang atiang duruang bilug, ipinagparti-parti na ra ka ang asta namagkaramped da tanirang tanan.

⁴² Numanyan tanirang tanan nangapamangan dang asta namampabial dang luwus.

⁴³ Pagkatapus atiang tuwurun da yang mga taung atiang nagapangugyatan ni Jesus yang mga yeped-yeped yang tinapay may yang ian ang pinamanganan nira, sam puluk may durua pa nga baayan yang napnuk nira.

⁴⁴ Kung bilangen yang mga taung atiang namamangan, may limang liwu nga tauan, puira pa tung mga baway may tung mga mamula.

Yang Pagpanaw Ni Jesus Tung Ulit Yang Awuyuk (6:45-52)

Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21

⁴⁵ Taa numanyan, atiang lagi, itinulmun da ni Jesus yang mga taung atiang nagapangugyatan nang mamagsaay ra tung balangay ang mamagtukaw ra tung anyang mamagpatindak duun tung lansangan ang Betsaida. Ay pampauliken na pa unu yang mga taung atiang buntun ang pampapanawen.

⁴⁶ Numanyan atiang pinampaulik na ra yang mga taung atia, dayun dang nanungul tung bukid ang para magarampuen da tung Dios.

⁴⁷ Pagkalawii, yang balangay ang pagasaayan yang mga tauan na atii ra tung kakngaang yang awuyuk. Ti Jesus sam bilug ilem ang napabutan tung banwa.

⁴⁸ Taa numanyan nabandaw ra ni Jesus ang yang mga tauan na tung balangay nagaliwagan dang pamanggayung ay natetenged sungsung yang palet. Numanyan atiating sam parti pa mangayag, baklu pa manikad ti Jesus ang ya ra ilem agpagpanaw tung ulit yang awuyuk. Midyu tung magtataklib da ilem din tung nira.

⁴⁹ Ugaring pagkaita nira tung anyang yag pagpanaw tung ulit yang awuyuk, ya ra magirisyakan ay kanisip nirang sasang kalag.

⁵⁰ Ay nangataranta ra tanira ta mupia tung pagkaita nira tung anya. Atii, dayun dang nagbitala ti Jesus tung nirang maganing, “Eey, paisegen mi ra yang mga isip mi. Yuu ra taa. Ustu ra tiang pagpakataranta mi!” maganing.

⁵¹ Pagkatapus diritsyu rang nagsaay ti Jesus tung balangay ang nagpakiugpu ra tung nira. Pagkasaay na, dayun dang nagelteng yang palet. Pagelteng da yang palet, nangabereng da ta mupia yang mga tauan na.

⁵² Ay ya pa agari, maskin naita nirang nagpa-paan tung mga taung atiating buntun, piru indi pa ka enged nagamaresmesan nira kung unu pa enged ay linagpakan na, kung indi, maluway pa ka enged yang mga isip nirang magdeep.

Nagapampamaayen Ni Jesus Yang May Mga Laru Duun Tung Banwang Paganingen Ang Genesaret (6:53-56)

Mateo 14:34-36

⁵³ Taa numanyan, dayun-dayun yang pag-palaked nira ang asta duun da nangasampet tanira tung banwang paganingen ang Genesaret.

Pagkaduung nira, yang balangay pinunduan da ilem nira asan tung duruungan.

⁵⁴ Numanyan paglampud nira tung balangay, ti Jesus nailala rang lagi yang mga tau asan tung bakayan.

⁵⁵ Pagkailala nira tung anya, dayun dang nam-agralaksuan ang namagliliwutun tung intirung banwang atia ang namagerekelen tung may mga larung lumbungan tung mga lulubgan nira. Ay gustu nirang ipampadangep nira tung ni Jesus tung maskin ay pang rugalay ang nagabalitaan nira ang tanya duun.

⁵⁶ Maskin ay pa nanganing ti Jesus, kung duun tung mga baryu ubin tung mga lansangan ubin tung mga kabiwinit-binitan, duun da ka tung mga plasa nagipampabtangay nira yang mga kaarumanan nirang may mga laru. Namagpakiildaw ra dayun tung anya ang kung maimu ilem ang maskin ya ra ilem yang mga mabiwilug-bilug ang yag tataked tung sidsiren yang awel nang atiang langkuy ya ray madeenan yang mga kaarumanan nirang atia. Ang pagkat-apus, kumpurming tinu pay nagdeen, ya ray nagmaayen tung pagalaru na.

7

Natetenged Tung Pinanubli Nira Tung Mga Kinaampu Nira Ang Ya Ray Nagipalandaw Nira Tung Katuwulan Yang Dios (7:1-23)

Mateo 15:1-20

¹ Taa numanyan, may mga Pariseo pati mga sagad tung mga urdinansa ang ya ray namag-taripukpuk tung ni Jesus. Duun tanira mamanliit tung Jerusalem.

² Numanyan tung pagpaniid nira tung mga taung nagapangugyatan ni Jesus ang дума, naita ra nira ang basta-wasta ilem yang pagparanganen nira. Ay baklu namamisik, indi namangugas yang mga kalima nira ang uyun tung sasang urdinansang nagapapaktelan nira*.

³ Ay pa agari, yang kadaklan ang mga masigkanasyun yamen ang mga Judio, kapin pa nganing yang mga Pariseo, pamagusuy tung sasang riglamitung pinanubli tung mga ki-naampu yamen, ang indi ra kanay mamamangan mintras indi pa nagapangugasan nira yang mga kalima nirang uyun tung riglamitung atia.

⁴ Kung duun liit tung palingki, indi ra kanay mamamangan mintras indi pa nagapangugas tung maning tia. Dispuis duru-durung mga riglamitung ipinasubli tung nira ang nagatutuman nira ang katulad ka tung pagurugasen nira yang mga irineman nira may yang mga kaldiru nira pati mga garamiten nirang saway.

⁵ Kapurisu yang nagapapaktelan ang atia yang mga Pariseo may yang mga sagad, ya ray ipinagistinggir nira tung ni Jesus ang inaning, "Aywat yang mga taung atiang

* **7:2 7:2** Yang pagurugasen ang atia belagan natetenged tung buling, kung indi, natetenged ilem tung rilyun nira. Sagyapen tung Diksyunaryung Diput tung may bitalang pagurugasen ta kalima.

nagapangugyatan mu indi pamagtuman yang riglamintung pinanubli ta tung mga kinaampu ta, kung indi, pamamangan da ilem ta basta wasta ang yang mga kalima nira indi ra ka nira nagaugasan tung magkatama?”

⁶ Maganing ti Jesus ang nagtimalas, “Abaa, temeng dang pisan tung numyung pagpakaayen-ayen ilem yang sasang bitala yang Dios ang ipinagpadapat ni Isaias ang tukaw ang maganing,

‘Yang mga taung naa, yang paggaralangen nira tung yeen tung tumbung ka ilem yang mga dilak nira ang pagkatapus yang rumbu yang mga isip nira alawid ang pisan tung yeen.

⁷ Anda enged ay kapulutan na yang pagturu-uen nirang maning tia tung yeen ay natetenged yang nagipatuman nira tung mga tau ang ya ra aganingay nirang mga katuwulanu unu buat, ya ka ilem yang mga riglamintung mga maning tiang inimu-imu ta mga masigkapariu ka ilem nirang mga tau,’ maganing†.

⁸ Bilang yang katuwulan yang Dios ya ray nagabaya-wayaan mi ang pagkatapus yang riglamintung ipinasubli tung numyu ta mga masigkapariu mi ka ilem ang mga tau ya ray nagamaal ming nagatutuman.

⁹ Duruamu rag kaansianung magliked tung katuwulan yang Dios basta mapagtumanamu ilem yang sasang pinanubli mi ka ilem tung mga kinaampu ta.

¹⁰ Aywa indiamu aningenu ay kipurki may sasang katuwulan yang Dios ang ipinalatay na tung ni Moises ang maning taa yang palaksu na:

† 7:7 7:7 Isaias 29:13

‘Galangen mu ti tatay mu may ti nanay mu.†’
 Dispuis may sugpat na pa ka ang maganing,
 ‘Kung tinu pay magpalagpak ta mga bitalang
 malalain tung ni tatay na ubin tung ni nanay na,
 dapat ang ipaimatay ra ilem§.’

¹¹⁻¹² Piru yang numyung nagipatuman tung mga
 tau ay maning taa. Kung tinu pay masilag tung
 ni tatay na ubin tung ni nanay na ang ya ra
 panumpaay nang aningay, ‘Indi mi ra enged
 mapakinawangan yang sinisirbianu ra rin ang
 naa tung numyu ay Corban da’, yang taung atia
 indi mi ra ka enged lugtan ang manggalang
 pang mandul tiing sinisirbian na ra rin tung
 ginikanan na ay natetenged indi mi lugtan ang
 bawien na pa yang sinumpaan nang atia. (Yuung
 ti Marcos ang nagsulat, may yeen kang isaleet
 ang ipasanag natetenged tung bitalang atiang
Corban. Yang gustu nang ianing inintriga ra tung
 Dios.)

¹³ Purisu tung pagparatumanen mi tung mga
 tau yang pinanubli ming atia tung mga ki-
 naampu ta, asan da ngaimbaliduay mi yang
 sasang katuwulan yang Dios mismu ang anda ray
 kapulutan na. Durung nagusuyun ming kamali
 kang magkapariu ka ta palaksu tung bagay ang
 atia,” maganing.

¹⁴ Atii dayun sing ginuuyan ni Jesus yang
 mga taung atiang buntun ang mamagpalenget
 da ka tung anya ang pagkatapus pinaganing na
 rang, “Yamung tanan, pamtian mi ra kanay ang
 intindien yang papintung naang ipagngelu tung

† **7:10 7:10a** Exodo 20:12 § **7:10 7:10b** Exodo 21:17; Levitico
 20:9

numyu.

¹⁵⁻¹⁶ Anday magpapakled tung sasang tau ang liit tung lua ang ya ray sarang ang magpamansa tung anyang asta indi ra magkabagay tung pagterelengen yang Dios. Kung indi, yang maglulua tung sadili na yay pagpamansa tung anya,” maganing.

¹⁷ Taa numanyan, pagliit ni Jesus tung mga taung atiang buntun, pagpakled na tung balay, dayun dang pinaalengtan yang mga taung atiang nagapangugyatan nang tinalimaan natetenged tung papintu nang atia kung unu yapay gustu nang ianing.

¹⁸ Purisu maganing ti Jesus ang nagtuwal tung nira, “Abaw, pati yamung mga tauanamu pa ka man yeen, indiamu pa ka pala maskeng magintindi? Aywa, indi mi pa ka engaged nagaintindian ang maskin unu pay magpakled tung sasang tau ang liit tung lua belagan ang maganing ang yay sarang ang magpamansa tung anyang indi ra magkabagay tung pagterelengen yang Dios?

¹⁹ Ay pa agari, yang pakleran na, belagan yang kinaisipan na, kung indi, ya ra ilem yang tian na ang pagkatapus itaki na ra ka ilem,” agaaning ti Jesus. (Yuung ti Marcos ang nagsulat may yeen kang isaleet ang ipasanag. Yang linagpaklan yang inaning ni Jesus ang atii ay maskin unu pang palanganenay, anda ray dapat ang liliien tang mga tumatalig tung anya, kung indi, luwus dang puiding mapakinawangan ta.)

²⁰ Maganing ti Jesus ang nagsugpat yang bitala na, “Yang malain ang nagaeyang tung kinaisipan

yang sasang tau ya ray pagpamansa tung anyang indi ra magkabagay tung pagterelengen yang Dios.

²¹⁻²² Kipurki duun tung kinaisipan na nagaeyang yang mga pagtirimaen nang malalain ang ya ra kay maning pa tung manuwul tung anyang mangumbaway ra, mangunlalii ra, manakaw ra, mangimatay ra tung masigkatau na, maglimbung da tung kasawa na, kuwali manalensen, magbuat da ta malalain tung mga masigkatau na, magpandaya ra, magbuat da ta malalaway ang anday eyak-eyak na, magiweg da, magduminar da, magpalandaw ra tung sadili na, ubin magbuat da ta kalukuan ang indi na ra agisipen.

²³ Yang tanan ang mga maning tiang mga ubra-ubrang malalain duun nagaeyang tung sadiling kinaisipan yang sasang tau ig ya ka man ay pagpamansa tung anyang indi ra magkabagay tung pagterelengen yang Dios,” agaaning duun ti Jesus tung nira.

Nagadayaw Ni Jesus Yang Pagtalig Tung Anya Yang Sasang Baway Ang Belagan Masigkanasyun Nang Israel (7:24-30)

Mateo 15:21-28

²⁴ Taa numanyan ti Jesus nagliit dang minangay duun tung sasang lugar ang kakunayungan yang siudad ang Tiro. Pagpakled na tung balay, gustu na ra rin ang anda ray makdek ang tanya asan da. Piru anday maimu na, kung indi, nasiplatan da ka enged.

²⁵ Ay may sasang baway ang may ana nang baway ang pagaekel-ekelan ta dimunyu ang

ya ray nabalitaan ang ti Jesus takaa ra tung balay. Purisu dayun na rang inangay. Tung pagkawut na, dayun da ilem ang nagpadagpa tung pinagtalungaan nirang durua ni Jesus.

²⁶ Yang baway ang atia belagan Judio, kung indi, Sirofenicia yang nasyun na. Numanyan durung pagpakiildaw na tung ni Jesus ang yang dimunyung atiang pagekel-ekel tung ana na palayasan na ra.

²⁷ Numanyan tung itinuwal ni Jesus, yang mga Judio ya ra ipananglitay na tung mga mamula ang maganing, “Kaministiran ang yang mga mamula ya ray tukaw ang pampapaanen. Indi ra magkabagay ang yang pamangan nira ya pa iplekay tung mga kirung payendeng.”

²⁸ Maganing ka yang baway ang nagtimalas, “Kung tung bagay, tama ka rin, Ameey. Piru maskin nganing mga kiru ka man ilem asan tung sirung yang lamisaan, nagasibsib ka nganing yang mga mumu ang pinamanganan yang mga mamula.”

²⁹ Maganing ka ti Jesus ang minles, “Durug tinlu pala yang tuwal mung atia. Kumus maning da tia yang nagabtang tung isip mu, uliken mu ra yang ana mu. Linayasan da yang dimunyu,” maganing.

³⁰ Atii, dayun da ka man ang minulik yang may ana. Kawutan na yang ana na, durug kalimeng yang pagkabetang nang yag lulwug tung katri ay linayasan da ka man yang dimunyu.

Nagapamaayen Ni Jesus Yang Sasang Taung Bengel Kag Apa Duun Tung Bawanwaan Yang

Belagan Mga Judio (7:31-37)

³¹ Taa numanyan, ti Jesus, nagliit da duun tung lugar ang atiang kakunayungan yang siudad ang Tiro ang nagdistinu duun tung sinakepan yang paganingen ang Sam Puluk NGA Lansanganan, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na. Tung pagparanawen nira namagpaliwed da duun ampir tung siudad ang Sidon baklu namanuldak duun ampir tung awuyuk ang atiang dakulu duun tung sinakepan yang Galilea.

³² Atiang nangakawut da tanira duun tung banwang atiang dinistinu nira, may idinangepung anyang sasang tau ang bengel ang pisan yang talinga na ig kung magbitala ya ra ilem agpagunggal-unggal. Numanyan ya ray ipinagpakildaw yang mga aruman na tung ni Jesus ang deenan na ang para magmaayen da.

³³ Purisu ingkelan da ni Jesus ang ipinaalawid-lawid ta gesye tung mga taung atiang buntun ang para tanira ra ilem ang durua. Pagkatapus dayun na rang ilinuyuk yang tulduk na tung talinga yang taung atiang magtimbang. Pagkatapus ta luyuk na, dayun na rang linawayan yang tulduk nang sam bilug ang ya ray ipiniid na tung dilak yang aruman na.

³⁴ Pagkatapus, diritsyu rang tuminingarang duminagem ang pagkatapus dayun na rang pinaganing yang taung atia tung bitalang natauan nira ang "Ipata!" ang tung bitala ta yang gustu nang ianing, "Mangikas da!"

³⁵ Atii, insigidang nangikas da ka man yang talinga na ig luminakan da ka man yang dilak nang nagimpisa rang nagbitala ta matandes.

³⁶ Pagkatapus dayun dang nagkalalangan ti Jesus tung nirang tanan ang nangaita ang indi enged mamagbawalitaen maskin tung ninu pa. Piru kung ay pa tiing linalangan na ta mupia, asan da kang namagbawalitaen ang mas pa.

³⁷ Purisu yang mga taung atiang nabalitaan, nangabereng da ta dakulung pagkabereng. Namagaraning-aningan dang maganing, “Durug katitinlu yang tanan ang nagabuhat na. Yang mga taung bengel da rin, nagapaanting na ig yang mga taung apa, nagapabitala na ka ta matandes,” maganing.

8

Yang Pagpapaan Ni Jesus Tung Epat Ang Liwu NGA Tauan (8:1-10)

Mateo 15:32-39

¹⁻² Taa numanyan tung mga kaldaw ang atii, namagsaragpun si yang mga taung buntun duun tung ni Jesus. Atiing nangalubsan da tanira ta mga balun nirang pamangan, ginuuyan da ni Jesus yang mga taung nagapangugyatan nang inaning, “Abaa, yuu ra agaidaw tung mga taung naang buntun. Teed mi, pangyaklu rang kaldaw taa tung yaten numaan ang pagkatapus nangalubsan da ta mga balun nirang pamangan.

³ Kung pampapanawenu ra ilem ang pampauliken ang indi pa pangapamangan, muya pampaklagen pa ta suwuk tung dalan, ay alawid ka yang ulikan yang duma.”

⁴ Maganing yang mga tauan nang namagti- males, “Maskin maganinga, ay pay pangkelan ta

pamangan taa tung banwang naang kapas ang para ipapaan tung mga taung atia?"

⁵ Maganing ka ti Jesus ang nagtalimaan tung nira, "Aywa, pira pang bilug ang tinapay ang nadipara mi asan?" Yang tuwal nira, "Ay pa taa? Pitu ra ilem ang bilug ang geregesye," maganing.

⁶ Numanyan, nagkalalangan da ti Jesus tung mga taung atiang buntun ang mamansikarung da kanay asan tung tanek. Pagkatapus dayun na rang dinawat yang mga tinapay ang atiang pitung bilug ang ya ray pinasalamatan na tung Dios. Pagkatapus, dayun na rang pinagpingas-pingas ang ipinamakdul-pakdul tung mga taung atiang nagapangugyatan na ang para ipanagtag-tagtag nira tung mga taung atiang buntun. Ang pagkatapus ya ka ra ka man ay binuat nira.

⁷ Dispuis may pira pa ilem ang bilug ang mga ian ang geregesye ang nasepet ka nira ang ya si kay pinasalamatan na tung Dios. Pagkatapus itinuwul na ra ka dayun tung mga tauan nang ipamparawat-dawat da ka nira tung mga tau.

⁸ Taa numanyan, nangapamangan da tanirang asta namampabial. Pagkatapus atiang eepen da yang mga tauan ni Jesus yang mga eped nirang namamangan, pitu pa nga begyasan yang napnuk nira.

⁹ Kung bilangen yang mga taung atiang namamangan, nagdangat da tung mga epat ang liwu nga tauan. Pagkatapus numanyan, pinampapanaw ra ni Jesus yang mga taung atiang buntun ang para mamagurulikan da.

¹⁰ Pagkatapus, dayun dang nagsaay tung balangay ang nagpatindak duun tung banwang

sinakepan yang Dalmanuta, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na.

May Pruibang Nagaingaluk Yang Mga Pariseo Ang Ya Ra Kay Pagtagam Nira Ta Tuung Tung Ni Jesus (8:11-13)

Mateo 16:1-4

¹¹ Taa numanyan, may mga Pariseong namansikawut dang namagindra pakigsuga tung ni Jesus. Namagingaluk da tung anya ang paitaan na tanira ta pruibang liit tung langit ang para asan da nga tuungay nira kung may kagaeman na ka man ang liit tung Dios.

¹² Pagkagngel ni Jesus tia, dayun dang dumingages ang maganing, “Uu, yamung mga tauamung mga masigkanasyunu simanyan! Aywat pagingalukamu pa ka enged ta pruibak bakluamu ra mananged tung yeen? Iugtulu tung numyu yang kamatuuran ang sumpaanu pa tung Dios, talagang anda enged ay pruibak ang ipaita tung maning tung numyu,” maganing.

¹³ Pagkatapus dayun na ra ilem ang binutwanan yang mga taung atiang nagsaay si tung balangay ang nagpatindak, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na.

Indi Pa Ka Enged Nagamaresmesan Yang Mga Tauan Ni Jesus Ang Tanya May Kagaeman Na Ka Man Ang Liit Tung Dios (8:14-21)

Mateo 16:5-12

¹⁴ Taa numanyan, tung pagsaay nira, nangalipat da yang mga tauan ni Jesus ang namagbalun ta mga tinapay. Sam bilug ilem yang ekel nira tung balangay.

15 Numanyan maganing ti Jesus ang nagpaa-man tung nira, “Kuidaw, amanan mi ta mupia yang pampaleskag ang nagagamit yang mga Pariseo pati ni Adi Herodes,” agaaning*.

16 Pagkagngel nira tia, dayun da nirang pinagk-eresenan ta maluway ang maganing, “Siguru napagbitala ra ta maning tia ay sasang pasaplid na tung yaten ay indiita ra ka man napagbalun ta mga tinapay.”

17 Numanyan pagkasiman ni Jesus kung unu pay pinagkeresenan nira, dayun na rang tinalimaan ang inaning, “Aywa ya ray nagapagkeresenan mi ang anday ekel ming balun ang tinapay? Indiamu pa ka engaged nagaintindi? Anda pa ka engaged ay nagamaresmesan mi? Talagang maluway pa ka engaged yang pagtaraligen mi tung yeen.

18 May mata mi, piru indiamu matakung magteleng? May talinga mi, piru indiamu matakung mamati?

19 Aywa, indi mi ra nagademdemman atiating may lima ilem ang bilug ang tinapay ang pinagpingas-pingasung ipinampapaan tung limang liwu nga tauan kung pira pa nga baayan ang punuk ta mga eped nirang ineep mi?” Maganing ka tanirang nansituwal, “Sam puluk may durua.”

20 Maganing si ti Jesus ang nagpadayun yang bitala na, “Pati atiating may pitu ilem ang bilug ang tinapay ang ipinampapaanu tung epat ang liwu nga tauan, nagalipatan mi ra ka kung pira

* **8:15 8:15** Yang pampaleskag inalimbawa na tung nagitulduk nira. Ikumpalar tung Mateo 16:12.

pa nga begyasan ang punuk ta mga eped nirang ineep mi?" Maganing ka tanirang namagtimaales, "Pitu."

²¹ Maganing si ti Jesus ang nagsugpat, "Ta, indiamu pa ka enged nagaintindi?" maganing.

Yang Pagpabuskad Ni Jesus Tung Mata Yang Sasang Buray Duun Tung Betsaida (8:22-26)

²² Taa numanyan, namagpatindak si tanira na Jesus duun tung Betsaida. Mamansikawut duun, may sasang buray ang idinangep yang mga tau tung ni Jesus ang ipinagpakiildaw ang deenan nang pabuskaren yang mata na.

²³ Purisu dayun dang pinggesan ni Jesus tung kalima nang ingkelan duun tung lua yang lansangan. Numanyan dayun na rang linawayan yang mata nang pagkatapus dineenan na pa kang inaning, "Ta, may nagaita mu?" agaaning.

²⁴ Atii, itineleng na yang mata nang ipinikat-pikat ang pagkatapus dayun dang nagtuwal tung ni Jesus ang maganing, "Ee rin. Nagaitaw ra rin ta mga taung pamagpanaw-panaw, piru ang telenganu kuari ra ilem mga ayu," maganing.

²⁵ Atii dineenan si ni Jesus ang uman yang mata na. Pagkadeen na tung mata na, tumine-leng da ta madekdek ang ya ra kay pagkaulik yang paneleng na. Masadlaw ra yang tanan ang pagatelengan na.

²⁶ Numanyan dayun dang pinaulik ni Jesus duun tung balay na ang may bitalang ipin-abalun na tung anyang maganing, "India ra ilem manggetes taa tung lansangan ang mag-bawalitaen," maganing.

Nagailala ni Pedro Ang Ti Jesus Ya Ra Yang Paganingen Ang Cristo (8:27-30)

Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21

²⁷ Taa numanyan, minangay ra ti Jesus duun tung mga baryung sinakepan yang lansangan ang nagaguuyan tung Cesarea Felipe, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na. Atiing pagpanaw nira tung karsada, napagtalimaan da ti Jesus tung mga aruman nang maganing, “Elat kanay, Kung yuu pagkeresenkesenan ta mga tau, unu pay pagpabetang nira tung yeen?”

²⁸ Maganing tanirang namagtimalas, “Kalaum yang mga tau ang yawa unu ay sasang taung nagpablag da ang ya si ka unu ay nagbalik taa tung kaliwatan ang naa. Ay maganing yang duma ang yawa unu ti Juan ang manigbenyag. Yang duma paganing ka ang yawa unu ti Elias†. Yang pintu yang duma ang yawa unu sasang manigpalatay yang bitala yang Dios atiing tukaw ang nabui si kang uman.”

²⁹ Maganing ti Jesus ang nanalimaan si, “Ay ta numyu, unu pay numyung pagpabetang tung yeen?” Atii, ti Pedro ya ray nagtuwal ang maganing, “Yawa yang paganingen ang Cristo.”

³⁰ Numanyan dayun dang nagkalalangan ti Jesus tung nirang tanan, “Luay! Indiamu ra kanay magbawalitaen maskin tung ninu pa ang

† **8:28 8:28** Ti Elias ya kang lagi ay nagapakbat nang mga Israel bilang ya ray palaskaw yang paganingen ang Cristo. Maayen ang ikumpalar ta tung 11:14.

yuu yang paganingen ang Cristo,” maganing‡.

Nagipasanag Ni Jesus Kung Unu Pay Dapat Ang Panawan Na Pati Yang Dapat Kang Panawan Yang Kumpurming Mga Tauan Na (8:31-9:1)

Mateo 16:21-28; Lucas 9:21-27

³¹ Atii, ya ray ipinagimpisa nang nagpasanag tung mga taung nagapangugyatan na ang maganing, “Yang pinalanu yang Dios para tung yeen ang paganingen ang Maninga Tau, dapataung mapasaran ta pinitinsiang durug lebat. Kipurki pangindianaw yang mga pamagpakig-maepet kasiraan da ka tanira yang mga paring arabubwat ta katengdanan may yang mga sagad. Pagkatapus ipaimatayaw ra ka dayun nira. Piru maskin pang maning tia yang dapat ang mapasaranu, tung pagkawut yang yaklung kaldaw, pabungkarasenaw ra ka enged yang Dios,” maganing.

³² Durug kasanag yang pagpaintindi nang atia tung nira. Numanyan, pagkagngel ni Pedro tia, dayun na rang ingkelan ti Jesus ang ipinabinit ang pagkatapus pinagintaraan na ra sambeng.

³³ Atii, nagbedleng da ti Jesus ang pati yang kadaklan ang nagapangugyatan na nakatalun-gaan na ka ang pagkatapus dayun na rang sinam-

‡ **8:30 8:30** Mele-mele yang isip ni Jesus ang ipagpailala yang mga aruman na tung mga masigkanasyun nira ang tanya yang paganingen ang Cristo ay natetenged yang pagirintindien nira, kung kumawut da nganing yang paganingen ang Cristo, yang magbawi tung nasyun nirang ipalibri tung kagaeman yang mga taga Roma. Atia aparti tung palaksu yang itinuwal yang Dios tung anyang magpandar yang kalibrian tang mga tau ekel tung pagpakugmatay na.

beng ti Pedrong inaning, “Paawiga ra taa! Yawa ra pala ay pagsatanas tung yeen! Ay kipurki tung pagampalar mung atia tung yeen, belagan yang nagaisipan yang Dios yang nagusuyun mu, kung indi, ya ka ilem yang isip ta tau,” maganing.

³⁴ Numanyan dayun dang ginuuyan ni Jesus yang mga taung atiang buntun pati yang mga taung atiang nagapangugyatan nang mamagpalenget da tung anya. Pagkatapus dayun na kang inaning, “Kung tinu pay nagalelyag dang magpakignunut tung yeen, yang sadili na ya ra lipatay na. Yang isip na ya agipatenay nang magagwanta tung mga pinitinsia, maskin ilansang pa tung krus[§]. Dapat maning tia yay ipabalay na tung isip na kung gustu nang magpaugyat tung yeen.

³⁵ Ay kipurki kung tinu pay agalelyag ang yang sadili na ilibri na tung malain, asan da nga kapa-kapaay na yang kaampiran na tung yeen. Piru kung tinu pay mamirdi tung sadiling kalelyagan na natetenged ilem tung yeen ang yuu ray nagipalusu na ta gegma na ig natetenged ka tung Matinlung Balita natetenged tung yeen ang ya ray gustu nang ipagpakawut tung mga tau, asan da nga siguruay na yang kaampiran na tung yeen ang yay pagnatisan nang asta tung sampa.

³⁶ Ay kipurki unu pa pay pakinawang yang sasang taung magkatinir da ta tanan ang nagalelyagan na taa tung kaliwatan ang naa ang pagkatapus asan da nga plekay ta ipagnatis na

§ 8:34 8:34 Kung getesen ang ilakted tung Tinagbanwa, ay maning taa: “Ya saknay na yang krus na.”

tung kaliwutan ang baklu? Andang pisan!

³⁷ Ay kung ya pay maplek tia, unu pa pay sarang ang mabailu na ang para bawien na pa rin? Andang pisan!

³⁸ Aganingenamu ra yeen ta maning tia ay natetenged yang kadaklan ang mga masigkanasyun mi numanyan durug kakinasalananen ig rusaw ra yang gegma nira tung Dios. Purisu kung tinu pay maeyak ang mangerengan tung yeen ubin yang bitalaw ikaeyak na kang ipagngel tung nira, tay tung uras ang ipaglekatu, ikaeyaku kang ingwaraen ang tanya belagan tauanu. Ay ta yeen ang paganingen ang Maninga Tau, kung maggaraemenaw ra nganing tung kaliwutan ang baklu, yang kasusulawen ang pagatiniran ni Ama ya ra kay tiniranu ig magkasira-siraanami ra ka yang mga angil ang sagradu,” maganing.

9

¹ Maganing ti Jesus ang nagsugpat yang bitala na tung nira, “Iugtulu tung numyu yang kamatu-uran. May duma asan tung numyu ang baklu magkarapatay, mabilugan da ka enged nira yang puirsa yang paggaraemen yang Dios,” agaaning ti Jesus duun tung nira.

Yang Paglewad Yang Pagkabetang Ni Jesus (9:2-13)

Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36; Yadwang Pedro 1:16-18

² Taa numanyan, pagkataklib da yang enem ang kaldaw, ingkelan na ti Pedro may ti Santiagong durua ni Juan ang namansitungul tung

asang bukid ang makbu ang tanira tanira ra ilem. Atiing duun da tanira, naglewad da yang pagkabetang ni Jesus tung pinagtaralungan nira.

³ Yang awel na masulaw ra ig duru rang pisan agkakulit. Maskin unien pa ta baka yang sasang awel ang papanikuliten, anda ray pakdingan ta kakulit tung awel na.

⁴ Numanyan asan da nansilput ti Elias durua ni Moises. Pamagkeresen tanira ni Jesus.

⁵ Numanyan nabnga ra ti Pedrong maganing tung ni Jesus, “Rabbi, maayen ilem naawami ra ka. Tugtayami kang magpakdeng ta tulu nga layang-layangan, salegsam bilug mi ni Moises may ni Elias,” maganing.

⁶ Naa pala, napagbitala ra ta maning tia, ay ya ra ilem nabnga na yang kumpurming kinawut yang isip na ay dinlaan da ta mupia tanira yang mga aruman na.

⁷ Atii, may sasang panganud ang ya ray nag-paulung tung nirang tanan ang pagkatapus may nangel da nirang busis ang asan manliit tung panganud ang atia ang maganing ang pagbitala, “Uay, atia ra yang paganingenung anaw ang nagapabuyukanu ta gegmaw. Intindien mi ra ta maayen yang kumpurming ianing na tung numyu,” maganing.

⁸ Unawis maneleng-teleng tanira, anda ray naita nira, kung indi, ti Jesus da ilem ang sam bilug.

⁹ Numanyan atiing pamandanek da tanira tung bukid ang atii, pinagurдинan da tanira ni Jesus ang pinaganing, “Indiamu ra kanay

magbawalitaen maskin tung ninu pa natetenged tung naita ming atii ang asta kawutun da ilem yang uras ang yuung paganingen ang Maninga Tau pabungkarasenaw ra yang Dios,” maganing.

10 Numanyan maskin inegteman da ka man nira yang bagay ang atia, piru durung keresenkesen nira natetenged tung inaning na ang tanya buien si ka yang Dios ang uman, kung unu pa kaya ay lagpakan na.

11 Purisu ya ray ipinagtalimaan nira tung anyang maganing, “Ay kung maning tii yang mainabu tung nuyu, aywa kaya nagitulduk yang mga sagad ang ti Elias ang atiang baklu ka ilem naita ta, dapat unu tukaw ang magbalik baklu lumua yang paganingen ang Cristo?”

12 Maganing ti Jesus ang tuminuwal, “Kung tung bagay, tama ka man yang nagitulduk nirang atia ang yang paganingen ang Cristo matkawan ni Elias ang lumua ang pagkatapus yay magpaiwan-iwan ugud simpan da rin yang mga taung mamampauyun tung paguri tung anya. Piru yang dapat ang paneem-neeman mi ta maayen ya ra yang sasang napabtang tung kasulatan natetenged tung yeen ang paganingen ang Maninga Tau ang yuu unu durung pinitinsiang mapasaranu ay lamkuenaw ta mga tau ang yuu anday kuintaung pagkatau*.

13 Piru iugtulu tung numyu, kuminawut da ka

* 9:12 9:12 Mga Karantaen 22:1-18; Isaias 53:3

man ti Elias[†] piru binuatan ta mga tau yang kumpurming nalelyagan nira ang katulad ka tung napabtang tung kasulatan natetenged tung anya,” maganing.

Yang Pagpamaayen Ni Jesus Tung Sasang Mulang Dinimunyu Ra Rin (9:14-29)

Mateo 17:14-20; Lucas 9:37-43a

¹⁴ Taa numanyan, pandanek da nira tung bukid, kinawutan da nira yang mga taung nagapangugyatan ni Jesus ang nagkarabutwan tung datal. Pagkawut nira, durug dakel yang mga taung naita nirang pamagtaripukpuk tung mga tauan nang atia ig may mga sagad tung mga riglamitung pamagpakigsuga tung nira.

¹⁵ Atii, pagkaita yang mga taung atiang buntun tung ni Jesus, nangabereng da ta mupia. Purisu dayun da nirang dinagumukan ang kinumusta.

¹⁶ Numanyan dayun dang tinalimaan ni Jesus yang mga taung nagapangugyatan nang atia ang inaning, “Unu pay nagapagsurugaan mi?”

¹⁷ Numanyan may sasang tau asan tung mga taung atiang gawung ang ya ray nagsublang ang maganing tung ni Jesus, “Ameey, agidangepu ra tung nuyu yang anaung lalii ay pagaekel-ekelan ta dimunyu yag pagpaapa tung anya.

¹⁸ Kada ulagen yang dimunyu, nagilampak na tung tanek. Pagkaretket yang isi na ang nunut da

[†] **9:13** **9:13** Belagan ang maganing ang ti Elias mismu yang nadapatan yang inaning ni Jesus ang atia, kung indi, yang nadapatan na ya ra yang sasang nanubli tung katengdanan ni Elias bilang ti Juan ang manigbenyag. Maayen pang ikumpalar ta tung Mateo 11:12-14; 7:13.

ka ta paglawayway yang nganga na, pagkatapus dayun dang manglekbel. Ipinatawangu ra rin tung mga taung naang nagapangugyatan mu ang para palayasen nira yang dimunyang atia, piru indi ra ka ilem nasarangan nira,” maganing.

¹⁹ Numanyan tung pagtuwal ni Jesus, tung nira rang tanan iparumbuay na yang bitala nang maganing, “Uu, yamung mga tauamung mga masigkanasyunu simanyan! Ay ra yang pagtalig mi? Midyu tung maglakgasenaw ra tung numyu kung sanuamu ra kaya ngaayangay ta ipagtalig ming ustung yeen! Ala, eklan mi ra tani tung yeen yang mula,” maganing.

²⁰ Atii, dayun dang ingkelan nira yang mula tung anya. Numanyan pagkaita yang dimunyu tung ni Jesus, dayun na rang linuwag yang mulang pinapagkegteng ta mupia ang asta nalam-pak da ilem tung tanek ang nagpulpul ang nunut da ka ta paglawayway yang nganga na.

²¹ Dayun dang tinalimaan ni Jesus yang amaen ang inaning, “Pira rang takun ang maning da tia yang pagkabetang na?” Agaaning yang may anang tuminuwal, “Duminalpet tung anya atiang mula pang gesye ang asta ra ilem simanyan.

²² Muya-muyang pagatagaman da rin yang dimunyang imatayen. Ang kaisan, manga ilang-gid na tung apuy, ang kaisan manga ilanggid na ka tung wai ang para malmes. Purisu ildawayami kang tawangan, kung masarangan mu,” agaaning.

²³ Maganing ti Jesus ang nagtimalas, “Unu pay gustu mung ianing kung masaranganu? Kung tinu pay magtalig tung yeen, maimuanu ta

maskin unu pa.”

²⁴ Atii dayun dang nagkekendalen yang may ana ang maganing tung ni Jesus, “Aay, nagapagtaligaw ra rin tung nuyu! Iplek mu ra yang pagkadiskumpiaduu!” maganing.

²⁵ Numanyan atiang pagkaita ni Jesus yang mga taung atiang buntun ang midyu mamagdagumuk si tung anya, dayun dang nagkalalangan tung dimunyang atiang maganing, “Yawang dimun- yua ang pagpaapa kag pagpabengel tung mulang naa, lalangana ra yeen ang maglayasa ra asan tung anya ang asta tung sampa indi mu ra enged balikan,” maganing.

²⁶ Atii, naglelpaken da yang dimunyu ang linuwag na yang mulang pinapagkegteng ta muya-muya, baklu naglayas. Numanyan yang mula, maninga patay ra. Purisu ya ra ka man aganingay yang kadaklan ang mga tau ang, “Patay ra!”

²⁷ Piru ti Jesus tanya, pagpeges na tung kalima yang mula, dayun na rang pinabungkaras ang asta kumindeng da.

²⁸ Taa numanyan, pagkapakled ni Jesus tung balay ang tanira tanira ra ilem yang mga taung nagapangugyatan na, dayun da nirang tinali- maan ang inaning, “Natetenged tung unu pa wasu indiami nasarang ang napagpalayas tung dimunyang atia?”

²⁹ Maganing ka ti Jesus ang nagtuwal, “Yang maning tiang klasi ta dimunyu indi ta mapalayas

kung indi ta ipagampu tung Dios,” maganing‡.

Nagasambit Si Ni Jesus Yang Dapat Ang Mapasaran Nang Durug Liwag (9:30-32)

Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45

³⁰⁻³¹ Taa numanyan, ti Jesus may yang mga taung atiang nagapangugyatan na, dayun dang namagliit tung banwang atii ang namagpadayun yang pagparanawen nira duun tung sinakepan yang Galilea. Gustu ni Jesus ang anday makdek tung pagparanawen nirang atia ugud liwianu rang magpasanag tung mga aruman na. Maning taa yang inaning na tung nira: “Yang mainabu tung yeen ang paganingen ang Maninga Tau, iin-trigaw tung pudir yang mga taung ya ra ka man ay mamagpaimatay tung yeen ang pagkatapus kung mapaimatayaw ra nganing nira, tung yak-lung kaldaw magbungkarasaw si ka,” maganing.

³² Ugaring indi ilem namaresmesan nira yang ipinasanag nang atia. Yadwa pa pamandalenden pa tanirang mamagtalimaan tung anya kung unu pay gustu nang ianing.

Yang Magparanek Tung Pagkabetang Na, Yay Landaw Tung Pagterelengen Yang Dios (9:33-50)

Mateo 18:1-10; Lucas 9:46-50

³³ Taa numanyan, nangakawut da duun tung lansangan ang Capernaum. Pagkatapus atiang duun da tanira tung kakleran yang balay ang pagatiniran nira, nagtalimaan da ti Jesus tung

‡ 9:29 9:29 Tung dumang mga kinupia tung Giniriego, may dulang nang maning taa: “ang nunut da ka ta pamlek ta tung pagparanganen ta.”

nirang maganing, “Elat kanay, unu pay pinagbaralalaan mi nungayna tung pagparanawen ta?” agaaning.

³⁴ Piru tanira indi namagiwek-iwek. Ay ya pa agari, namagbaralalaan da kung tinu pay pinakalandaw tung nirang tanan ang mga tauan na.

³⁵ Numanyan dayun dang nagkarung ti Jesus ang nagguuy tung mga tauan nang atiang sam puluk may durua ang mamagpalenget da tung anya. Napagbitala ra tung nirang maganing, “Kung tinu pay nagalelyag ang telengan yang Dios ta landaw, kaministiran ang yang sadili na ipabtang nang pinakaaranek tung tanan ang mga kaarumanan na ig mapinagpaiwan-iwan tung nirang tanan,” maganing.

³⁶⁻³⁷ Numanyan, may sasang mulang ingkelan ni Jesus ang kinawed na tung pinagtaralungan nirang tanan. Pagkatapus, dayun sing nagbitala tung nirang maganing, “Kung tinu pay magparanek tung sadili nang magrisibi tung maskin tinu pa ang araneke ta pagkabetang ang pariu ka tung mulang naa natetenged tung pagtalig na tung yeen, katimbang nang yuu kay nagarisibi na. Ig kung tinu pay magrisibi tung yeen, belag da ilem yuuy nagasapet na, kung indi, pati yang nagtuwul tung yeen, ya kay nagarisibi na,” maganing.

³⁸ Numanyan pagkagngel ni Juan tia, dayun dang nabnga tung ni Jesus ang maganing, “Ameey, nuntaa pa, may sasang taung naita yamen ang atia pala nagapagpalayas ta mga dimunyu ekel tung kagaeman mu ang yang aran

mu yay nagainambit na. Purisu dayun dang pinagsambeng yamen ay natetenged belagan kang laging ugpu yamen ang mga tauan mu.”

³⁹ Maganing ti Jesus ang minles, “Eey, dapat ang indi mi ra rin pinagsambeng. Aywa, yang sasang taung nagapagpalapus da nganing ta pruibang maktel ekel tung kagaemanu, indi magsaway agkali tung yeen.

⁴⁰ Tatal, yang taung indi nganing pagkuntra tung yaten, katimbang nang pagtawang ka tung yaten.

⁴¹ Ay kipurki kung tinu pay magpadagen-dagen tung numyu, maskin gesyeng bagay ra ilem yang itawang na ang katulad ka tung sam basu ra ilem ang waing ipainem na tung numyu natetenged agilalaenamu ra ka anya ang pagatuwulamu ra yeen ang paganingen ang Cristo, iugtulu tung numyu yang kamatuuran, talagang balesan ka enged yang Dios yang pagtarawangen nang atia tung numyu.

⁴² Piru kanugun yang pagkabetang yang sasang tau tung uri ang kumpurming magpatalang tung sasang pagtalig da tung yeen ang asta magpakasalak da ubin mamalpas da tung yeen, maskin sam bilug ilem tung mga mamulang naa§. Ay kipurki mas malbat yang kalainan ang maagmaan na kay tung buntugan da ilem duun tung alauran.

⁴³⁻⁴⁴ Dispuis pa, kung midyu yang kalima ming tuu yay gamiten ming magpakasalak, sibaya mapungkulanamu ra asan ta panguntiel mi tung

§ 9:42 9:42 Pariu ka tung taung atiang pagpalayas ta mga dimunyang sinambeng na Juan (9:38).

tuksu, tung magpanunut, indiamu ra engaged. Kipurki maayen pang maplekanamu ra ta sam parti ilem tung tinanguni mi kay tung anda pay buin ang duunamu ra manampet tung impirnu ang yang apuy na andang pisan ay kapugdaw-pugdawan nang asta tung sampa.

⁴⁵⁻⁴⁶ Pariu ka kung midyu yang kakay mi yay gamiten ming magpakasalak, sibaya mapungkulanamu ra asan ta panguntiel, tung magpanunut, indiamu ra ka engaged. Maayen pang pungkul yang kakay ming sam belak, ang mapagpakigsapenamu ra tung Dios kay tung duruay kakay mi ang duunamu ka ilem iplekay tung impirnu.

⁴⁷ Pariu ka ta palaksu kung midyu yang pagteleng mi ya ray makanayan ta ipagpakasalak mi, sibaya maluut da asan yang mata mi tung panguntiel mi, tung magpanunut, indiamu ra engaged. Maayen pang sam bilug da ilem yang mata ming malgud tung paggaraemen yang Dios tung uri kay tung duruay mata mi ang duunamu ra ka ilem iplekay tung impirnu.

⁴⁸ Duun anda engaged ang pisan ay katapus-tapusan yang pinitinsiang maagmaan yang mga tau, kung indi, dumayun ka engaged yang pagkadiadu nirang asta tung sampa*.

⁴⁹ Dapatamu rang manguntiel ta mupia tung

* **9:48 9:48** Duun ngaeklay ni Ginuung Jesus tung Isaias 66:24. "Duun...asta tung sampa. Tung bitalang Giniriego maning taa: "Duun yang mga kulud ang pamagpangan tung mga tinanguni nira indi ra engaged magkarapatay, pati yang apuy ang mabatangan nira, indi ra ka engaged mapugdaw-pugdaw ang anday katapusan.

mga panuksung mga maning tia, ay kipurki yang tanan kasinan ta apuy[†].

Utru Si Yang Kasin Ya Ra Agipananglitay Ni Jesus Tung Gegma Nira Tung Anya (9:50)

⁵⁰ “Kung natetenged tung kasin, kung tung bagay, durug tinlung gamiten. Piru nusias malaktan da ta dumang bagay, anda ray rim-idyung sarang ang mabuat ang para maulkan pa yang pagkatema na‡. Purisu kaministiran ang yang gegma mi tung Dios maning pa tung tema kang pirmi ig yang paguruyunan ming magpurutul pirmi kang eklan mi tung matinlu,” maganing§.

10

¹ Taa numanyan, ti Jesus nagliit da duun tung

[†] **9:49 9:49** “yang tanan kasinan ta apuy.” Tung pagintindi yang дума, yang ilyag nang ianing maning taa: “yang kumpurming ipamlek tung impirnu, ya ray madiaduan nirang asta tung sampa.” Piru tung pagintindi yang дума, yang birsikulung naa puiding may kuniksiun na tung birsikulu 50. Bilang yang apuy ang atiang may pagkakasin na, sasang ipinananglit ni Ginuung Jesus tung mga kaliwagan ang malbat taa tung kaliwutan ang naa. Purisu tung nira, maning taa yang ilyag nang ianing: “Dapatamu rang manguntiel ta mupia tung mga panuksung mga maning tia, ay kipurki yang kumpurming tauanu siguradung papasaran yang Dios ta mga kaliwagan ang malbat ugud asan da nga sukdaay na kung unu pag katema yang gegma na tung anya.” [‡] **9:50 9:50a** Atii kanay duun tung banwa nira, yang kasin nira laket-laket da ta дума-rumang bagay. Pagkatapus kung magumidu ra nganing, matunaw ra yang kasin, piru yang mga kalaket na ya ray mabutwan ang yay durug kalasay. **§ 9:50 9:50b** Maayen ang ikumpalar ta tung 1 Juan 2:15-17; Santiago 4:4.

Galilea ang minangay duun tung sinakepan yang Judea ang asta nagpalakted da tung subang atiang paganingen ang Jordan, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na. Atiing duun da, duru sing mga taung namagtaripukpuk tung anya. Purisu dayun sing nagturuldukun tung nira ang katulad ka tung pagabuat na kang lagi.

Yang Linyang Nagipagpasanag Ni Jesus Natetenged Tung Pagkarasawaen (10:2-12)

Mateo 19:3-12

² Numanyan may mga Pariseong naman-sikawut da. Kumus may gustu nirang papag-mintiraen ti Jesus ang para mabitala ilem ta magbalawag tung katuwulan yang Dios, dayun dang namagtalimaan tung anyang maganing, “Uyun basu tung mga katuwulan ang nagausuy ta ang yang sasang lalii puiding magpakiblag tung kasawa na?”

³ Maganing ti Jesus ang nagtimalas, “Aywa, unu pay katuwulan ang ibinutwan ni Moises atiang tukaw natetenged tung bagay ang atia?”

⁴ Maganing ka tanirang namansituwal, “Il-inugut ni Moises ang yang sasang lalii puidi un-ung magpakiblag tung kasawa na basta magpa-sulat unu ta bawdukumintu ang yay magpaing-matuud ang tapus da ka man yang pagkaka-sawaan nira.”

⁵ Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, “Yang ipinagsulat ni Moises yang riglamitung atia para tung numyu ya ra yang katetegasen yang mga kinaisipan mi.

⁶ Ay napabtang tung kasulatan ang atiang primirung pagimu yang Dios tung tau, inimu na unung lalii may baway.

⁷⁻⁸ Purisu unu ya ra kay natengeran na ang yang sasang lalii magliit da tung ni tatay na may tung ni nanay na ang para magpakiunung da tung ni kasawa na ang pagkatapus unu tanirang durua maging sa nga tinangunian da ilem. Ig disir, belagan dang durua pa, kung indi, sa nga tinangunian da ilem tanira.

⁹ Purisu yang pinapagsasa ra yang Dios dapat ang indi belagen ta tau," maganing.

¹⁰ Taa numanyan atiang duon da tanira na Jesus tung balay ang pagdayunan nira, namagpasadsad da yang mga taung atiang nagapangugyatan na tung anya natetenged tung inaning nang atia sigun tung pagbelag ta magkasawa.

¹¹ Maganing ti Jesus ang nagpasanag tung nira, "Kung tinu pang laliiy ang magpakiblag tung kasawa na ang pagkatapus mangasawa sing uman tung dumang baway, asan da nga limbungay na yang kasawa nang atiang dati.

¹² Dispuis, maskin tung mga baway, kung tinu pay magpakiblag tung kasawa na ang pagkatapus magpakasawa si tung dumang lalii, asan da ka nga limbungay na yang kasawa nang atiang dati," maganing.

Yang Taung Risibien Yang Dios Ya Ra Yang May Pagkamula Na (10:13-16)

Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17

¹³ Taa numanyan may mininsa ang may mga taung namagekel tung mga ana nira tung ni

Jesus ang para pampabisaen nira tung anya. Piru sinambeng da yang mga taung atiang nagapangugyatan na.

¹⁴ Pagkaita ni Jesus yang pagabuhat nira, dayun dang inerepan dang nagampalar tung nirang maganing, “Eey, yang mga mamulang atia, pawayaan mi ra ilem ang mamagpalenget tani tung yeen. Indi mi ra engaged pagsagangen, ay kipurki kung tinu pay may pagtalig nira tung Dios ang katulad ka tung pagtaraligen yang mga mamulang atiang bugus tung mga ginikanan nira, lugud da tung mga taung pamagpagaem ang bugus tung Dios.

¹⁵ Iugtulu tung numyu yang kamatuuran, kung tinu pay indi magpagaem tung Dios ang katulad ka tung sasang mulang bugus yang pagpagaem na tung nga ginikanan na, yang taung atia indi na ra engaged maispirinsiaan tung sadili na kung unu pay palaksu yang paggaraemen yang Dios tung pagpangabui na,” maganing.

¹⁶ Pagkatapus dayun na rang pinagsabak-sabak yang mga mamulang atiang pinampabisa.

Yang Sasang Manggaranen Durug Liwag Ang Magpalamtuk Yang Pundu Yang Kinaisipan Nang Magpagaem Tung Ni Jesus (10:17-31)

Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30

¹⁷ Taa numanyan, atiang magpanaw ra rin ti Jesus tung karsada, may sasang taung yag paglaksung pagpakigbagas tung anya. Pagkawut na, dayun dang nagluud tung katalungaan nang nagtalimaan tung anyang maganing, “Ameey, nagaskeanu ang yawa sasang maayen ang tau.

Unu pa wasu ay dapat ang buaten ugud magpagpasapenaw tung Dios ang anday katapus-tapusan?”

¹⁸ Maganing ka ti Jesus ang nagtimaless, “Muya indi mu ilem nagaskean kung unu pay linag-pakan na atiing inaningaw ra nuyung maayen. Anday dumang sarang ang maaning mung maayen, kung indi, ultimu ilem yang Dios.

¹⁹ Yang mga katuwulan na nagaskean mu ra ka siguru. Ulitenu ra kanay ang ipademdem tung nuyu. ‘India mangimatay ta masigkatau mu, india maglimbung tung kasawa mu, india man-akaw ta belag nuyu, india manistigus ta bukli tung katalungan yang ustisia, india magdaya tung masigkatau mu, ig galangen mu ti tatay mu may ti nanay mu.’ ”

²⁰ Maganing ka yang taung atiang nagtimaless, “Piru elat kanay, Ameey. Yang tanan ang atiang mga katuwulan ang sinambit mu luwus dang nagatumanu magimpisa pang atiing paran-paranaw pa.”

²¹ Numanyan tung pagteleng ni Jesus tung anya, ya ra nga gamen yang isip na tung anyang maganing, “May sam bilug pang dapat ang buaten mu. Mulika ra kanay. Yang tanan ang kamanggaran mu ipaalang mu ra. Yang kabayaran nang kuarta ipamakdul-pakdul mu ra tung mga maliliwagen. Kung ya ray buaten mu tia, tay puis magkatinira ra ta kapakli nang maning pa ka tung sasang manggad mu duun tung langit. Dispuis pagkatapus ta pamakdul-pakdul mu, magbalika ra ka tani ang magpau-gyat tung yeen ang para maging tauana ka yeen,”

agaaning.

²² Pagkagngel na tia, gulpi rang natalmed yang ityura nang nanluluway. Dayun da ilet ang nagliit ang duru rag kapungaw yang isip na. Ay ya pa agari, durung kamanggaran na.

²³ Numanyan paneleng-teleng ni Jesus tung mga taung atiang nagapangugyatan na, dayun dang nagbitala tung nirang maganing, “Durug liwag ang yang sasang manggaranen magpalamtuk pa yang pundu yang isip nang magpagaem ang bugus tung Dios.”

²⁴ Pagkagngel nira yang inaning ni Jesus ang atia, nangatingala ra ta duru. Piru ti Jesus dayun na rang sinugpatan yang bitala nang maganing, “Mga putulu, duru ka man agliwag ang yang tau magpagaem tung Dios.

²⁵ Kung maliwag nganing ang yang sasang kamilyu ang pumuyuk tung buli yang tingway, mas pang maliwag ang yang manggaranen magpalamtuk yang pundu yang isip nang magpagaem ang bugus tung Dios,” maganing.

²⁶ Atii mas pang nangabereng ang pisan yang mga aruman nang maganing tung anya, “Tay kung maning tii pala ang maski nganing yang mga manggaranen ang tagisip yamen ang alenget tung Dios indi nganing matapnay, ya pa yang kadaklan ang mga tau?”

²⁷ Atii dayun dang naneleng-teleng ti Jesus tung nira ang maganing, “Kung tung tau ilet ka man, indi maimu tia. Piru kung tung Dios, maimu ra tia ay natetenged tung anya maimu yang tanan,” maganing.

²⁸ Atii, ya ra ngabnga ti Pedro ang maganing

tung anya, “Teed mu, Ameey, ta yaming pagpaugyat tung nuyu, Ameey, binutwanan da yamen yang tanan basta magpakignunutami ra ilem tung nuyu.”

²⁹⁻³⁰ Maganing ka ti Jesus ang minles, “Iugtulu tung numyu yang kamatuuran, kumpurming tinu pay namutwan tung banwang natauan na ubin tung mga putul na ubin tung ginikanan na ubin tung mga ana na ubin tung mga ganadus na natetenged yuuy agipalusu na ta gegma na. Yadwa pa durung gustu nang magparakawutun yang Matinlung Balita natetenged tung yeen. Purisu ya ray pakdulan yang Dios ta kapakli yang tanan ang atiang pinamutwanan na ang pira-pira rang dubli. Ay numaan tung panimpung naa, may mga kapakli nang mga balay, mga putul na, mga ginikanan na, mga ana na ig mga ganadus na. Piru denganen kang pasaran ta padeeg-deeg arangan da ilem tung yeen ang pagakegngan na. Dispuis kung kawutun da nganing yang baklung panimpu, magsapenan da ka tanira yang Dios ang asta tung sampa.

³¹ Ugaring ilem naa wa yang dapat ang pangamanan mi. Durung pagatelengan ta abwat simanyan ang ya ra iparanekay tung uri ig duru kang pagatelengan ta aranek simanyan ang ya ra ka ipabwatay tung uri,” maganing.

Maklung Mainambit Ni Jesus Yang Dapat Ang Mapasaran Na Tung Uri Ang Durug Liwag (10:32-34)

Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34

³² Taa numanyan, sigi-sigi ra yang pag-paranawen nira na Jesus tung karsada ang pamanungul duun tung Jerusalem. Ti Jesus ya ray pagtukaw tung mga tauan na ang yay naberengan nira ta duru tung anya. Yang kadaklan ang mga taung pamaguri tung nira pamangelbaan da ta mupia. Taa numanyan, yang mga tauan nang atiang sam puluk may durua, pinampaligbin na sing pinapagintindi kung unu pay dapat ang mapasaran na.

³³ Maganing tung nira, “Ta, naawita rag panungul ang pagangay duun tung Jerusalem. Muya maberengamu tung ianingung naa tung numyu. Yuung paganingen ang Maninga Tau, anday dumang mainabu tung yeen duun, kung indi, iintrigaw ra tung pudir yang mga paring arabubwat ta katengdanan may yang mga sagad tung mga urdinansa, ang pagkatapus sintinsiaanaw ra nirang ipaimatay. Pagkatapus dayunaw si ka nirang iintriga tung pudir yang belagan mga masigkanasyun ta ang anda enged ay pagintindi nira tung Dios.

³⁴ Buatenaw ra ilet nirang sasang kayaman, lawayan pa nira yang tinanguniu ang pagkatapus paburdunanaw ra ka nira bakluaw imatayay nira. Piru pagkawut yang yaklung kaldaw, pabungkarasenaw ra ka enged yang Dios,” agaaning.

Agbaliskaren Da Ni Jesus Yang Sistima Yang Kaliwatan Ang Naa Natetenged Tung Pagerekelen Ta Katengdanan (10:35-45)

Mateo 20:20-28; Lucas 22:24-30

³⁵ Taa numanyan, namagpalenget da tung ni Jesus ti Santiagong duruang magari ni Juan ang yay mga ana ni Zebedeo. Maganing tanira tung anya, “Ameey, gustu rin yamen ang kung unu pay ingalukun yamen tung nuyu ya ray ipapakdul mu tung yamen.”

³⁶ Agaaning ka ti Jesus ang minles, “Aywa, unu pay nagalelyagan ming ipakdulu tung numyu?”

³⁷ Maganing ka tanirang nansituwal, “Kung kumarunga ra nganing tung puistu mung maggaraemen ang duru rag kasusulaw yang pagkabetang mu, ipakarungayami ka tung tepad mung magtimbang ang para kasiraanita ra kang maggaraemen tung mga tau.”

³⁸ Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, “Indi mi ka ilem nagamaresmesan kung unu ra ilem ay nagaingaluk mi. Basu kayanan mi kang magpinitinsia ang katulad ka tung pasaranu? Matenten da wasu yang mga isip ming manalunga tung kalainan ang katulad ka tung pagatalungaw?”

³⁹ Maganing ka tanirang nansituwal, “Ee, kayanan ka yamen.” Maganing si ti Jesus tung nirang nagsugpat, “Mapasaran mi ka man yang mga pinitinsia ang katulad ka tung mapasaranu, manalungaamu ra ka man tung kalainan ang katulad ka tung pagatalungaw.

⁴⁰ Piru kung tinu pay makarung tung teparung magtimbang ang para kasiraanaming maggaraemen, belag yuuy may pudir ang maglugut, kung indi, ya ray nagitigana yang Dios tung kumpurming tinu pay pinilik nang kumarung,” maganing.

⁴¹ Numanyan atiang nangabalitaan da yang mga kaarumanan nirang sam puluk, namagintra

ra kimun tung ni Santiago durua ni Juan.

⁴² Purisu dayun dang ginuuyan ni Jesus tani-rang tanan ang pinaganing, “Nagaskean mi ra ka ang yang mga taung paganingen ang may mga katengdanan tung mga taga дума-rumang nasyun, yang katengdanan nira ya agipandeeg-deegay nira tung mga kinasakpan nira. Muya-muyang manuwul tung mga sakep nira ang para ilalaen da nirang yay abwat tung nira.

⁴³ Piru tung numyu, indiaw malelyag ang yay usuyun mi yang sistima nirang atia, kung indi, kung tinu pay malelyag ang telengan ta abwat asan tung numyu, dapat ang yang pagpabetang na tung sadili na tanya sasa ilem ang turuwulun ming mga kaarumanan na.

⁴⁴ Kung tinu pay malelyag ang magmangulu tung numyu, dapat ka ang yang pagpabetang na tung sadili na tanya sasa ilem ang kirepen ming kadaklan.

⁴⁵ Ay ya pa agari, ta yeen ang paganingen ang Maninga Tau, yang katuyuanu belagan ang maganing ang para yuuy magpanuwul tung mga taung magpasikasu, kung indi, ang para yuuy maging turuwulun nirang magarasikasuen tung nira. Yang inangayu enged, ay magpatumbasaw yang linawaw ang para durung mga taung mapaluasu tung pagpakirepen nira tung pagburuaten nira yang kasalanan,” maganing.

Yang Pagpabuskad Ni Jesus Tung Mata Yang Buray Ang Nagaranan Tung Ni Bartimeo (10:46-52)

Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43

⁴⁶ Taa numanyan, pagkawut da ni Jesus duun tung lansangan ang Jerico, diritsyu-diritsyu ra ilem yang panaw nang asta nalua ra tung lansangan ang atia, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan na pati mga taung buntun. Numanyan may sasang manigpalimus ang buray ang nagaranan tung ni Bartimeo ang yag kakarung tung binit yang karsada. Tanya ana ni Timeo.

⁴⁷ Numanyan pagkabalita na ang asan da ti Jesus ang atiang taga Nazaret, dayun dang nagkekendalen ang maganing, “Jesus, yawang panubli ra tung paggaraemen ni David, ildaway ka!”

⁴⁸ Pagkatapus durung namagsambeng tung anyang magipes da. Piru belag ya magipes, kung indi, mas pang ya magkekendalen ang magkekendalen ang maganing, “Yawang manubli ra tung paggaraemen ni David, ildaway ka!”

⁴⁹ Atii, nagtadeng da ti Jesus ang nagbitala tung mga taung atiang buntun ang maganing, “Ala, guuyan mi ra kanay tia ang magpalenget da tani tung yeen.” Purisu dayun da ka man ang ginuuyan nirang inaning, “Ala, paktelen mu ra yang isip mu! Kemdenga ra asan ay nagaguuyana ra anyang magpalenget tung anya!”

⁵⁰ Pagkagngel na tii, ya ra mamlek tung panlamig na ang pagkatapus dayun dang nagbungkaras ang nagpalenget tung ni Jesus.

⁵¹ Maganing ti Jesus ang nagbugnu tung anya, “Ta, unu pay gustu mung buatenu para tung nuyu?” Maganing ka yang buray ang minles, “Ay Rabbi, gustuu rin ang maitaw si.”

⁵² Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, “Ala, mulika ra. Natetenged itinalig mu ra tung yeen yang sadili mu, naulikan da tia.” Atii lagi-laging naita si ka man ig nagpakignunut da dayun tung ni Jesus.

11

Natetenged Tung Pagparakleren Ni Jesus Tung Siudad Ang Jerusalem (11:1-11)

Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

¹⁻² Taa numanyan, atiiing pamanungul da tanira na Jesus tung bukid ang durung ayung paganingen ang olibo ang alenget-lenget da tung siudad ang Jerusalem, may durua nga baryuan ang nagapalengtan nira ang pag-guguuyan tung Betpage may Betania. Numanyan nanuwul da ti Jesus tung durua nga tauan ang nagapangugyatan nang maganing, “Ala, mangayamu ra kanay tung baryung atii tung tukawan ta. Kung kumawutamu ra nganing asan, ya rang lagi ay mapanawan mi yang sasang asnung sinday pa ang yag kekedked ang inding pisan nagasaay-saayan ta tau. Ya ray badbaren ming guyuran tani.

³ Kung may magbugnu tung numyu ang unyen mi pa yang sinday ang atia, yamu ra agaaning, ‘Kaministiran ni Ginuu ta. Kung matapus na ra nganing ta paggamit, ipabalik na ra kang lagi asan tung numyu,’ ” maganing ti Jesus tung nira.

⁴ Purisu dayun da ka man ang namagpanaw yang duruang atia. Pagkawut nira tung baryu, may sasa ka man ang sinday ta asnung naita nira

duun tung karsadang yag kekedked tung purta yang sasang balay. Pagkatapus, dayun da nirang binadbad.

⁵ Atiing pagabadbad da nira, binugnu ra yang dumang kemdengan asan ang inaning, “Eey, ay tia? Aywa nagabadbad mi tiang sinday?”

⁶ Dayun dang nansituwal yang duruang atia ta maning ka tiing ipinaetad ni Jesus tung nira. Purisu tinugtan da yang namagbugnu ang ipinaguyud.

⁷ Pagkatapus dayun dang ginuyuran nira yang sinday duun tung ni Jesus. Pagkawut nira, dayun dang inapilaan nira yang mga panlamig nira ang pagkatapus dayun da kang sinaayan ni Jesus.

⁸ Numanyan yang pagsaay na tung asnu, durung mga taung namagpakigluyug dang namagpaita yang paggaralangen nira tung anya. Yang duma ya ray namagluas yang mga panlamig nirang ipinameklad tung karsadang magpanawan yang asnu. Yang duma ya ray namaglampang ta mga paklang tung mga kabiwinit-binitan ang ya ra kay ipinameklad nira tung karsada.

⁹ Numanyan yang duma pamagtukaw tung ni Jesus, yang duma pamaguri. Sigi ilem yang pagk kendalen nirang pamansianing, “Salamat! Pakaayenen da kang pirmi yang Dios yang pagatuwul nang naang magpalua yang paggaraemen na!

¹⁰ Paktelen na ra ka ta mupia yang paggaraemen na tung yaten ang yay magkapariu ka tung paggaraemen ni Adi David ang kinaampu ta atiing tukaw! Salamat tung Dios duun tung kaabwat-abwatan,” maganing.

11 Taa numanyan pagpakled ni Jesus tung siudad ang Jerusalem, dayun dang minangay duun tung pagtuuan ang pinakalusu ang nagpakled tung palayas na. Pagpakled na, nanelengteleng da tung tanan ang pagkarainabu duun. Pagkatapus ta pagpaniid, kumus apun da, dayun dang luminuang nagbalik duun tung Betania, kasiraan da ka tanira yang mga tauan na.

*May Ayung Paganingen Ang Igus Ang Magbita-
laan Ni Jesus (11:12-14)*

Mateo 21:18-19

12 Taa numanyan, pangayag ang timpranu, atiang pagliit na duun tung Betania ang pagbalik da tung siudad, ya ra nga suwuk.

13 Atii tung tukawan, may nabandaw nang ayung paganingen ang igus ang durug rabung yang daun na. Purisu ya ray inangay na ang basi pa ilem may mapakinawangan na. Piru kawutan na, andang pisan ay burak na, kung indi, pulus ilem mga daun. Yang ipinagpalenget na tung igus ang atia, maskin belagan pa yang uras ang igbururak yang kadaklan ang mga igus, kumus may mga daun na, kalaum nang burakan da*.

14 Numanyan dayun na rang itinuluy tung malain yang ayung atiang inaning, “Maayen pa

* **11:13 11:13** Yang sistima pala yang ayung atiang paganingen ang igus, tukaw rang mamurak baklu mandaun ubin ang kaisan derengan yang pamurak na may yang pandaun na. Purisu kumus daunan da atiang sam bilug, duun da nagtalig yang isip ni Jesus ang burakan da. Purisu yang sang kapungul ang atii, kung tung tau pa, durug bukli, pagpakaayen-ayen ilem. Sasang ipinananglit na tung mga masigkanasyun na.

rin ang india ra ilem mamurak ang uman,” maganing. Yang ibinitala nang atia, nagngel ka yang mga taung atiang nagapangugyatan na.

Yang Pagpalayas Ni Jesus Tung Mga Nigusyanti Tung Palayas Yang Pagtuuan Ang Pinakalusu (11:15-19)

Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-46

¹⁵ Taa numanyan, pagkawut nira na Jesus duun tung Jerusalem, ti Jesus tanya dayun dang nagpakled tung palayas yang pagtuuan ang pinakalusu. Pagpakled na, dayun dang nagpalayas tung mga manigpaalang ta mga garamiten tung pagparadasagen, pati yang pamangalang tung nira nagkaraumid da ka ta palayas na. Asta yang mga lamisaan ang atiang pinampabtangan ta mga kuartang nagipagpabailu tung mga tau, pinamaliskad na ra, asta yang mga kakarungan yang mga manigpaalang ta mga kalapati, ya ka.

¹⁶ Dispuis indi na ra ka tinugtan yang duma ang mamagsakan ta mga ekel-ekel nira ang ya ra ilem din agpamanggetes asan tung palayas ang mamansiulik.

¹⁷ Numanyan dayun dang nagpasanag tung mga tau ang maganing, “Belag ba ang may inaning yang Dios ang napabtang tung kasulatan ang yang balay unung naang pagatiniran na, dapat unu ang yay pagampuan tung anya yang tanan ang mga nasyun[†]? Piru ay pa wa? Ta numyu, binuat mi ra ilem ang kuinta leyang ang pantalukan ta mga tulisan ay natetenged

[†] **11:17 11:17a** Isaias 56:7

taa ra mismu agpandayaay mi yang mga tau‡!” maganing.

¹⁸ Numanyan may mga paring arabubwat ta katengdanan asan ang pamamati, kasiraan da ka tanira yang mga sagad. Anday dumang nagatima nira, kung indi, ang ay pa agaring mapaimatay nira ti Jesus. Ay pamangimun da ta mupia tung anya ay natetenged tung mga sakep nirang atiang buntun ang pamaninluan da ta mupia tung nagitulduk na tung nira.

¹⁹ Taa numanyan atiang lawii ra, ya ra kay paglua na Jesus tung siudad.

Yang Itinulduk Ni Jesus Natetenged Tung Us-tung Pagtaraligen Tung Dios (11:20-25)

Mateo 21:20-22

²⁰ Taa numanyan, atiang pangayag dang tim-pranu ang pamagtaklib da rin na Jesus duun tung ayung atiang itinuluy na tung malain, naita ra nira ang atia pala nanlumpayeng dang luwus asta duun tung mga lamut na.

²¹ Ya ra kay pagkademdem ni Pedro kung unu pay ipinaganing ni Jesus tung ayung atia. Purisu dayun dang nagpasapet tung anyang maganing, “Rabbi, uay, atia ra yang igus ang itinuluy mu tung malain. Nanlumpayeng da§!”

‡ **11:17 11:17b** Jeremias 7:11 § **11:21 11:21** Puiding duruay sinikad ni Ginuung Jesus tung pagtuluy na tung malain yang igus. Yang sam bilug, gustu nang pananglitan yang mga pamagpakig-maepet tung nasyun nirang Israel ang tanira sintinsiaan da yang Dios natetenged tung pagpakaayen-ayen ilem nira. Yadwa pa, gustu na kang pakdulan yang mga tauan na ta sasang pagaralan nira natetenged tung pagtaraligen nira tung Dios.

²² Maganing ti Jesus ang nagtimaless tung nira rang tanan, “Kaministiran ang magtaligamu ta ustu tung Dios.

²³ Iugtulu tung nuyu yang kamatuuran, kung tinu pay magingaluk tung Dios ta sasang durug liwag* tung pagintindi na ang anday dua-dua yang isip na, kung indi, may pagtalig na rang lagi ang talagang mainabu ra tiing nagaingaluk na, yang taung atia, yay pakdulan yang Dios.

²⁴ Purisu ya ra kay nagipaganingu tung numyu ang kung unu pay ingalukun mi tung Dios, magtaligamu rang lagi ang naeklan mi ra atiang nagaingaluk mi ang pagkatapus magkamaningan da ka man tia.

²⁵⁻²⁶ Ig dispuis pa, kung kemdengamu ra nganing ang magampu, kung may nagbuat ta kasalanan tung numyung ya ray paglalan ta isip mi tung anya, patawaren mi rang lagi bakluamu ra magdayun ang magampu. Ay kung patawaren mi, patawarenamu ra ka yang Ama mi duun tung langit tung mga paglalampasen mi tung mga katuwulan na,” maganing.

Yang Pagusisa Yang Mga Pamagpakigmaepet Tung Ni Jesus Natetenged Tung Katengdanan Na (11:27-33)

Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8

* **11:23 11:23** Tung bitalang Giniriego maning taa: “Kung tinu pay magkalalangan tung bukid ang atii ang magpauman dang papelek duun tung teeb.” Piru yang linegdangan yang bukid ang atiang nasambit, ya ra yang sasang durug liwag tung pagintindi yang sasang tau ang yay gustu nang mainabu. Purisu ya ray ilinaked tung bitalang Tinagbanwa.

27 Taa numanyan, namansikawut si na Jesus duun tung Jerusalem. Numanyan atiang pagparanaw-panawen na duun tung palayas yang pagtuuan ang pinakalusu, may namagpalenget da tung anyang mga paring atiang arabubwat ta katengdanan may yang mga pamagpakigmaepet tung banwa.

28 Dayun da nirang inusisang inaning, “Eey, ay pa ngaeklay mu yang katengdanan ang yawa magbuat yang mga maning tia taa tung pagtuuan tang naang pinakalusu? Tinu pay naglugut tung nuyu?”

29 Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, “Elat kanay, kung mga sarang tung numyu, may sasa kang talimaanenu rin tung numyu. Kung matuwal mi, ay tuwalenamu ka yeen kung ay pa liit yang katengdananung pagbuat ta mga maning tia.

30 Abir, ay pa wasu liit yang katengdanan ni Juan ang nagpamenyag tung mga tau? Tung Dios manliit u tung tau ka ilem? Ala, tumuwalamu ra.”

31 Pagkagngel nira tia, dayun dang nagaralalasan ang maganing, “Unu pa wasu ay maayen ang ituwal ta? Kung aningen ta ang tung Dios manliit yang katengdanan ni Juan, muya sulilienita si anyang talimaanen ang aywat indita ra nananged tung anya.

32 Piru kung aningen ta ang tung tau ka ilem manliit yang katengdanan na, atiyay maliwag,” maganing. (Yuung ti Marcos ang nagsulat, may yeen kang isaleet ang ipasanag. Yang pinangamanan nira ya ra yang mga taung atiang

buntun ay yang pagterelengen nirang tanan tung ni dipuntu Juan tanya talagang sasang tinuwul yang Dios ang magpadapat yang bitala na.)

³³ Purisu numanyan tinuwal da ilem nira ti Jesus ang, “Inay, indi ilem nagaskean yamen.” Maganing si ka ti Jesus ang nagtimaless, “Tay kung maning tii, indiaaw ra ka magugtul kung ay pa liit yang katengdananung pagbuat ta mga maning tia,” maganing.

12

Yang Mga Pamagpakigmaepet Nagipananglit Ni Jesus Tung Mga Agsadur May Tung Mga Manigpakdeng Ta Balay (12:1-12)

Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19

¹ Pagkatapus numanyan, anday dumang naisipan ni Jesus, dayun dang nagpanggel ta mga pananglit tung mga pamagpakigmaepet ang atiang pamagusisa tung anya. Maganing tung nira, “May sasang taung nagpanluak ta mga ubas. Pagkatapus pinaliwutan na yang kaubasan na ta mga batung tinarutug. May yuntu pang pinabangbangan nang pinabuatan na ta lilikdan yang mga burak na ang may saralugan ka yang wai na. Pagkatapus nagpakdeng pa ta barantayan. Ating matapus na ra yang tanan ang atia, ipinaagsa na ra yang kaubasan na tung mga tau. Pagkapiar na tung nira, dayun dang nagliit ang minangay duun tung dumang banwa.

² Numanyan pagkawut da yang kutitsya na, pinaangayan na yang mga agsadur na tung

sasang turuwulun na ang para eklan na yang kaparti na tung patebas.

³ Numanyan yang binuat yang mga agsadur na, pinagdeep da ilem nira yang turuwulun nang atiang pinagpalu. Pagkatapus pinabalik da ilem nira ta paisanu.

⁴ Utru si, pinaangayan si yang may kaubasan tung turuwulun nang sam bilug. Pagkawut na, pinaglukaan da yang mga agsadur yang kulu nang ineyak.

⁵ Maguman, may sam bilug sing turuwulun na ang ipinaangay na duun ang pagkatapus ya ray inimatay nira. Dakele pang mga turuwulun nang duma ang ipinampaangay na duun. Yang duma ya ray pinagtagaman nira ta palu, yang duma pinangimatay pa ka enged nira.

⁶ Numanyan sam bilug da ilem ang naeped ang sarang matuwul na. Ya ra yang ana nang lalii ang nagagegmaan na ta duru. Purisu tung kauri-urian da, ya si ay tinuwul nang mangay duun tung mga agsadur na. Yang ipinagkesen-kesen na tung isip na, maning taa: 'Simpri galangen ka enged nira yang anaw,' agaaning.

⁷ Numanyan pagkabandaw ra yang mga agsadur ang atia ang ya ra yang ana yang may kaubasan ang magkakawut da, dayun dang namagkeresen ang maganing, 'Naa pala, taa rag panganing yang manubli tung kaubasan ang naa. Maayen pa, imatayen ta ra ilem ugud yaten da yang surublien na ra rin ang naa!' agaaning.

⁸ Purisu tung pagkawut na, dayun da ka man nirang dineep ang inimatay. Pagkatapus, yang tinanguni na, ipinlek da ka ilem nira duun tung

lua yang kaubasan.

⁹ “Ta, unu pa wasu ay buaten yang may kaubasan? Anday dumang buaten na, angayen na ra ilem ang pangimatayen yang mga agsadur ang atia ig yang kaubasan na ipaagsa na si tung duma.

¹⁰ Siguru nabasa mi ra ka yang sasang pananglit ang napabtang tung kasulatan ang may batu unung pinasagi ang ya ray pinangindian yang mga manigpakdeng yang balay ang anda unu ay kuinta na, ang pagkatapus ya pa ka enged unu ay nagluang pinakaimpurtanting batung panielan yang lebat yang intirung balay.

¹¹ Anda unu ay dumang nagbawing nagpabalik tung batung atiing pinangindian da nira, kung indi, mismu unu ti Yawi ang duun da unu agpaninluay ta mupia yang mga taung pamagpaniid*,” maganing duun ti Jesus.

¹² Numanyan pagkasiman da yang mga pamagpakigmaepet ang taniray nagapatemengan tung mga ipinananglit ni Jesus ang atia, tinagaman da rin nirang ipadeep. Ingkasu ilem may pangamanan nira tung mga taung atiang buntun ang pamagpauyun tung anya. Purisu binutwanan da ilem nirang namagpanaw.

*Yang Mga Pariseo May Yang Mga Tauan Ni Herodes, Nagatagaman Da Nira Ti Jesus Ang Papagmintiraen Tung Panuwal Na Sigun Tung Balayaran Tung Gubirnu (12:13-17)
Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26*

* 12:11 12:11 Mga Karantaen 118:22-23

13 Taa numanyan, yang mga Pariseong atiang pamagbalak, pinabalikan da nira ti Jesus tung mga kaarumanan nirang mga Pariseo may tung mga tauan ni Gubirnadur Herodes ang basi pa ilem mapamintira nira tung panuwal na tung talimaanen nira tung anya.

14 Numanyan pagpalenget nira tung anya, dayun da nirang pinagtagaman ta buladas ang inaning, “Ameey, nagakdekan da ka yamen ang yawa anday bukli. Tung pagparadapaten mu ta bitala tung mga tau, anday pinilikan, ay natetenged indi mu kag intindien yang pagkabatang nira, kung indi, yang nagipagpadapat mu tung nira ya ilem yang kamatuuran natetenged tung kalelyagan yang Dios ang yay dapat ang tumanen nira. Purisu tung nuyung pagintindi, uyun basu tung katuwulan yang Dios ang ta yaten ang mga Judio manggawarita pa yang nagipagpagawad ni Adi Cesar tung yaten u kuntra? Ya gawaray ta u indi?” maganing†.

15 Kumus nagadeep dang lagi ni Jesus ang pamagpakaayen-ayen ilem tanira, dayun na rang tinuwal ang inaning, “Yang gustu mi tagamanaw ra numyung tuungun. Ala, ieklayaw ra kanay numyu ta kuartang nigal ang para matelenganu,” agaaning.

16 Purisu dayun da nirang ingkel ta kuartang nigal. Pagkatapus dayun dang nagtalimaan ti Jesus tung nira ang maganing, “Ninu pang

† 12:14 12:14 Asan da ipakakngaay nira ti Jesus tung batu may batu. Kung maganing ang uyun, petelan da nirang pagtraidur tung nasyun nira. Kung maganing ang kuntra, iugtul da nira tung gubirnu ang tanya pagbatuk da.

ityuraay ang nabtang tung nigal ang naa? Ninu pang araney ang namarka taa?” Maganing ka tanirang nansituwal, “Ni Adi Cesar.”

¹⁷ Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, “Yang kumpurming ipinasuad ni Adi Cesar tung pagkabetang na, ya iintrigaay ta tung anya, pati yang kumpurming ipinasuad yang Dios tung sadili na, ya ka iintrigaay ta tung anya,” maganing. Atii, nanganganga ra ilem tanirang nangabereng ta mupia tung itinuwal nang atia.

Ti Jesus Nagatagaman Da Yang Mga Saduseo Ta Suga Natetenged Tung Mga Patay Kung Mabui Si Kang Uman (12:18-27)

Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40

¹⁸ Taa numanyan, yang namagdasun ang namagpalenget tung ni Jesus, ya ra yang mga pamagmangulung mga kinasakpan yang sasang partidung nagaranan tung mga Saduseo. Yang nagapapaktelan nirang nagitulduk tung mga tau ay yang mga patay unu indi ra mabuing uman ang ya ra kay gustu nirang isuga tung ni Jesus.

¹⁹ Numanyan maganing tanira tung anya, “Ameey, may sasang urdinansang isinulat ni Moises ang para ibutwan na tung nasyun ta ang maning taa. Kung mapatay unu yang putul yang sasang tau ang pagkatapus may kasawa na unung butwanan na piru anda pay ana nira, yang putul na unu yay dapat ang ipulin tung ni ipag nang nabalu ugud kung maana tung anya, mapabtang dang ana yang putul nang napatay‡.

‡ **12:19 12:19** Deuteronomio 25:5-10

²⁰ Ipabetang ta may pitu nga lalihan ang magpurutul. Yang pangulu nangasawa tung sasang baway ang pagkatapus napatay ang indi naana tung kasawa na.

²¹ Pagkatapus yang putul nang duminasun tung anya ya ray ipinulin ang ipinakasawa tung ni ipag nang nabalu ang pagkatapus napatay ka ang indi ra ka naana. Pati yang pangyaklu nira, maning ka tia yang nainabu tung anya.

²² Numanyan pati yang mga ari nirang nagdarasun maning ka tia yang nagkarainabu tung nirang tanan. Nagkaraluwus da ilem ang nagkarapatay ang anday binutwanan nirang ana. Pagkatapus tung kauri-urian da, pati yang baway napatay ra ka.

²³ Ta, kung matuud yang numyung atia ang yang mga patay mangabui si kang uman, abir, kung kawutun da nganing yang uras ang atia, tung nirang pitung magpurutul, tinu pa wasu ay magnatis ang may kasawa tung baway ang atia, sindu pinangasawa-kasawa ra nirang tanan? Abir kung unu pay matuwal mu?"

²⁴ Maganing ka ti Jesus ang nagtuwal, "Ta, indi, asanamu rag pagkamali? Indi mi pa pala nagamaresmesan yang napabtang tung kasulatan pati yang kagaeman yang Dios, indi mi ka ilem nagamaresmesan kung unu pay masarangan na.

²⁵ Aywa indiamu aningenu ay kipurki kung kawutun da nganing yang uras ang yang mga patay pampabungkarasen da yang Dios, indi magkarasawaan ang uman, kung indi, mamanolad da tung mga angil duun tung langit ang indi

kang lagi pagkarasawaan.

²⁶ Dispuis pa, kung natetenged tung pag-pabungkaras yang Dios tung mga patay tung uri ta kaldaw ang yay midyu maliwag ang panangden mi, aywa, indi mi pa nagabasa tung isinulat ni Moises natetenged tung naita nang palumpung ang nagapuy ang pagkatapus indi ra ka nasiruk? Ya ray uras ang ipinagpailala yang Dios tung anya ang tanya unu yang Dios ang may mga tauan tung mga kinaampu nang na Abraham ni Isaac may ni JacobS.

²⁷ Yang Dios tanya anday mga tauan nang patay, kung indi, pulus bui. Pati nganing mga tinanguni nira, damayen na ra kang buien si kang uman tung uri. Talagang dakulung kamali yang pagirintindien mi tung mga bagay ang naa," agaaning duun ti Jesus*.

*Yang Pagpasadsad Tung Ni Jesus Yang Sasang Sagad Kung Unu Pang Katuwulanay Ang Pinakalandaw (12:28-34)
Mateo 22:34-40*

§ 12:26 12:26 Exodo 3:6, 15-16 * 12:27 12:27 Atii kanay, tung pagirintindien nirang mga Saduseo, kung mapatay ra nganing yang sasang tau, pati ispiritu na papaunung da kang mapatay. Piru tung pagirintindien ni Ginuung Jesus, maskin patay ra yang sasang tauan yang Dios, tung pagterelengen na bui pa ka enged ay natetenged tauan na. Anday dumang linagpakan na tia, kung indi, pati tinanguni na buien na si ka enged ang uman tung uri ta kaldaw ang para maginunungay si yang tinanguni nang baklu may yang ispiritu na ang para malgud da tung kaliwutan ang baklu ang yay pinanagakuan na tung kumpurming mga tauan na.

28 Numanyan, may sasang sagad tung mga urdinansa ang pamati tung pagsurugaan nira na Jesus. Kumus naskean na ang durug tinlu yang itinuwal ni Jesus tung mga Saduseo, dayun dang nagpalenget tung anyang nagtalimaan ang maganing, “Tung tanan ang mga katuwulan yang Dios unu pay pinakalandaw enged?”

29 Maganing ka ti Jesus ang tuminuwal, “Yang pinakalandaw ya taang itinulduk ni Moises ang tukaw tung mga kinaampu ta ang maganing, ‘Yamung mga masigkanasyunung mga Israel, mamatiamu. Ti Yawi yay Dios ang pagatuuan ta. Anday dumang Dios ang dapat intindien ta kung indi ultimu ilem tanya.

30 Purisu magpabuyukamu yang gegma mi tung ni Yawi ang yay Dios mi. Yang paggeregmaen mi tung anya dapat ang tedek ang pisan tung mga kinaisipan mi ang indi ka magtenakan. Ya ra kay papruibaan mi tung tanan ang mga buat-buat mi,’ maganing†.

31 May sam bilug pang maning taa: ‘Gegmaan mi yang mga masigkatau mi ang katulad ka tung paggeregmaen mi tung sadili mi‡.’ Anday dumang katuwulan ang lumandaw pa tung du-ruang atia.”

32 Maganing ka yang sagad ang minles, “Bali, Ameey! Matuud ka man yang inaning mung atia ang sam bilug ilem yang Dios ig anday dumang Dios kung belagan ultimu ilem tanya.

33 Purisu ta yaten ang mga tau, dapatitang magpabuyuk yang gegma ta tung anyang ipalusu

† 12:30 12:30 Deuteronomio 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Levitico 19:18

ig tedek kang pisan tung mga isip ta ig indi ka magtenakan ang ya ka man ay dapat ang papruibaan ta tung tanan ang mga buat-buat ta. Yadwa pa, dapatita kang maggegma tung mga masigkatau ta ang katulad ka tung paggeregmaen ta tung mga sadili ta. Mas matimbang ang ita magtuman yang duruang atia kay tung magpadasagita ta mga ayep ang yag kuwulay ta apuy pati yang indi magkuwulan,” maganing.

³⁴ Numanyan pagkagngel ni Jesus yang itinuwal nang atiang midyu tinimbang-timbang na ra ta mupia tung isip na, dayun dang nagpak-tel tung isip nang maganing, “Tama yang palaksu yang pagirisipen mu. Kung padayunan mu tia, yang tegkaan na, magpagaema ra ka engaged ang bugus tung Dios,” maganing. Pagkatapus tia, anda ray napagpalangaas pa ang nagtalimaan pang uman tung ni Jesus. Nangaregda ra.

Nagapaisip Ni Jesus Yang Mga Tau Kung Unu Pa Enged Ay Pinanliitan Yang Paganingen Ang Cristo (12:35-37)

Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44

³⁵ Taa numanyan, atiang duun pa ti Jesus tung palayas yang pagtuuan ang atiang pinakalusu ang pagturuldukan tung mga tau, tanya si ay nagtalimaan tung nirang nagpaisip ang maganing, “Kung magturuldukanen da nganing yang mga sagad, ya pa agaring aganingen nira ang yang paganingen ang Cristo kanubli ka ilem ni David?”

³⁶ Ti Adi David nganing mismu aparti yang anyang pagpabetang tung anya. Kipurki may sasang ipinaula tung anya yang Espiritu Santo

natetenged tung paganingen ang Cristo ang maning taa yang napabtang tung kasulatan:

‘Yang Ginuuu pinaganing da ni Yawi ang kumarung da kanay unu tung tepad na tung tuu ang asta pamirdien na unu yang pamagkuntra tung anya ang asan da unu ipampabtangay na tung tarampakan yang kakay na§.’

³⁷ Ta, telengan mi. Mismu ti Adi David sinambit na nganing yang paganingen ang Cristo ang Ginuu na. Ya pa agaring magyaring kanubli na ka ilem?” maganing. Numanyan yang mga taung atiang buntun agpamaninluan da ta maayen ang pamagpamati tung anya.

Nagapaamanan Ni Jesus Yang Mga Tau Natetenged Tung Sistima Yang Mga Sagad (12:38-40)

Mateo 23:1-12; Lucas 20:45-47

³⁸ Numanyan tung pagpadayun na tung pagparasanagen na tung nira, maganing tung nira, “Mangamanamu ang indiamu engaged magusuy tung ugali yang mga sagad tung mga urdinansa. Ay maskin unu pay nagabuat nira, yang pagasikad engaged nira ang tanira dayawen ta mga tau. Katulad da asan tung panggawi-gawi nira ang yang awel nirang atiang langkuy, pirmi ra ilem ang nagipabeka nirang nagipasapet tung mga tau. Kung mamasyar da nganing tung mga plasa, duru kang kalelyag nirang kumustaen ta mga taung galangen ta maayen ang tanira darakulu ka man ang mga tau.

§ 12:36 12:36 Mga Karantaen 110:1

³⁹ Pariu ka ta laksu kung mamagsimba ra nganing tung mga pagsaragpunan nira. Yang piliken nirang karungan, ya ra yang mga kakarungan ang nagitigana tung darakulung mga tau ang mas abwat ta pagkabetang tung nira. Ubin tung mga punsiun man, ya ka. Piliken nira yang pinakamatinlung karungan.

⁴⁰ Dispuis masyadung magpanlepes tung mga baway ang mga balu ang para yang ganadus nira mapiar da tung nira. Pagkatapus ang para manalig da yang isip yang balu, papagmuugun da ilem nira yang pagarampuen nira. Purisu yang mga taung mga maning tia, asan da nga dulangay nirang nga dulangay yang kalelebaten yang sintinsiang ipakdul yang Dios tung nira," maganing.

Natetenged Tung Pagburugsuen Ta Kuarta Ang Nagauyunan Yang Dios (12:41-44)

Lucas 21:1-4

⁴¹ Taa numanyan, atiang pagkarung ni Jesus tung talungaan yang mga alkansia, nagpaniid da tung mga taung atiang buntun ang pamagburugsuan ta kuarta ang ya ray nagibuluntad nira tung Dios*. Durung mga manggaranen ang pamagburugsuan ang may mga kantidad nang dakulu.

⁴² Pagkatapus may sasang baway ang balu ang maliliwagen ang ya ray nagpalenget tung alkansiang namugsu ta nigal ang duruang bilug ang pagbaluran ta pinakabratu.

* **12:41 12:41** Yang nagipamugsu nira duun yay maggastusun yang pamagsirbisyu duun tung pagtuuan nirang atiang pinakalusu.

⁴³ Pagkaita ni Jesus, dayun dang naglam-bay tung mga taung atiang nagapangugyatan nang mamagpalenget tung anya ang pagkatapus dayun na rang inaning, "Teed mi tiang balung maliliwagen! Iugtulu tung numyu yang kamatu-uran, kung timbangan yang Dios, mas dakulu ta kantidad nakaang ibinugsu na tung alkansia kay tung tanan ang ipinamugsu nirang kadaklan.

⁴⁴ Ay ya pa agari, yang kaalimbawaan yang ipinamugsu yang kadaklan, maning pa tung ya ra ilem yang kinalis nira tung gantangan ang nagsubra. Piru tiang balu, maskin anggan da ilem yang kuarta nang nagitigana na rin tung pagpangabui na, luwus na rang ibinugsu," maganing.

13

Nagaula Ni Jesus Ang Yang Pagtuuan Ang Atiang Pinakalusu Magewa (13:1-2)

Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6

¹ Taa numanyan atiang pagliit na Jesus duun tung palayas yang pagtuuan ang atiang pinakalusu, binugnu ra yang sasang taung nagapangugyatan na ang inaning, "Ameey, uay, telengan mu wa yang mga batung atiang tinambi-tambi tung mga padir yang balay ang naa. Kadarakul! Pati yang dumang ipinakdeng asan durug katitinlu!"

² Maganing ka ti Jesus ang nagtimalas, "Midyu agtinluana rang pagteleng tung mga batung atiang darakulu ka man. Piru iugtulu tung nuyu, may uras ang kawutun ang yang mga

batung atiang darakulung pinasagi ang tinambi-tambi asan, anda rang pisan ay mabutwan pang magsarampaw-sampawan, kung indi, luwus dang magkarapanpan tung tanek,” maganing.

*Nagipaaman Ni Jesus Tung Nira Yang Mga Kaliwagan Ang Dapat Mapasaran Nira (13:3-13)
Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19*

³⁻⁴ Numanyan atiang duun da tanira na Jesus tung tagaytay yang bukid ang atiang durung ayung paganingen ang olibo, ya rag kakarung ti Jesus. Ya rag bandaway nira yang pagtuuan ang atiang pinakalusu ang yag tatalunga duun tung duwaling bukid. Numanyan namagpalenget da tung anya na Pedro, na Santiago, na Juan, may ti Andres. Atiang tanira ra ilem ang lima, nam-agtalimaan da tung anyang maganing, “Ameey, pakdekayami ka kung sanu pa magkamaning da ta maning tiang nainambit mu nungayna? Unu pang pruibaaay ang sarang tandaan yamen ang makali rang magkarainabu yang tanan ang atia?”

⁵ Atii, dayun dang nagimpisa ti Jesus ang nagpamadbad tung mga isip nirang maganing, “Mangamanamu ta mupia ang para indiamu madayaan ta dumang mapatalang.

⁶ Ay kipurki durung magluang magambu ang tanya unu ya ra yuung paganingen ang Cristo ang pagkatapus durung taung magkaradayaan nira.

⁷ Dispuis pa kung magngel mi ra nganing yang gulu yang paggiriraan ubin mabalitaan mi ra ka nganing yang mga gira duun tung duma-rumang rugal, indiamu ilem magpakataranta. Ay kipurki

dapat ang magkarainabu yang mga maning tia, piru indiamu ilem maglaum ang yang magdasun ya ra yang uras ang ipagtapus yang Dios tung panimpung naa.

⁸ Aganingenamu yeen ta maning tia ay yang magkarainabu, nasyun may nasyun magsuruyan ang maggiriraan. Dispuis may magpanaw ang mga yegyeg tung duma-rumang banwa pati mga panuwuk ya ka. Yang kaalimbawaan yang mga bagay ang atia kung magkarainabu ra nganing, maning pa tung primirung pagpasiit-siit yang baway ang paranganaen da. Yay dapat ang mamagtukaw baklu pa kawutay yang baklung panimpu.

⁹ “Ta yamu, mangamanamu ay deepenamung idimanda tung mga usgadu. Duunamu ka paburdunay yang pamagmaepet-epet tung mga pagsaragpunan nira mismu. Kung kaisan guyuranamung patalungaen tung mga gubirnadur may tung mga adi pa natetenged tung pagkererengen mi tung yeen. Asanamu ra nga pakdulay ta lugar ming magpaingmatuud tung nira natetenged tung yeen.

¹⁰ Asta yang tanan ang mga nasyun tung bilug ang kaliwutan, dapat kang pampakawutan yang Matinlung Balita natetenged tung yeen baklu kawutay yang uras ang ipagtapus yang Dios tung panimpung naa.

¹¹ Kung deepenamamu ra nganing ang idimanda tung mga usgadu, indiamu ra ilem magpakabegbeg ta mga kulu mi kung unu pay ituwal mi, kung indi, kumpurming unu pay ipaisip tung numyu tung mga uras ang atia, ya ray ibitala mi.

Ay kung unu pay ibitala mi, belagan numyung sadiling pasamintu, kung indi, ya ra ipaisipay tung numyung ipabitala yang Espiritu Santo.

¹² Maning taa yang mainabu tung sam pamilya. Kung tinu pay mananged tung Matinlung Balita natetenged tung yeen, ya ray demtan yang mga putul nang idangep tung usgadung ipaimatay. Ang kaisan ya ra kay buaten yang sasang amaen tung mga ana nang namagpasirung da tung yeen. Ang kaisan, kung yang mga ginikanan ya ray namagpagaem da tung yeen, ya ra kay batukan yang mga ana nirang ipaimatay.

¹³ Dispuis pa, demtanamu ka ta maskin tinu pang tauay arangan da ilem tung yeen ang nagakegngan mi. Piru kung tinu pay magpatenten yang isip nang magpadayun ka enged tung pagtaraligen na tung yeen, maskin imatayen pa, indi ra maunu pa yang kalibrian nang ipinakdul da yang Dios tung anya," maganing.

Nagipagpaaman Ni Jesus Natetenged Tung Kaliwagan Ang Kumawut Tung Uri Ang Inding Pisan Mapasiring-siringan (13:14-23)

Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24

¹⁴ Maganing ti Jesus ang nagpadayun yang bitala na, "Tung mga uras ang atiang nagianingu, maita mi ra yang sasang pagpadamang ang makalalaway ang pisan ta isip ang ya rag beb-tang tung puistung sagradu ang dapat da rin ang indi pabtangan*." (Yuung ti Marcos ang

* **13:14 13:14** Kung unu pang bagayay tia, duun da nga basaay ta tung may pasanang tung Mateo 24:15.

nagsulat, may yeen kang gesyeng isaleet ang para ipaetaru tung numyung mga manigbasa. Ipananag mi tung mga taung pamamati kung unu pay linegdangan yang mga bitalang atia.) Purisu kung maita mi ra nganing tia, kumpurming tinu pay pagtinir tung sinakepan yang Judea, kaministiran magpalaksu rang lagi duun tung kabukiran.

¹⁵ Kung tinu pay kawutan yang uras ang atia ang asan dag kakarung tung sagpaw yang balay nang pagpalimasma[†], kaministiran ang indi na ra kanugunun yang mga ekel-ekel na duun tung kakleran ang maning eklan na pa, kung indi, diritsyu ra ilem ang magpalaksu.

¹⁶ Ya ka yang taung duun da kawutay tung kaluakan na, indi na ra ka balikan yang panlamig na duun tung balay na.

¹⁷ Kanugun yang pagkabetang yang mga matung may yang mga talaana tung uras ang atia.

¹⁸ Magampuamu tung Dios ang indi matuun tung abagat yang ipagpalaksu mi.

¹⁹ Aganingenamu ra yeen ta maning tia ay natetenged tung uras ang atia kumawut da yang sasang kaliwagan ang durung pisan aglebat. Disti pa tung katebtewan ang atiang pagimu yang Dios yang kaliwutan ang asta ra ilem

[†] **13:15 13:15** Yang kamtangan yang pamalay nira atii kanay, anday buwungan nang matuyuk-tuyuk, kung indi, pinaya. Kung gustu nirang tumakwal duun tung sagpaw yang balay nira, magusuy ra ilem tung aldan. Yang gamitan nira yang sagpaw ang atia, pagkeresenan nira ubin pagpalimasmaⁿ nira ay kumus pinaya ig maayay.

simanyan, indi pa nagapasaran yang kaliwutan ta maning tiag lebat. Maskin pa tung uras ang panalungaan, anda ray magdeeg tii.

²⁰ Kung indi nganing padiputun yang Dios yang timpung atia, ya rang ya rang maspuke da rin yang mga tau. Piru alang-alang da ilem tung mga taung pinagpilik na kang laging maging mga tauan na, ya ra kay ipagpadiput na.

²¹ Tung mga uras ang atia, kung aningenamu ra ta mga tau ang 'Uay, nani ra yang paganingen ang Cristo' ubin kung aningenamu ka nirang, 'Uay, takaa ra', indiamu enged mananged.

²² Nagapaamanamu yeen ta maning tia ay tung mga uras ang atia may mamaglúa rang mga tau ang ya ray mamagambu ang tanira unu ya ra yuung paganingen ang Cristo. May dumang mamaglúa kang mga manigimu-imu ta bitala ang ya unu ay bitalang itinuwal yang Dios tung nirang ipalatay buat. May mga pruibá nganing ang maktel ang durug kabewereng ang ipalapus nira ugud pati mga taung pinagpilik yang Dios ang maging mga tauan na, tagaman da ka nirang dayaan kanung kayanan pa ka nira.

²³ Purisu ta yamu, mangamanamu ra ta mupia. Tatal pinakdekamu rang lagi yeen natetenged tung tanan ang atia baklu magkarainabu," maganing.

Natetenged Tung Paglekat Ni Jesus Tung Kaliwutan (13:24-27)

Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28

²⁴ Maganing ti Jesus ang nagpadayun yang bitala na, "Tung uras ang atiang panalun-

gaan, kung mataklib da nganing yang kaliwagan ang atiang durug lebat, maning taa yang magkarainabu ang katulad ka tung napabtang tung kasulatan:

‘Yang kaldaw mangiklep da, pati yang bulan indi ra ka manadlaw.

²⁵ Asta yang mga dumakel magkarataktak da. Bilang yang tanan ang bagay tung kalangitan papagwaldangen da yang Dios tung dating pagkarabetangen nira,’ maganing.

²⁶ Tung uras ang atia, yuung paganingen ang ‘Maninga Tau’, maitaw ra yang mga tau ang yuug sasaay tung panganud ang yuu kag dawalay nirang duru rag kasusulaw yang pagkabetangung paggaraemen.

²⁷ Dayunaw ra kang manuwul tung mga angil ang mamagliliwutun da tung bilug ang kaliwutan ugud panagpunun da nira yang tanan ang mga tauanung kumpurming pinagpiliku kang lagi ang duun mamanliit tung maskin ay pang kabiwinit-binitanay yang kaliwutan,” maganing.

Yang Magkarainabu Tung Uri Nagipananglit Ni Jesus Tung Panguruk Yang Ayung Paganingen Ang Igus (13:28-31)

Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33

²⁸ Numanyan, maganing ti Jesus ang nagpadayun yang bitala na, “Pamaresmesan mi ra kanay ta mupia yang pananglitung naa natetenged tung ayung igus. Kung manguruk da nganing, nagaintindian ta rang makali rang kumawut yang tagkinit.

29 Maning ka tia yang kaalimbawaan yang mga bagay ang atiang nagkarasambitu ta nungayna. Ta yamu, kung maita mi ra nganing ang pagkarainabu ra, asan da ngaintindiay mi ang alenget da yang uras ang makaliaw rang maglekat.

30 Iugtulu tung numyu yang kamatuuran, baklu magkarapatay yang kadaklan ang mga masigkanasyun ta simanyan, kung nagkarainabu ra yang tanan ang atiang inulaw ta nungayna.

31 Matunaw yang kalangitan may yang katanekan, piru yang kumpurming nagibitalaw indi ra ka enged ang pisan matunaw," maganing.

Anday Nagakdek Kung Unu Pang Kaldaway Ang Ipaglekat Ni Jesus, Kung Indi, Ultimu Ilem Ti Ama (13:32-37)

Mateo 24:36-44

32 Numanyan maganing ti Jesus ang nagsugpat yang bitala na, "Ugaring ilem, kung unu pang kaldaway ubin kung unu pang urasay yang ipaglekatu, anday nagakdek, maski yang mga angil duun tung langit, maskin yuu pang paganingen ang Ana Yang Dios, kung indi, ultimung nagakdek ti Ama ilem.

33 Purisu mangamanamu ig papabtikamung pirmi ay indi mi nagakdekan kung sanu pa kumawut yang uras ang atia.

34 Yang kaalimbawaan na tia maning pa tung sasang taung magdistinu duun tung dumang lugar. Baklu magliit tung balay na, pamiaran na yang mga turuwulun nang mamagerekelen tung tanan ang prupidad na. Sasa may sasa tung nira

sinagpiaray na ta anya-anyang ubraen. Pati yang purturu, linalangan na kang pirmingham magpaabtik tung ipaglekat na.

³⁵ Purisu papabtikamung pirmi, ay indi mi nagakdekan yang uras ang ipaglekatu ang yuu manulad da tung may balay ang atia. Ay indi mi makdekan kung tung apun-apun, u kung tung tanganan ta lawii, u kung tung panuluk yang manu, u kung tung pandiklat da yang sagiid.

³⁶ Nusias kawutanamu yeen ta inali ang yamu pagpawaya-wayaya tung ipiniaru tung numyu.

³⁷ Yang nagianingung naa tung numyung epat simanyan, nagianingu ka tung tanan ang mga tauanu ang yamung tanan pirmiamung papabtik tung ipaglekatu," maganing.

14

Yang Mga Pari Pamagplanu Ra Kung Ya Pa Agaring Mapadeep Nira Ti Jesus (14:1-2)

Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

¹ Taa numanyan, magpanaw pa ta duru-ang kaldaw baklu kawutay yang uras ang ipagiapun nira yang paganingen ang Taklib ang yay pagimpisada yang pistang paganingen ang Nagipamangan Ta Tinapay Ang Indi Pinaliskag. Yang mga paring atiang arabubwat ta kateng-danan may yang mga sagad tung mga katuwulan pamagdilem da ta matinlung idya ang para mapadeep nira ti Jesus ang anday durung taung makdek ang pagkatapus ipaimatay ra nira dayun.

² Maganing tanirang pamagkeresen, “Indi ta ilem ituun tung pista. Muya magkagulu yang mga tau,” agaaning.

Ti Jesus Nagabukbukan Yang Sasang Baway Ta Paamut (14:3-9)

Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8

³ Taa numanyan, ti Jesus tanya duun tung Betania tung balay ni Simon ang yang tukaw may dispirinsia na pa rin tung ulit nang makamamansa. Atiing pagpakigsaru* ra ti Jesus, may sasang baway ang nagpakled ang may ekel nang midyu tung prasku ang yay punuk ta paamut ang paganingen ang nardus ang durug kamaal ig pagas. Numanyan pagpungak na yang parabtangan ang atia, dayun na rang ibinukbuk yang paamut tung kulu ni Jesus.

⁴ Numanyan yang mga kasadu ni Jesus ang duma namagpakulain da ang namagaraning-aningan dang maganing, “Aywat ginasta na ra ilem yang paamut ta maning tia?

⁵ Abaa, kung ya pa rin ipaalangay na tia, naita pa rin ta mga tulung gatus ang nigal ang salapi†. Napamakdul-pakdul pa rin tung mga maliliwagen.”

⁶ Numanyan ti Jesus ya ray nagbitala ang maganing, “Pawayaan mi ra ilem asan. Aywat

* **14:3 14:3** Atii kanay, kung dakulong bagay yang pagsararuan nira, yang pusisiun nirang pagsararuan, tumiliran tung mga kutyun ang sumuyuran yang mga brasu nirang wala ang yang mga kakay nira munatan. † **14:5 14:5** Atii kanay duun tung banwa nira yang sang salaping nigal yay kinaldaw yang sasang taung pagpasuul.

nagapaliwagan mi? Durug tinlu yang binuat nang naa tung yeen.

⁷ Ay kung natetenged tung mga maliliwagen ang atiang nagaisip mi, maskin unu pang urasay, matawangan mi, ay taang pirmi. Piru ta yeen, belagan ang maganing ang maskin sanu pang urasay ang taanaw ang pirmi tung numyu.

⁸ Binuatanaw rang lagi anya ta nasarangan na. Ay tung pagbukbuk na yang paamut ang naa tung yeen, yang kaalimbawaanu maning pa tung patayaw rang lagi ang pagkatapus sinimpananaw rang lagi anyang pinaamutan ang para ilguraw ra tung leyang.

⁹ Iugtulu tung numyu yang kamatuuran, tung maskin ay pang banwaay tung bilug ang kaliwatan ipagpakawut yang Matinlung Balita natetenged tung yeen, yang binuatan yang baway ang naa tung yeen mabalita ka tung mga tau ugud ya ray mademdeman nira tung anya," maganing.

*Pagprisintar Ti Judas Tung Mga Pari Ang Tanya Ray Magpadeep Tung Ni Jesus (14:10-11)
Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6*

¹⁰ Taa numyanan, ti Judas ang Iscariote ang yay sam bilug tung sam puluk may durua nga tauan ni Jesus, anday dumang binuat na, nagangay ra duun tung mga paring atiang arabubwat ta katengdanan ay gustu na ang ti Jesus iintriga na tung pudir nira.

¹¹ Pagkagngel nira yang gustu na, namagkali-pay ra ta duru. Dayun dang namagpan-gaku tung anya ang pakdulan nira ta kuarta.

Purisu numanyan ti Judas ang naa, dayun dang nagimpisang nagbantay ta ketat ang para may lugar nang magpadeep tung ni Jesus.

Pagpasimpan Ti Jesus Tung Pagsilibra Nira Tung Pistang Paganingen Ang Taklib (14:12-21)

Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30

¹² Taa numanyan, kuminawut da yang primirung sugud yang Pistang Nagipagpangan Ta Tinapay Ang Indi Pinaliskag. Ya ra kay kaldaw ang nagipagdasag nira tung mga karnirung ipagsera nirang mamagsilibra tung Pistang Taklib. Tung kaldaw ang atii, namagpalenget da tung ni Jesus yang mga taung atiang nagapangugyatan nang namagtalimaan tung anyang maganing, “Ariami pa wasung balayay magsimpan yang iapun tang para silibraen ta yang pistang naang Taklib?” maganing.

¹³ Numanyan dayun dang nanuwul ti Jesus tung mga aruman nirang durua nga tauan ang maganing, “Magangayamu ra kanay duun tung siudad. May sasang laliing mabagas ming pagsakan ta tiwud ang punuk ta wai‡.

¹⁴ Ya ray nuntun mi. Kung ay pang balayay nga pakled, yamu ra agaaning tung taung may balay, ‘Yami, minangayami ra ilem taa, ay yang tuyun ni Ginuu tang pagturuldukanen tung yaten, itulduk mu unu tung yamen yang kuartung pagyapunan nang magsilibra tung pistang naang Taklib, kasiraanami ra ka unung nagapangugyatan na.’

‡ **14:13 14:13** Tung ugali nira, yang panawu ubra ilem ta mga baway.

15 Atia, itulduk na tung numyu yang kuartung dakulu duun tung yadwang gradu yang balay na ang simpan da ka yang tanan ang garamiten ang total kaministiran ta. Duunamu ra magsimpan yang iapun ta,” maganing.

16 Numanyan dayun da ka man ang nagliit yang duruang atiang nansiayang duun tung siudad. Pagkawut nira duun, yang tanan ang atiang sinambit ni Jesus tung nira, ya ra kang pisan ay kinawutan nira. Purisu dayun da ka man ang namagsimpan tanira yang iapun nirang mamagsilibra tung Pistang Taklib.

17 Pagkatapus ta pagsimpan nira, dayun dang namagbalik tung ni Jesus. Numanyan atiang panlikarem da yang kaliwutan, minangay ra ti Jesus duun tung balay ang atii, kasiraan da ka tanira yang mga taung nagapangugyatan nang sam puluk may durua.

18 Atiang pagsararuan da tanira, nagbitala ra ti Jesus tung nirang maganing, “Iugtulu tung numyu, may sam bilug tung numyung pagpakigsadu tung yeen ang maning pa tung sasang matinlung unγκuyu ang ya pay magtraidur tung yeenS,” maganing.

19 Numanyan yang mga aruman na, pinamungaw ang nangagngel. Purisu masigtalimaan

§ 14:18 14:18 Duun tung banwang atii, kung magtraidur yang sasang tau tung unγκuy na pagkatapus nagsaduan da tanira, sasang durung pisan agkalalaway ang buat. Puiding nagademdeman ni Jesus yang sasang napabtang tung Mga Karantaen 41:9 ang maning taa yang palaksu na: “Maski nganing yang sasang unγκuyung lusu ta gegmaw ang nagataliganung pisan ig sasa pang kasaduu, ya pay naging kasuayung murtal.”

tanira tung anyang maganing, “Belagan ka siguru yuu, anu?”

²⁰ Maganing ka ti Jesus ang minles, “Anday dumang magtraidur tung yeen, kung indi, ya ra yang sam bilug tung numyung sam puluk may durua ang pagpakidengan ka pa man tung yeen ang pagtekme tung sera.

²¹ Kung tung bagay, yuung paganingen ang Maninga Tau, imatayenaw ka man ang katulad ka tung naula natetenged tung yeen ang napabatang ka tung kasulatan. Piru yang taung magtraidur tung yeen, ya ray nagapanganugunanu ta mupia. Ay kipurki durug lebat yang talungaen na tung uri. Mas maayen pa rin ang indi ra ilem ipinangana,” maganing.

May Sasang Nagatukud Ni Jesus Ang Para Yay Ipausuy Na Tung Mga Tauan Nang Mamagdemdem Tung Anyang Nagpakugmatay (14:22-26)

Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-23; 1 Corinto 11:23-25

²² Taa numanyan, atiang sigi-sigi ra yang pagsararuan nira, ti Jesus namisik da ta tinapay ang ya ray pinasalamatan na tung Dios. Pagkatapus, dayun na rang pinagpingas-pingas ang ipinarawat tung mga tauan nang maganing, “Ia, ya ra taang tinanguniu,” maganing.

²³ Pagkatapus dayun dang namisik ta sam basung binu ang ya si kay pinasalamatan na tung Dios ang pagkatapus dayun na rang ipinarawat tung nira. Numanyan ya ray pinagbereles-belesan nirang tanan ang ininem.

²⁴ Agaaning ti Jesus ang nagpasanag, “Atia ya ra ka taang duguung ipaturuku ang para ya ray

magpabaked tung sasang pagpakigpaigu nang pinangakuan na ugud asan da nga tapnayay na yang dakeleng mga tau.

²⁵ Iugtulu tung numyu, ultimu ra ilem taa yang panginemu ta binung maning taang nagipagsilibra ta tung pistang naa. Piru kung kawutun da nganing yang uras ang ipagpabistu ra enged ang pisan yang Dios yang paggaraemen na, magpakasadyaw ra tung tanan ang kaayenan na ang yay maning pa tung sasang igmenu sing baklu," maganing.

²⁶ Pagkatapus ta pagiriapunan nirang atia, dayun dang namagkantang namagdayaw tung Dios. Pagkatapus nira ta pagkanta, dayun dang namaglampud ang namagpanaw ampir duun tung bukid ang atiang durung mga ayung paganingen ang olibo.

Nagaula Ni Jesus Ang Yang Mga Tauan Na Mamampas Da Tung Anya, Maskin Pa Ti Pedro, Ya Ka (14:27-31)

Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

²⁷ Numanyan atiang pamagpanaw ra tanira, napagbitala ra ti Jesus tung nirang maganing, "Yamung tanan, maplekanamu ra ta ipagtalig mi tung yeen, ay mamatuuranita ra yang sasang ipinananglit yang Dios ang tukaw ang napabtang tung kasulatan ang maganing,

'Ilugutu ra yang manigpastur ang imatayen da ang pagkatapus magkarawasak da ka ilem yang mga karniru na,' maganing*.

* 14:27 14:27 Zacarias 13:7

²⁸ Piru maskin pang maning tii ay mainabu, kung pabungkarasenaw ra nganing yang Dios, magtukawaw ra tung numyu duun tung Galilea.”

²⁹ Maganing ti Pedrong nabnga, “Maskin yang kadaklan maplekan da ta ipagtalig nira tung nuyu, piru ta yeen, indiauw ka engaged maplekan!”

³⁰ Maganing ka ti Jesus ang minles, “Aa Pedro, iugtulu tung nuyu, numaan ang lawiing naa, baklu ra manuluk yang manu ta madua, maklua rang magingwara tung yeen.”

³¹ Atii, nagpatireges ti Pedrong nagtuwal, “Maskin ipaunungaw pa tung nuyung imatayen, talagang indiauw ra ka engaged magingwara tung nuyu,” maganing. Asta yang kadaklan ang mga tauan ni Jesus, maning ka tia yang nagkaraaning nira.

Yang Nagipagampu Ni Jesus Natetenged Tung Pinitinsiang Atiang Nagatalunga Na (14:32-42)

Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46

³² Taa numanyan, atiang pagkawut nira yang mga taung nagapangugyatan na duun tung lugar ang pagguguuyan tung Getsemane, napagbitala ra ti Jesus tung nirang maganing, “Taanamu ra ilem kanay ngarung. Ay magampuaw pa,” maganing.

³³ Numanyan yang ingkelan nang pinanunut, ya ra na Pedro na Santiago may ti Juan. Numanyan ti Jesus pagkelbaan da ta duru ig nagaliwagan da ta mupia ta pagisip.

³⁴ Maganing tung mga aruman na, “Agampayanaw ra ta kapungawung duru. Arus

pa ilem muntuk yang linawaw. Taanamu ra ilem kanay magelat ang magpakipulaw,” maganing.

³⁵ Numanyan nagpatukaw-tukaw ra ti Jesus ta gesye, ya rag papadagpa agpapadagpa tung tanek ang nagarampuen ang kung maimu ilem, ipaluas da tanya yang Dios tung uras ang atiang lain ang nagatalungaan na.

³⁶ Maganing yang pagarampuen na, “Aay Amaw, sarangan mu yang tanan. Ipatakl-lib mu ra ilem tung yeen yang lain ang naang nagatalungaw. Piru maskin pang nagapagbitalaw ta maning tii, belagan yang yeen ang kalelyagan ay matuman, kung indi, yang nuyu,” agaaning.

³⁷ Numanyan pagbalik na tung mga aruman nang tulu, kawutan na, naa pala mga elek da. Purisu dayun na rang inaning ti Simon Pedro ang, “Abaa, ba tia, Simon, elek mu rang elek! Maskin sang uras da ilem, india ka engaged nasarang ang nagpakipulaw?”

³⁸ Magpulawamu ra ta ustung magampu ugud indiamu madeegan ta tuksu. Tung bagay, nagaskeanu ka ang durung kalelyag ming magusuy tung kalelyagan yang Dios. Piru nusias ilem dereegenamu pa yang kaluluwayen mi,” maganing.

³⁹ Utru si, nagpaalawid-lawid si ti Jesus ang nagarampuen sing uman ang pariu ka tung ipinagampu na ta nungayna.

⁴⁰ Pagkatapus pagbalik na si tung mga aruman nang atia, kawutan na, mga elek si ka engaged, ay dereegen da yang puyat nirang duru. Pagkakuaw na tung nira, nanganganga ra ilem ang

nangateleng tung anya.

⁴¹ Numanyan tung yaklung balik na tung nira, dayun na rang inaning, “Ba tia, elek mi rang elek! Ustu ra tiang pamaenay mi! Kinawut da yang uras ang yuung paganingen ang Maninga Tau, iintrigaw ra tung pudir yang mga taung malalain.

⁴² Ala, magbungkarasamu ra ay magpanawita ra. Uay, naa ra yang pagtraidur tung yeen,” maganing.

Yang Pagpadeep Ni Judas Tung Ni Jesus (14:43-52)

Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴³ Numanyan, atiang indi pa nganing nagatapus ta pagbitala ti Jesus, asan da ka man nakawut ti Judas ang sasa ka pa man tung nirang sam puluk may durua ang nagapangugyatan na. Sam paluyugan da tanira yang mga taung buntun ang pamagekel-ekel ta mga geed may mga palu. Ay pinanuwul da yang mga paring arabubwat ta katengdanan, kasiraan da ka tanira yang mga sagad may yang mga pamagpakigmaepet tung banwa.

⁴⁴ Atii pala, yang pagtraidur ang naa, may sinyas ang ipinaske na rang lagi tung mga kaarumanan na ang maganing, “Kung kumawutita ra nganing duun, yang taung araraanu, maganingamu ya ra tia. Deepen mi rang laging eklan duun tung namanuwul tung numyu. Bantayan mi ta mupia!” agaaning.

⁴⁵ Purisu tung pagkawut ni Judas duun, diritsyu rang nagpalenget tung ni Jesus ang nagbugnu tung anyang maganing, “Mupiang lawii

asan, Rabbi!” agaaning. Pagkatapus dayun na ra ka man ang inara-araan.

⁴⁶ Pagkaara-ara na, diritsyung laging pinggesan yang mga kaarumanan ni Judas ang dineep.

⁴⁷ Atii may sam bilug ang yag kekdeng asan ang ya ray napanlawut yang geed nang napanibat tung turuwulun yang paring pinakalandaw ang pagkatapus yang talinga na ya ray nalampung.

⁴⁸ Numanyan ti Jesus dayun dang nagbugnung tung mga taung atia ang maganing, “Aywa, yuu sasang ribildi ang yuu rag sulungay mi ta mga geed may mga palu ang para madeepaw numyu?

⁴⁹ Kaldaw-kaldaw pagturuldukanenaw duun tung palayas yang pagtuuan ang pinakalusu ang pagkasira-siraanita ra ka. Ang pagkatapus indiaw pa ka enged dineep mi. Piru nagaskeanu ang nagkamaninganaw ra ta maning taa ugud magkamatuud da yang napabtang tung kasulatan natetenged tung yeen,” maganing.

⁵⁰ Numanyan tanirang tanan ang mga taung atiang nagapangugyatan ni Jesus, ya ra ka ilem mamamutwan tung anyang namaglalaksuan da.

⁵¹ Duun may sasang kawataan ang pagpakignunut ka tung ni Jesus. Yang sulaminting pagasuut na ya ra ilem yang kuklun ang inamben na. Yang taung atia ya ra ka rin ay tinagaman nirang dineep.

⁵² Piru ya ra nga puklut ang napalaksu ta luas ang yang awal ang inamben na ra rin, ya ra butwanay na tung kalima nira.

Magbistaen Da Ti Jesus (14:53-65)

Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55; Juan 18:13-14

⁵³ Taa numanyan dayun dang ginuyuran nira ti Jesus duun tung balay yang paring pinakalandaw. Ay duun kang lagi pamagsaragpun yang tanan ang mga paring arabubwat ta katengdanan kasiraan da ka yang mga pamagpakigmaepet may yang mga sagad.

⁵⁴ Numanyan ti Pedro tanya, ya ra ilem manikad tung ni Jesus, piru atii ra tung kauri-urian da ilem ang pisan. Numanyan pagkawut na duun tung balay ang atia, dayun dang nagpakled tung plasa-plasa na ang nagpakigkarung da tung mga guardiang pamamarang tung apuy.

⁵⁵ Numanyan duun tung kakleran, yang mga paring arabubwat ta katengdanan may yang kadaklan ang mga kaarumanan nirang pamagpakigmaepet ka, ya ray pamagdilem ta mga taung magpetel ta malain tung ni Jesus ang para ya ray padatelan nirang mamagsintinsia tung anya ang dapat ang ipaimatay. Piru anday pruibang bastanting naita nira.

⁵⁶ Tung bagay, dakeleng sistigus ang namagpetel ta kasalanan tung ni Jesus. Dipirinsia ilem, indi magturuu yang bitala nira.

⁵⁷⁻⁵⁸ Numanyan may duma asan ang nansikdeng dang namagsistigus ta kabuklian ang kuntra tung ni Jesus ang maganing, “Yang taung atia nanggél da yamen ang paganing ang tanya unu ay manggewa tung pagtuuan tang pinakalusung binuat ka ilem unu ta mga tau ang pagkatapus tung seled ilem tulung kaldaw, pakdengan na si unu ta baklu ang belagan unu pastikular ang

ubra ta tau," agaaning†.

⁵⁹ Piru maskin pang maning tii yang nagibangdan nira tung anya, indi ka enged nagturuu yang bitala nira.

⁶⁰ Numanyan dayun dang kumindeng yang paring pinakalandaw tung katalungaan nirang tanan ang nagtalimaan tung ni Jesus ang maganing, "Ta, anday matuwal mu tung nagibangdan nirang atia tung nuyu?"

⁶¹ Piru ti Jesus indi nagliing-liing. Purisu dayun sing tinalimaan yang pari, "Unu pa? Matuud ang yawa yang paganingen ang Cristo, bilang yang Ana yang Dios ang paganingen?"

⁶² Maganing ka Jesus ang minles, "Ee, yuu ka man tia. Ig tung dumang uras, yuung paganingen ang Maninga Tau, maitaaw ra numyung tanan ang yuug kakarung tung tepad yang Dios ampir tung tuu na ang pagkatapus kung maglekataw ra nganing taa, maitaaw ra ka numyung yuug sasaay tung panganud ang liit tung langit‡."

⁶³ Pagkagngel yang paring pinakalandaw tia, anday dumang binuat na, ya ra bakbakay na yang awel nang pagasuut na ay nasilag da ta duru tung itinuwal ni Jesus ang atia. Maganing tung mga kaarumanan na, "Ta, ministir pang

† **14:57-58 14:57-58** Sinupaldit da nira yang inaning ni Jesus, ay yang aning na ya taa: "Ala, kung diaduen mi yang pagatiniran nang naa, puidi ka, piru tung seled tulung kaldaw pakdanganu si ka ta baklu" (Juan 2:19). ‡ **14:62 14:62** Yang inulit ni Jesus ang atia, duun ngaeklay na tung Mga Karantaen 110:1 may tung Daniel 7:13 ang parariung pagpailala tung pagkabetang na tung uri.

magdilemita pa ta sistigus?

⁶⁴ Nagngel mi ra kang pagtiwakaw tung pagka-dios yang Dios. Ya pa agari yang disisiun mi tung taung naa?" Numanyan tanirang tanan namagsintinsia ra tung anya ang bagay ang pisan tung anyang ipaimatay ra ilem.

⁶⁵ Numanyan pagkasintinsia nira tung anya ta maning tia, dayun dang linawayan yang duma. Dayun da nirang pinedengan ang pagkatapus pinagtarawangan da ka nira ta suntuk. Kada suntukun nira, aningen pa nirang, "Ta, atiing bantug da ang yawa unu yang paganingen ang Cristo, abir, pintuen mu kanay kung tinu pa atiang nagtigbak tung nuyul!" Pati yang mga guardia asan, pinagtarawangan da ka nira ta dapal.

Yang Pagingwara Ni Pedro Tung Ni Jesus (14:66-72)

Mateo 26:69-75; Lucas 22:54-62; Juan 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Balikan ta ra kanay ti Pedro duun tung araneke tung plasa-plasa yang balay. Numanyan may sasang baway ang turuwulun yang paring atiang pinakalandaw ang ya ray nagpalenget tung anya.

⁶⁷ Pagkaita nang pamarang tung apuy, dayun na rang pinateek-teekan ta mupia ang inilala ang pagkatapus dayun na ra kang binugnung inaning, "Eey, midyu yaway sasang aruman ni Jesus ang nakaang taga Nazaret!"

⁶⁸ Pagkagngel ni Pedro tia, dayun dang nagingwara ang maganing, "Indi ilem nagaintindianu kung unu pay gustu mung

ianing,” maganing. Pagkatapus dayun dang nagpauman ang nagpaampir duun tung may purtang pagluluaan tung karsada. Atii may manung nanuluk da.

⁶⁹ Pagkaita si yang turuwulun ang atia tung anya, dayun dang nagugtulun tung mga taung kemdengan asan ang maganing, “Yang taung atia talagang sasang aruman na.”

⁷⁰ Atii, nagingwara si ti Pedro. Buay-wuay si ta gesye, binugnu si yang mga taung atiang kemdengan asan ang inaning, “Eey, kamatuuran ka man ang yaway aruman na ay kipurki yawa sasang Galileanena ka!”

⁷¹ Atii, dayun dang nanumpang maganing, “Sistigus tung pagkamatuud yang Dios ang yang taung nakaang nagaaning mi talagang indi nagailalaw. Parusaanaw pa yang Dios kung belagan matuud yang nagianingung atia!”

⁷² Pagkaaning na tia, nanuluk si yang manu, bilang madua rang manuluk. Baklu nga demdemay na yang inaning ni Jesus tung anya ta nungayna ang maganing, “Baklu manuluk yang manu, Pedro, maklua rang magingwara tung yeen ang yuu pala indiaw nagailala mu.” Numanyan pagkademdem na tii, nagintra ra tarangiten ang duru ra kang pagsurugaten na§.

15

*Ti Jesus Nagintriga Ra Nira Tung Ni Gubir-
nador Pilato Ang Para Pabistaan Tung Anya (15:1)
Mateo 27:1-2; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*

§ 14:72 14:72 Balikan ta yang nabitalaan ni Pedro tung 14:29-31.

¹ Taa numanyan atiang kaldaw ra, yang mga paring arabubwat ta katengdanan kasiraan da ka tanira yang mga pamagpakigmaepet pati yang mga sagad asta yang tanan ang mga upisialis yang mga Judio, ya ray kali-kaling namagurunta-untaan. Pagkatapus anday dumang binuat nira, namagkalalangan da ang ti Jesus gapusun dang para guyurun duun tung ni Gubirnadur Pilato ugud iintriga ra nira tung pudir nang pabistaan.

Yang Pagbista Ni Gubirnadur Pilato Tung Ni Jesus (15:2-5)

Mateo 27:11-14; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38

² Pagkawut nira duun tung katalungaan ni Gubirnadur Pilato, kumus ti Jesus pagabangdanan dang lagi nira ang tanya unu pagambu ang yay Adi nirang mga Judio, dayun dang binista yang Gubirnadur ang inaning, “Ta, unu pay idiklara mu? Matuud ang yawa yang Adi yang mga Judio?” Maganing ka ti Jesus ang tuminuwal, “Aa, yawa ka nganing ay paganing,” maganing.

³ Numanyan yang mga paring atiang arabubwat ta katengdanan durung nagibangdan nira tung ni Jesus.

⁴ Purisu numanyan dayun sing tinalimaan ni Gubirnadur Pilato ang, “Ay tia, india ra matuwal? Durug dakel yang nagibangdan nirang atia tung nuyu!”

⁵ Piru ti Jesus, indi ra kang pisan nagliing-liing. Purisu ya ra kay naberengan ni Gubirnadur Pilato ta duru.

Nagipatugay Ni Gubirnadur Pilato Ti Jesus Tung Kalelyagan Yang Mga Tau (15:6-15)

Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

⁶ Ugaring kada kawutun yang pistang atia, may sa nga prisuan ang pagpalpasan ni Gubirnadur Pilato, ang kumpurming tinu pay ingalukun yang mga tau tung anya.

⁷ Naa pala tung uras ang atii, may sasang taung nagaranan tung ni Barabbas ang nakalabus, kasiraan da ka tanira yang mga masigkaribildi na. Ay atiang pagbatuk nira tung gubirnu, may mga taung pinangimatay nira.

⁸ Numanyan may mga taung buntun ang namansitakwal asan ang ya ray namagingaluk tung ni Gubirnadur ang palpasan na yang sa nga prisuan ang pariu ka tung nagabuat nang takun-takun.

⁹ Maganing ka ti Gubirnadur Pilatong nagti-males, "Yang Adi ming mga Judio, yay gustu ming palpasanu?"

¹⁰ Napagtalimaan da yang Gubirnadur ta man-ing tii, ay may gustu nang magpabalagbag tung pagasikad yang mga paring atiang arabubwat ta katengdanan ay kipurki nadeep na ra kang lagi ang anday dumang ipinagintriga nira tung ni Jesus tung pudir na, kung indi, yang kimun nirang subra tung anya.

¹¹ Ugaring ilem naang mga paring arabubwat ya ray namagpausbung tung kulu yang mga taung atiang buntun ang anday dumang ingalukun nira tung ni Gubirnadur ang palpasan, kung indi, ti Barabbas da.

12 Taa numanyan, pagkaingaluk nira, dayun sing tinalimaan ni Gubirnadur Pilatong inaning, “Ay kung yay palpasanu tia, ay ti Jesus ang naang paganingen ming Adi ming mga Judio, ya ra ilem unyayu?”

13 Atii namangiseg dang namaglelpaken yang mga taung atiang buntun ang maganing, “Ipalansang mu ra ilem tia tung krus!”

14 Maganing si ti Gubirnadur Pilatong nag-timales, “Aywa? Unu pang kasalananay ang binuat na?” Atii, mas pang dinulangan nira yang paglelpaken nirang pamansianing, “Ipalansang mu ra ilem tia tung krus!” agaaning.

15 Numanyan naisip da ni Gubirnadur Pilato ang kung indi na ra pauyunan yang kalelyagan yang mga taung atiang buntun, muya yay maliwagan na. Purisu anday dumang binuat na, kung indi, ti Barabbas ang atiang nagalelyagan nira, ya ray pinatuwulan nang palpasan da. Pagkatapus ti Jesus tanya ya ray pinaburdunan* na baklu iintrigaay na tung mga sundalu ang para ilansang da nira tung krus.

Ti Jesus Nagatagaman Da Ta Intrimis Yang Mga Sundalu (15:16-20)

Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3

16 Taa numanyan, dayun dang ingkelan nirang ipinakled tung balay ang dakulu ang yay

* **15:15 15:15** Atii kanay, yang nagagamit nirang pamurdun ulit ta ayep ang sineray-seray ang pinadpetan ta mga duli may mga timla.

pagistaran yang Gubirnadur. Pagkatapus ginuyuan da nira yang mga kaugpuan nirang mga sundalu.

¹⁷ Numanyan yang binuat nira tung anya, pagkaluas nira yang awel na, pinaablan si nira ta awel ang lagwas ang tapel yang kulay na ang midyu tung suruutun ta mga adi. Pagkatapus namangkel da ta mga balagen ang kalarangan ang ya ray binuat nirang binakurung ang sinuklub tung kulu ni Jesus, bilang kuruna ta Adi.

¹⁸ Dayun dang pinagtagaman nira ta saludu-saludung intrimis ang inaning, “Basi pa ra ilem ang malawig ka yang kabui mung Adia yang mga Judio,” agaaning.

¹⁹ Pagkatapus dayun da nirang linampesan tung kulu na ta maninga bastun-bastun ang nunut da ka ta paglaway nira tung tinanguni na. Pagkatapus tia, dayun da nirang pinagluudluuran tung katalungaan na ang purus ilem tung intrimis yang paggaralangen nira tung anya.

²⁰ Numanyan, pagkatapus yang pagirintrimisen nirang maning tia tung anya, dayun da nirang linuas yang awel ang atiang tapel ang pagkatapus yang dating awel na, ya si ay ipinasuut nira tung anya. Pagkatapus tia, dayun da nirang ginuyuran ang para ilansang da nira tung krus.

Yang Paglansang Nira Tung Ni Jesus Tung Krus (15:21-32)

Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

²¹ Taa numanyan, tung paglua nira tung siudad, may sasang taung napanawan nirang duun

liit tung lua yang siudad ang ya rag papakled. Ya ray pinagreges nirang pinapagsakan yang kawala yang krus ang pagasakan ni Jesus. Yang taung atia, nagaranan tung ni Simon ang taga Cirene ang yay tatay ni Alejandro durua ni Rufo†.

²² Numanyan ginuyuran da nira ti Jesus duun tung sasang lugar ang nagguguuyan tung Golgota ang yang linegdangan yang aran na ay kulu ta taung patay‡.

²³ Numanyan tinagaman da nirang paigmen ta binung linaktan ta paganingen nirang mira ang yay pandisimular tung siit, piru pinangindian na§.

²⁴ Pagkatapus dayun da nirang linuasan yang mga awel na ang pagkatapus ilinansang da nira tung krus. Pagkalansang nira, dayun dang namagburunutan ang para maintindian da kung unu pang pidasuay ta mga awel ni Jesus yang maeklan nira sasa may sasa.

²⁵ Yang uras ang ipinaglansang nira tung anya mga alas nuibing timpranu.

²⁶ Dispuis may karatula ang sinulatan kung unu pay nagipagbangdan tung anya. Yang isinulat asan ya taa: “Yang Adi yang mga Judio.”

²⁷⁻²⁸ Dispuis may durua ka nga ribildian ang

† **15:21 15:21** Siguru sinambit ni Marcos yang mga ana ni Simon gated ti Rufo ilaladu yang mga tumatalig duun tung Roma (Roma 16:13). ‡ **15:22 15:22** Yang lugar ang atii kung bandawen mu,

maninga enged ang tabas ta kulu ta taung patay. § **15:23 15:23** Siguru pinangindian na natetenged anday gustu nang magpalipeng, kung indi, agwantaen nang tanan ang siit ang para talusun na rang pisan yang tanan ang pinitinsiang ilinugut ni Ama na tung anya.

iginapil yang mga sundalung ipinanlansang ka tung durua nga krusan ang ipinakdeng tung binit ni Jesus ang nagtimbang*.

²⁹⁻³⁰ Numanyan may mga taung pamagtaraklib-takliwan asan ang ya ray pamagkeyeng-keyeng ang pamagtagam ta insultu tung ni Jesus ang maganing, “Ta, yawang manggewa yang pagtuuan tang pinakalusu ang pagkatapus pakdeng mu si ka ta baklu tung seled ilem tulung kaldaw, abir, ilibri mu ra yang sadili mung maglampud asan tung krus†!”

³¹ Asta yang mga paring atiang arabubwat ta katengdanan may yang mga sagad, ya ka, namagtagam da ka ta insultu tung anyang namagaraning-aningan dang maganing, “Yang duma ipinampalibri na, piru yang sadili na indi na ra pala masarangan ang ilibri.

³² Atiay paganingen ang Cristo ang yay Adi yang nasyun tang Israel? Kaministiran numaan ang lagi yag dawalay tang maglampud tung krus ugud asanita ra mananged tung anya,” maganing. Pati yang mga ribilding atiang durua ang ipinagnan tung anyang ipinanlansang tung mga krus, namagtagam da ka ta insultu tung anya.

Natetenged Tung Pagpakugmatay Ni Jesus

* **15:27-28** **15:27-28**Taa may mga bitalang isinaleet ta dumang mga manigkupa ang duun pisikay nira tung Lucas 22:37 ang maning taa: “Asan da nga matuuray yang sasang napabtang tung kasulatan ang tanya unu nabilang da tung mga kriminal.” Piru indi maita tung mga kinupiang pinakatukaw. † **15:29-30** **15:29-30** Ikumpalar tung Juan 2:19.

(15:33-41)

Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30

³³ Taa numanyan atiating kereng da yang kaldaw, nangiklep da yang intirung banwang atii. Baklu ngaulikay yang sadlaw na ang mga pagalas tris da yang apun.

³⁴ Tung uras ang atii, ti Jesus napagkendal da ta tudu ang maganing tung bitala yamen ang Hinebreo, “Eloi, Eloi, lema sabaktani!” ang yang gustu nang ianing, “Ay Diosu, Diosu, aywa pinawayaanaw ra ka ilem nuyu tani tung kalainan‡?”

³⁵ Numanyan yang dumang kemdengan asan, pagkagngel nira yang inaning nang atia, ya ra aganingay nira, “Uay, ti Elias§ pala ya ray nagapangambayan na!”

³⁶ Atii may sa nga tauan ang lagi-laging naglak-sung nangkel ta ipinalebleb na tung binung nangaklem da ang asta tagmak da ta binu. Pagkatagmak da, dayun na rang isinakbet tung tumbung yang maninga tigbaw ang yay itinuluy na tung nganga ni Jesus ay tagaman na ra rin ang panutnutun. Pagtuluy na, ya kay paganing na tung mga kaarumanan nang maganing, “Abir, kung angayen pa ni Elias ang tangtangen tung krus,” maganing.

³⁷ Atii nagkendal si ta maknul ti Jesus ang ya ra kay pagkabuntuk yang linawa na.

‡ 15:34 15:34 Mga Karantaen 22:1 § 15:35 15:35 Ti Elias sasang manigpalatay yang bitala yang Dios ang tukaw tung nasyun nirang Israel. Dispuis ingkelan yang Dios ta bui tung langit. Dispuis pa may naula natetenged tung anyang anyang tung uri ta kaldaw magbalik ang para magtawang tung nira.

38 Tung pagkabuntuk yang linawa na, yang kurtinang nagipagsalaga tung kuartung pinakasagradu duun tung pagtuuan ang pinakalusu, ya ra nga bakbak tung kasubngan na, manliit tung abwat, utas da ang asta tung sidsiren na.

39 Numanyan duun tung pinakdengan yang mga krus, yang kapitan yang mga sundalung atiang piniaran ni Gubirnadur Pilato, duun agtatalunga tung ni Jesus. Pagkaita na yang pagapatay ni Jesus ang nunut da ta kendal, dayun dang nabnga ang maganing, “Yang taung naa talagang Ana Yang Dios*!” maganing.

40 Dispuis duun tung tukaw-tukaw may mga baway ang pamagpaniid tung tanan ang pagkarainabu. Duun ka tung nira ti Mariang taga Magdala may ti Maria kang sam bilug ang yay nanay ni Santiagong atiang gesye durua ni Jose. Pati ti Salome duun ka†.

41 Yang mga baway ang atiang tulu, atiang pagliliwutun pa ti Jesus duun tung Galilea, ya ray namagpakigduman tung anyang namagasikasu tung mga kaministiran na. Duru kang mga

* **15:39 15:39** Indi ilem mabilugan ta kung unu pay linagpakan yang pangguuy yang kapitan ang atii tung ni Jesus, kung ipinabtang nang sasang ginuu ang katulad ka tung duma-rumang mga ginuu-ginuung pagatuuan kang lagi nirang mga taga Roma u kung talagang nananged da ang ti Jesus ya ra ka man yang paganingen ang “Ana Yang Dios” ang pinilik yang Dios ang magerekelen yang paggaraemen na tung bilug ang kaliwutan ang katulad ka tung pagpabetang yang mga tumatalig ang katulad ka tung ni Marcos ang nagsulat. † **15:40 15:40** Ti Salome kasawa ni Zebedeong tatay ni Santiago durua ni Juan.

baway ang дума duun ang ya kay namagpakigluyug tung ni Jesus atiang pagdistinu na duun tung Jerusalem.

Nagipalgud Da Yang Tinanguni Ni Jesus Tung Lembang (15:42-47)

Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42

⁴²⁻⁴³ Taa numanyan, atiang apun da yang kaliwutan, kinawut da yang uras ang dapat ipagtapus yang mga tau tung tanan ang mga pagurubraen nira ang para simpan da tanira tung pagkawut yang uras ang ipamaenay nira ang ya ray magimpisa tung pagkasantek yang kaldaw. Purisu may sasang tau ang tung makali nagulang dang minangay duun tung ni Gubirnadur Pilato. Yang taung atia nagaranan tung ni Jose ig taga Arimatea. Duru kang laging pagpakbat na tung uras ang ipagpalapus yang Dios yang paggaraemen nang magbawi tung nasyun nira. Maskin sasang pagpakigmaepet ang pagagalang ka pa man ta mupia yang mga kaarumanan nang mga pamagpakigmaepet tung banwa, pinaiseg na ra ka engaged yang isip na ang asta nagpalangaas da ilem ang nagingaluk tung ni Gubirnadur kung maimung itugut na tung anya yang tinanguni ni Jesus ang para kaldaw pa mapalgud dang lagi duun tung leyang‡.

‡ **15:42-43 15:42-43** Yang sinikad ni Jose tung uras ang atii, ya ra yang sasang katuwulan ang napabtang tung kasulatan duun tung Deuteronomio 21:22-23 ang kung may tau unung inimatay ang yang tinanguni na isinakbet da tung tukud, kaldaw pa, dapat unung tangtangen da ang para mapalgud da tung leyang. Bawal unung malawiiang tung krus. Maayen kung ikumpalar ta tung Galacia 3:13.

⁴⁴ Numanyan pagkagngel ni Gubirnadur Pilato yang iningaluk ni Jose, nabereng da ta mupia ang aywat kakaling napatay ti Jesus. Purisu dayun na rang pinaguuyan yang kapitan ang atiing piniaran nang magpalansang tung ni Jesus ang pagkatapus tinalimaan na kung patay ra ka man ang matuud.

⁴⁵ Numanyan pagkasiguru na ra tung kapitan ang patay ra ka man, dayun dang nagkalalangan ang itugut da tung ni Jose yang tinanguni ni Jesus.

⁴⁶ Numanyan pagkatugut tung anya, dayun dang nangalang ta awel ang kulit ang pira pang yarda ang matitinlu kang klasi. Pagkatapus dayun na ra kang inangayan ti Jesus ang ipinatangtung tung krus. Dayun na rang pina-sawed-saweran yang awel ang atia ang pagkatapus itinuwl na rang ipalgud da duun tung sasang leyang ang ibinangbang tung batung padir. Numanyan pagkapalgud da tung leyang, dayun na rang itinuwl ang paligdan da yang purta na ta batung dakulu ang pinasaging binilug ang ya ray itinakep.

⁴⁷ Simanyan ti Mariang naang taga Magdala may ti Mariang naang sam bilug ang yay nanay ni Joses pamagpaniid ka ang ay pa ipalguray nira ti Jesus.

16

Natetenged Tung Pagkabui Si Kang Uman Ni Jesus Tung Yaklung Kaldaw (16:1-8)

Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

¹ Taa numanyan, pagkalamas da yang kaldaw ang nagipamaenay ang atiang Sabadu rang san-tek da yang kaldaw, ti Mariang naang taga Magdala may ti Maria kang naang sam bilug ang nanay ni Santiago may ti Salome ya ray namangalang ta mga paamut. Yang planu nira, tung pangayag, mamansiangay ra duun tung pinanluguran tung ni Jesus ang para yang paamut ang atia, ya ray ipandasek nira tung awel ang atiang isinawed-sawed tung tinanguni na.

² Numanyan atiang pagkapangayag da ang timpranung pisan tung primirung kaldaw tung seled yang sang linggu, bilang kaldaw ta Linggu*, ya ra kay pagangay nira duun tung pinanluguran. Yang kaldaw baklu pa ka ilem ang lumimpak tung sagiid.

³ Numanyan tung pagparanawen nira, namagkeresen da kung tinu pa kaya ay maarawa nirang magpaligid yang batung atiang itinakep tung purta yang leyang ang para mapakleran nira.

⁴ Numanyan atiang naalenget-lenget da tanira, bandawen nira, naa pala yang batung atia napaligid dang napabinit agad durug dakul ang batu.

⁵ Purisu tung pagkawut nira duun, dayundayun yang pagpakled nira tung pinanluguran. Pagkapakled nira, may naita nirang sasang midyu kawataan ang yag kakarung ampir tung tuu nira ang may nagasuut nang awel ang

* **16:2 16:2** Tung pamilang nirang mga Judio, impisa tung kaldaw yang Linggu matapus tung kaldaw yang Sabadu, sang linggu ra.

langkuy ig nangaklag da ta duru.

⁶ Numanyan ya ray nagbugnu tung nirang maganing, “Eey, indiamu ra meled. Nagaskeanu ang yang nagasagyap mi taa ti Jesus ang atiang taga Nazaret ang ilinansang tung krus. Pinabungkaras da yang Dios, anda ra taa. Uay, nani ra yang pinagpalwugan tung anya.

⁷ Ta ala, magpanawamu ra. Panganingen mi yang mga taung pinangugyatan na ang tanya nagtukaw ra tung nira duun tung Galilea. Duun da mamagirita tanira ang katulad ka tung inaning na tung nirang tan taa pa. Ti Pedro enged yay siguruen ming aningen,” maganing duun yang kawataan.

⁸ Purisu numanyan pagkagngel nira yang inaning yang kawataan, diritsyu ra ka man ang namansilua tanira tung pinanluguran ang nama-gralaksuan. Pangetab-ketawan da ay natetenged tung pagkabereng nirang subrang alus indi ra kawutun ta pagintindi nira. Dispui tung pagralaksuen nirang pamagimpurta duun tung mga taung nagapangugyatan ni Jesus, anda ray naaning nira tung дума may ruma, ay natetenged pinamangelbaan da ta duru.

Natetenged Tung Pagpailala Ni Jesus Tung Ni Mariang Taga Magdala (16:9-11)

Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18

⁹ [Atiing nagbungkaras da ti Jesus, ang timpranu pang pisan tung primirung kaldaw tung seled sang linggu, bilang kaldaw ta Linggu, yang tingkawan nang pinagpaitaan, ya ra ti Mariang

naang taga Magdala ang ya ray pinalayanan na ta pitu nga dimunyan ang tukaw†.

¹⁰ Pagkatapus tia, ti Mariang naa diritsyu rang minangay duun tung dating mga ugpu ni Jesus. Kawutan na tanira, pamagtarangiten ang pamagurulimengmengen. Kapurisu dayun dang suminublang ang nagbawalitaen tung nira.

¹¹ Pagkagngel nira yang balita na ang ti Jesus bui ra unu ig sinakep da unu ta mata na, indi ra ilem pinananged nira.

Natetenged Tung Pagpailala Ni Jesus Tung Mga Tauan Nang Durua (16:12-13)

Lucas 24:13-35

¹² Numanyan tung pira pang kaldaw, nagpaita ra ti Jesus tung mga tauan nang durua atiang pamagpanaw tanira duun tung lua yang siudad ang Jerusalem. Ugaring tung pagpaita na tung nira, indi pa rin nailala nira ay naglewad da yang pagkabetang na.

¹³ Pagkailala nira ang ya ra ka man ti Jesus, dayun dang nansibalik duun tung Jerusalem ang

† **16:9 16:9** Tung pagirintindien yang mga mamaepet ang sagad tung kasulatan may tung bitalang Giniriego, maning taa unu siguru yang nainabu. Atiang pagsulat unu ni Marcos atiang primiru, may dating pinagtapusan na unu ta pagsulat. Yang kamtangan na unu ay natetenged tung pagpailala ni Jesus tung mga tauan na atiang nagbungkaras da. Dispirinsia ilem unu naplek da yang dating pinagtapusan ni Marcos ang atii. Kapurisu kumus naplek da unu, tung pagtaklib yang pira pang takun, tinagaman da unu ta dumang sinugpatan yang nagkakulang. Ya ra unu tia yang nabtang tung 16:9-20. Piru dua-dua unung nalgud kang lagi tung isinulat ni Marcos ay natetenged indi napabtang tung mga kinupiang pinakatukaw. Purisu minarkaan da ta maning taa [...].

namagbawalitaen tung mga kaarumanan nirang kadaklan. Piru indi ra ka enged pinananged nira.

Natetenged Tung Panuwul Ni Jesus Tung Mga Tauan Nang Mamagparakawutun Yang Matinlung Balita Natetenged Tung Anya (16:14-18)

Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mga Binuat-buatan 1:6-8

¹⁴ Taa numanyan, tung pangultimung pagpailala ni Jesus, nagpaita tung mga tauan nang atiang sam puluk may sasa atiang pamagsararu ra tanirang tanan. Binasul na tanira natetenged tung pagdiskumpiar nira ang aywat matesgas yang mga isip nirang indi namananged tung mga aruman nirang yay naita tung anyang pagkatapus ang pinabungkaras da yang Dios.

¹⁵ Pagkatapus dayun na rang sinugpatan yang bitala nang maganing tung nira, "Magliliwutunamung magparakawutun yang Matinlung Balita natetenged tung yeen tung tanan ang mga tau tung bilug ang kaliwutan.

¹⁶ Kumpurming tinu pay magsuku tung yeen ang magtalig yang sadili na ang yang pagtalig nang atia tung yeen ipananglit na yang nagadapatan nang magpabenyag‡, ya ray tapnayan yang Dios. Piru kumpurming tinu pay indi ra magsuku tung yeen ang magtalig, tung uri ta kaldaw yay sintinsiaan yang Dios tung kalainan ang asta tung sampa ang anda enged ang pisan ay katapus-tapusan na.

‡ **16:16 16:16** Matinlung ikumpalar ta tung isinulat ni Pablo tung Roma 6:1-4 may tung Colosas 2:12.

17-18 Dispuis yang kumpurming nagtalig tung yeen, paktelenu ra ang para mapagpalapus ta mga pruibang makabewereng ang mga maning taa. Mapagpalayas tung mga dimunyu ekel tung katengdanan ang ipakdulu tung nira§. Mapagbitala ka tung dumang mga bitalang indi pinagaralan nira*. Kung alimbawa mapges tung mga iraw ubin mainem ta may laket nang lasun, indi ra maunu pa†. Kung deenan nira yang may mga laru, asan da ka magmaayen‡,” maganing.

Natetenged Tung Pagpaabwat Ni Jesus Tung Langit May Yang Pagparakawutun Yang Mga Tauan Na (16:19-20)

Lucas 24:50-53; Mga Binuat-buatan 1:9-11

19 Kapurisu numanyan, pagkatapus ni Jesus ta pagbitala tung mga tauan na, dayun dang ingkelan yang Dios duun tung langit. Duun da nagkarung tung ampir tung tuu na ang para kasiraan da tanirang mamaggaraemen.

20 Taa numanyan, yang mga tauan nang atiang nangabutwan, ya ray namagliit duun tung Jerusalem ang namagparakawutun tung maskin ay pang banwaay. Tinawangan ta mupia ni Ginuung Jesus tung pagparakawutun nira ang

§ **16:17-18 16:17-18a** Katulad tung ni Felipe atiang duun tanya tung Samaria (Mga Binuat-buatan 8:6-7). * **16:17-18 16:17-18b** Katulad tung nainabu atiang paglampud yang Espiritu Santo tung mga tumatalig (Mga Binuat-buatan 2:1-12). † **16:17-18 16:17-18k** Katulad tung ni Pablong kineget ta iraw atiang duun tanya tung Malta (Mga Binuat-buatan 28:3-6). ‡ **16:17-18 16:17-18d** Katulad tung pagpamaayen ni Pablo tung tatay ni Publius duun tung Malta (Mga Binuat-buatan 28:8).

yang bitalang nagipagpakawut nira tung mga tau yay pinapruibaan na ang talagang matuud ang liit tung Dios ekel tung mga pruibang mga maning tiang nagipalua nira.]

Yang Sam Bilug Kang Isinulat Ta Duma Tung Dumang Uras Ang Ya Ka Isugpatay Na Tung Isinulat Ni Marcos

[Taa numanyan, mansikawut yang mga baway ang atia tung na Pedro, antimanung namagbawalitaen da tung nira yang tanan ang itinuwul yang kawataan tung nira§. Numanyan tung pira pang kaldaw, ti Jesus mismu ya ray nanuwul tung mga tauan nang mamagliliwutun tung bilug ang kaliwutan ang para mamagparakawutun tung mga tau yang sagradung bitala ang andang pisan ay kauman-umanan na kung ya pa agaring tanira matapnay yang Dios ang asta tung sampa.]*

§ **16:20 16:20a** Maayen pang balikan ta ra kanay yang 16:8.

* **16:20 16:20b** Yang mga bitalang atiang minarkaan da ta maning [...], lugud tung pira pa ilem ang bilug ang mga kupiang pinakauring kinupia. Piru duun nga saleet tung elaan yang birsikulu 8 may 9. Binuat da unung midyu tung sasang latayan ang para tung matinlu unung pagbarasaen ang diritsyu. Piru dua-dua unung nalgud kang lagi tung dating isinulat ni Marcos ay natetenged indi napabtang tung mga kinupiang pinakatukaw. Purisu minarkaan da ka ta maning [...].

**Yang Baklung Ipinagpakigpaigu
New Testament in Tagbanwa, Calamian**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tagbanwa, Calamian)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

7b428e71-b1e3-505c-8d33-c172c24b2fcd